

TUNŠKI GLAS

Leto 5, Številka 1
december 1999

Vesele Božične praznike
in
Srečno novo leto 2000
Vam želi uredniški odbor !

Urednikov kotiček

Spet je leto naokrog. Minilo je še hitreje kot prejšnje, pa kljub temu rodilo obilo zanimivih dogodkov in poglobljenih misli; nekaj teh objavljamo v tokratni, že peti številki našega časopisa. Kako hitro je minilo teh pet najtežjih let! Sedaj bo šlo lažje, saj je med pisci vse več mladih, kar nas seveda vse zelo veseli. Na ta način se dogodki in avanture vsako leto posebej napišejo in za vedno ohranijo v našem časopisu, ki s tem postaja nekakšna skupna knjiga ljudi, ki te naše Tunjice doživljajo na tak ali drugačen način.

Vsakomur, ki je vzel v roke svinčnik, zapisal vsaj drobno misel, ali otel pozabi kakšen dogodek minulih let, se posebej zahvaljujem ob tem majhnem jubileju - peti številki Tunškega glasa. Verjamem, da se bo naslednje leto pridružil še kakšen nov pisec. Morda se je odločil za to prav zdaj - ob prebiranju teh vrstic.

hvala vam in srečno 2000

urednik

TUNŠKI GLAS

Glasilo krajanov KS Tunjice.
Izhaja enkrat letno v nakladi 300
izvodov in ga prejmejo vsa gospodinjst-
va KS Tunjice brezplačno.

Uredniški odbor

Pavle Juhant, Urša Klemenc, Ivan
Nograšek, Tone Palčič - lektor, Joži
Petek in Valentin Zabavnik.

Glavni in odgovorni urednik:

Valentin Zabavnik

Naslov Uredništva:

Košice 16, Kamnik

Tisk: Tiskarna Vovk d.o.o., Kamnik

Prelom: Studio Dataprint d.o.o. Kamnik

Poročilo o delu sveta KS v letu 1999

Mnogi med nami v teh dneh že v pričakovanju praznikov razmišljamo o vsemogočih stvareh, tudi o iztekajočem se letu, stoletju ali tisočletju. Tudi člani sveta KS Tunjice konec leta doživljamo podobne občutke kot vsak človek. Leto prehitro mine, člani sveta KS delamo, kolikor zmoremo in smo na koncu obdobja veseli, če so zastavljena dela stekla v predvideni smeri.

Brez Tunjiškega okteta si težko predstavljamo kakršnokoli slovesnost ali kulturno prireditev v našem kraju. Tudi narodne noše se rade odzovejo vabilu KS (otvoritev parkirišča).

KS rada sodeluje pri raznih akcijah RK, kot so organizacija materinskega dne, miklavževanje, obiski starejših krajanov.

Že takoj v začetku leta smo zastavili lopate v strmo pobočje najgostejše naseljenega hriba v Tunjicah, hriba pod mrliško vežico, da bi iz strmega pobočja sivolopornatega bregu uredili dovolj mehko počivališče za bodoče pokojne. Obsežen objekt je bil začel v letu 1998, ko smo pridobili gradbeno dokumentacijo in odkupili zemljišče. Gradnja novega dela pokopališča se je začela na mestu, kjer je

stala stara neuporabna drvarnica in so rasle

koprive, bezeg, oz. je bilo odlagališče vseh nemogočih odpadkov. Izvajanje del je pridobilo podjetje Žurbi team iz Kamnika, ki ima primerne stroje za obdelavo težkega, težko dostopnega terena. Podjetje je začelo z delom takoj v začetku leta in je delalo v težkih vremenskih pogojih, blatu in ilovici. Da bi privarčevali pridobljena sredstva, smo se KS dogovorili s strokovnimi

Angeli čakajo Miklavža

službami Občine Kamnik, da bomo sami opravili čimveč del, katera zmoremo, občina pa bi financirala le tista, katerih sami ne moremo, ali se nam jih ne splača opraviti. Občina je pokazala veliko razumevanja za naša prizadevanja, zato smo s pomočjo krajanov, ki so bili letos mnogokrat zaproseni za pomoč, odvažali odpaden material, skale, lapor, dovažali pa nasipni material, s katerim smo zasipali visoke oporne zidove. Material smo nakopali kar ob cestah in s tem nekoliko razširili cesto pod Jerovškom in nad Mlakarjem. Sami smo planirali, urejali kanalizacijo, zasadili ciprese, posipali poti, zgradili in pripravili teren za nasipni material, grabili, odvažali, sekali, pospravljali, sejali in še in še... Poleg tega pa smo morali skrbeti, da je bila okolica mrliške vežice in cerkve v vsakem trenutku v vsaj približno uporabnem

stanju. To pomeni košnjo, urejanje cvetja in grmovnic, saj se je pri delu seveda marsikaj poškodovalo, barvanje lesa, pospravljanje okolice in skrb za notranjost vežice. Največ je bilo vsakovrstnega ročnega dela z uporabo klasičnih orodij: delovnih rok, lopat, krampov, grabelj, samokolnic. Letos so bili posebno velikokrat povabljeni k delu traktoristi, ki so resnično pomagali takrat, ko je bilo najbolj potrebno, pa čeprav so morali odložiti svoje delo za kak dan. Tudi Kuharjev "detel" je opravil težaško delo na parkirišču, pa tudi na pokopališču, kjer je bilo možno.

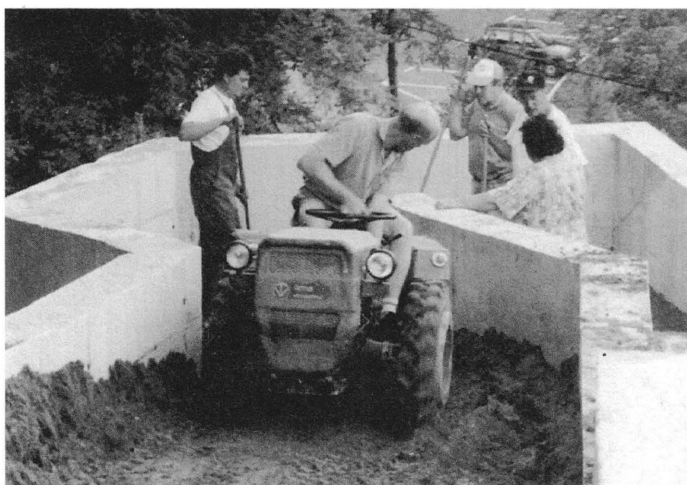
Pokopališče še ni končano, potrebna bodo še razna olepševalna dela, oporni zid ob stopnišču, robniki, zaščitne ograje, pa morda celo tlakovci, kape na zidovih... Vendar je bil dosežen zastavljeni cilj: opraviti najgrša dela, zlesti iz blata, oz. postavi-

Priprave za zeleni tepih.

ti oporne zidove, povezati staro in novo pokopališče. Ostalo pa bomo postorili tako, kot nam bodo dopuščala finančna sredstva in volja za delo, pomoč in zainteresiranost krajanov, v naslednjem tisočletju. Želimo, da bi se zeleni travnati tepihi čimmanjkrat odgrinjali in da bi zelenje, ki smo ga zasadili v tem in prihodnjem letu, čimprej prekrilo debele betonske zidove. Da bo celoten hrib postal park, v spomin našim dragim, pa tudi naše zadnje prebivališče, pa bo potrebno še veliko drobnega dela. V tem letu smo zaključili še eno delo, ki je bilo začeto v preteklih letih, to je asfaltiranje parkirišča. Parkirišče je bilo v preteklem letu razširjeno, okolico pa smo uredili z zasaditvijo raznih grmovnic, kar naj bi naredilo naš kraj lepši in prijaznejši. Ker je to

parkirišče močno prometno, saj ga uporabljamo krajanji za obisk cerkve, pokopališča, pa tudi turisti, ki obiskujejo Naravni zdravilni gaj, smo se odločili, da parkirišče uredimo z robniki in asfaltiramo. Za naš finančni "domet" je bila investicija kar obsežna, vendar smo z izvajalcem Komunalnim podjetjem iz Kamnika dosegli ugodne plačilne pogoje, kar nam je omogočilo, da je bila investicija solidno zaključena do našega krajevnega praznika. Pogodba je bila sklenjena za postavitve robnikov in asfaltiranje, ureditev bankin in okolice pa je ostala "v naših rokah". Z veseljem in velikih delovnim elanom smo se lotili ureditvenih del. Kar precej zemlje smo navozili iz doline, da smo lahko zasuli robnike in pripravili teren za travo

Tudi majhen traktor je bil v veliko pomoč.

Olepševalna dela

in rože. Za cvetje smo zaprosili cvetličarno Lap, kjer smo naleteli na veliko razumevanje, saj nas je lastnica zasula s cvetjem in to brezplačno. Cvetelo je okoli parkirišča do pozne jeseni. Parkirišče je bilo zgrajeno izključno iz sredstev samoprispevka in upam, da so asfalta vesele predvsem ženske, ki smo na ostrem kamenju odrgnile marsikatero "petke nedeljskih salonarjev". Ob tej priliki moramo omeniti, da smo z Naravnim zdravilnim gajem sklenili pogodbo o sofinanciranju stroškov parkiranja za eno leto in uporabi parkirišča za obiskovalce le-tega in sicer v znesku 500.000.-SIT, katere je lastnik poravnal, kot je bilo dogovorjeno. Spomladi po vsej Sloveniji potekajo čistilne akcije. Tudi v našem kraju

smo se odzvali ponudbi občine, da nam priskrbi kontejner in vrečke, da bi delček tistega, kar je bilo odvrženo v naravo, zbrali in odložili tja, kamor spada. Odločili smo se za hrib okoli parkirišča. Čistilna akcija je potekala v zelo slabem vremenu, vendar je bila kar dobro obiskana. Delalo nas je kakih 15 navdušencev, ki smo želeli čimveč "tujkov", nekaj tudi turističnih, iz gozda, okoliškega grmovja in travnatega pobočja iztrgati naravi, kamor ne sodijo. Morda je bil kontejner včasih res prepoln, kar pa ni razlog, da se odpadki odvržejo na vse strani bregov, na tujo lastnino. V letošnjem letu je bilo veliko delovnih ur namenjenih urejanju teh površin, ki so naša skupna last. Vsak droben prispevek posameznika, pa čeprav je to samo odlaganje smeti tja,

kamor spadajo, pomeni velik prispevek k skupnemu izgledu in ureditvi kraja.

Kanalizacija je velik zalogaj za našo krajevno skupnost. V letošnjem letu se realizacija obsežnega večletnega projekta pomika z majcenimi koraki naprej. V mesecu decembru naj bi se sklenile pogodbe o pridobitvi gradbene dokumentacije. Izdelava načrtov in pridobitev

virov.

Pri sodelovanju s krajevnimi društvi in osnovno šolo se svet KS drži že utečenih poti, kar pomeni obojestransko pomoč in delo v dobro ljudi, ki tu prebivamo.

Clani sveta KS se bomo še nadalje prizadevali, da bomo v okviru možnosti našli najboljše rešitve za razvoj kraja, predvsem izboljšanje komunalne infrastrukture, kjer bomo skušali dati prednost

Spomladanska čistilna akcija

dokumentacije bo v prvi polovici leta 2000, s tem pa bodo dani pogoji, da pristopimo k uresničitvi zahtevnega in obsežnega dela, ki bo v prvi vrsti pomenilo zbiranje finančnih sredstev iz proračunskih, pa tudi lastnih

reševanju najbolj perečih problemov. Pri svojem delu pa še nadalje računamo na pomoč in razumevanje vseh krajanov.

Svet KS Tunjice
Joži Petek

V sproščenem pričakovanju otvoritve novega parkirišča.

Halo - akcija!

Zima, sneg in dolgi zimski večeri, ki so namenjeni "polnjenju akumulatorjev" in počitku od celoletnega dela. Leto 99 se izteka in bliža se nam novo tisočletje. Pričakujemo ga z veliko dobre volje, optimizma in z najlepšimi mislimi in željami, saj se nam vsaka dobra misel in želja tudi z dobrim vrne.

Jaz pa bi se vseeno še rada zadržala v letu 99. Verjetno se bo vsak strinjal z mano, da je bilo za našo KS več kot uspešno. Ko so jeseni leta 98 dozorele slive, je na hribčku za mrliško vežo stala napol podrtišolska drvarnica. Kar par akcij je bilo treba, da se je vse odstranilo. Leto dni pozneje sliv res nismo tresli, ker jih ni bilo, toda na istem mestu je dokončano pokopališče. to je za naš kraj res lep dosežek.

Da ima ta članek tak naslov, Tunjčani že vedo zakaj. Saj tolikokrat kot letos gotovo niso bili

poklicani "na tlako". Včasih so se slušalke kar malo pregrele, toliko klicev je bilo treba, da je delo normalno teklo. Da Tunjčani držijo skupaj, so dokazali pred več kot sto leti, ko so ustanovili Društvo samopomoči in prav do današnjega časa se tega še vedno držijo. Za svoj lepi kraj so pripravljene marsikaj storiti, večkrat doma pustiti delo in pomagati pri skupnih ciljih. Marsikdo se fizično ni mogel udeležiti delovnih akcij, pa je pomagal z malico ali pa kar z denarjem, saj vsak ve, da mora biti za brezplačno delo vsaj malica poštena. Življenje v taki skupnosti je res prijetno, samo doživeti ga moraš. Če bomo tako složno delali še naprej, vem, da nas čaka še kak uspeh, to pa je tudi cilj nas vseh. In če vas v naslednjem tisočletju pokličem:

"Halo - akcija!" nikar ne odrecite!

Tončka Golob

Božič - rojstvo v času za vse čase

Čas se že nekaj let ne meri več z dušo in srcem, ampak s podobo človeka, ki bega na vse strani, da bi se ustavil in premeril razdalje od zemlje do neba, pa mu zmanjkuje časa, da bi prispel v spoznanju do tiste skrivnosti, ki je zunaj časa in v človeku samem, da bi prispel do človeškega v Bogu in božjega v človeku. Za harmonično simbiozo obeh narav, božje in človeške, je namreč ustvarjeno naše srce, ki je sicer že po naravi brez miru, saj celo sv. Avguštin pravi "nemirno je naše srce, dokler se ne spočije v tebi, Gospod" in rojstvo Božjega Sina govori o tem rojstvu z namenom, da človeku podeli

odrešenje in mir z Bogom. To, kar so preroki sanjali, očaki tipali, apostoli gledali in mučenci izpričali s smrtjo, je spoznanje, da Bog je, da je možno človekovo uresničenje v odnosu do tistega, ki je bil, je in bo, ki je obljube izpolnil in dal človeku šanso za večno srečo, ki jo odkriva kot domovinsko pravico v veri, upanju in ljubezni. Vendar je danes potreben tudi hkratni prezir do tistega sveta, ki ne pozna več zakonov pravičnosti in ljubezni, se pravi človečnosti. Prav zato prihaja božji utelešenec, da vzpostavi novo rojstvo - rojstvo iz Duha in Resnice, iz Pravičnosti in Ljubezni, ki ima (onto-

*Smehljaj, ki ga podariš,
je nekaj kar lahko storiš,
zakaj se ne bi rad smejal,
človeku radost daroval.*

*Rad imej nasmejanega
človeka,
le ta nikoli ne odreka.
Dati nekaj kar želiš,
kar tudi ti lahko zgubiš.*

*Da si človek, ne pozabi.
In da se sreča skriva v
tebi,
ne pozabi to nikdar.
Naj tvoj nasmeh bo kot
božji dar.*

Cilka

loško) bitno prvino - Boga samega. Zato kličite njegovo ime, veliko je in strašno, a hkrati je Gospod blag in usmiljen. Pravimo, da se je v Kristusu razodela božja ljudomilost vsem ljudem. In zakaj jo tako malo občutimo? Ker ni naprodaj in je merilo zanjo človekovo srce. Korake srca pa narekuje ljubezen. Bog je Duh, neviden, v človeku razodet v Jezusu Kristusu. On, ki je iz večnosti sestopil v čas, se

je povrnil v Očetovo slavo z razlogi Resnice, ki govorijo, da Bog še ni obupal nad človekom. Vsako rojstvo je namreč potrditev ljubezni (vsaj tako bi moralo biti), ki daje življenje, a življenje iz Boga je po veri deležnost Boga samega, ko se razkrije spet tam, kjer človek doživlja sebe na najbolj intimen in občutljiv moment - v srcu samem. Srce je resnično bojišče sveta. Zato je vsaka iskrena izkušnja z Bogom

izkušnja, ki jo večnost podarja času in ga obleče nazaj v večnost. Iz teh razdalj je stkan tudi naš čas, poln nemira in hrepenenj. Civilizacija, ki ji pripadamo, je izgubila kompas, kaj šele smer, ker noče biti več obdarovana. Zato Vam za letošnji Božič želim, naj nam Bog ostane viden po dobroti in usmiljenju, iz razlogov pravičnosti mu ne sledi več.

Odrešenje se je začelo v otroku Betlehemca, ki je dopolnil zgodovino

Stvarjenja na lesu križa v Jeruzalemu. Zato preroki sežejo še naprej. Govorite Jeruzalemu, da je dokončana njegova tlaka, ker je prejel dvojno kazen za greh. Mir tvojim pokrajinam, dopolnjuje prerok Izaija v videnju prihodnjih resničnosti. Mir tvojim pokrajinam in mir vsem, ki so presegli razdalje časa. Srce jih namreč ne pozna, jih ne razmetava, ampak skriva. Naj bo Bog miru z Vami.

vaš župnik

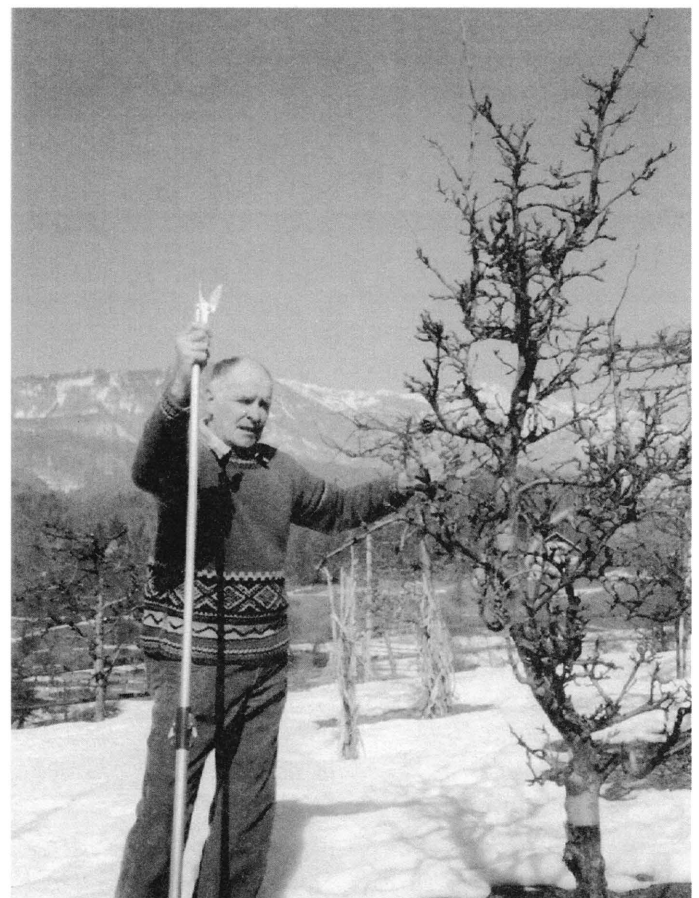
Od cveta do cveta

Tudi v lanskoletni številki našega časopisa je podoben naslov, katerega mu je bila dodana čebela, v vsakem primeru pa ste takoj ugotovili, da gre za dejavnost, ki je v Tunjicah že dolga leta prisotna in v zadnjih letih spet dobiva obrise bolj organiziranega delovanja. Za letošnje leto, ki se pravkar izteka, si je Sadjarsko - vrtnarsko društvo Tunjice naložilo kar veliko dela, ki ga nam v celoti ni bilo dano izvršiti zaradi vpliva naravnih sil, ki so bile kot vedno mnogo močnejše. V takih primerih, kot je bilo letos, se je najbolje takoj sprijazniti s slabo letino in misliti naprej ali pa živeti od nadpovprečne letine iz

prejšnjega leta. Pa pojdi mo po vrsti, kaj smo vseeno uspeli spraviti pod streho.

Dolgi zimski večeri so bili kot nalašč za predavanje. Letos nas je prvič obiskal priznani enolog mag. Mitja Kocijančič iz Ljubljane. Tema njegovega predavanja je bila za nas Tunjčane zelo zanimiva, saj je šlo za takoimenovani tunjški nacionalni šport - kuhanje močeradovca.

Stari in mladi tunjški žganjekuharji so do zadnjega kotička napolnili dvorano nad gasilskim domom in z zanimanjem poslušali uglednega predavatelja. Vsak je hotel svoje znanje še bolj izpopolniti in ugotoviti, če je na pravi poti. Kot

Inž. Tine Benedičič je bil naš letošnji predavatelj

ponavadi takšna predavanja kar prehitro mine-

jo, zato smo se dogovorili za še bolj izčrpno

Enolog mag. Mitja Kocjančič med predavanjem o pravilni žganjekuhi.

predstavitev žganjekuhe v jeseni, kar pa zaradi zelo slabe letine letos ni bilo izvedeno, bo pa v prihodnje, ko bodo pogoji za naše razmere spet normalni. Vendar pa smo takoj po tem predavanju imeli ocenjevanje žganja. Petčlanska komisija, katero je vodil mag. Mitja Kocjančič, je po mednarodnem pravilniku ocenila 28 prinešenih vzorcev. Za tiste, ki mislite, da je to prijetno opravilo, vam povem, da je to zelo zelo težak poklic za tistega, ki to počne vsak dan ali teden. Po ocenjevanju je bila komisija enotna v oceni, da v naših "laboratorijih" nastane kar

kvalitetno žganje, ki pa vendar ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše. Največkrat je bil omenjen "cvet", katerega prenekateri odzame premalo.

Podelitev priznanj smo opravili kar na občnem zboru, na katerega smo povabili tudi priznanega strokovnjaka za sadjarstvo g. Marka Babnika. On nam je po občnem zboru predaval predvsem o boleznih na sadnem drevju in kako se letih ubraniti v čimvečjem obsegu.

V tem času pa je našo vas zametlo s snegom. Pod težo južnega snega je marsikatero staro drevo

upognilo veje bolj, kot je to normalno. Čez nekaj dni smo lahko ugotovili, kakšno razdejanje je povzročil sneg. Pa tudi to je po drugi plati koristno, saj je narava naredila tudi takoimenovano osvetlitev krošnje tako, kot bi si jo varčen sadjar težko zamislil. Bodimo veseli, da ni bilo še hujše. Takšno podobo naših sadovnjakov je imel možnost videti tudi naš naslednji gost v tem letu ing. Tine Benedičič, eden še redkih poznavalcev starih sort jabolk in hrušk v Sloveniji. Izčrpno nam je prikazal pravilno obrezovanje tudi tako poškodovanega drevja. Obljubil je, da v Tunjice še pride, morda že prihodnje leto. Še spomladi nas je obiskala tudi znana predavateljica z vrtnarskega področja gospa Anka Bernard iz Šenčurja, ki si je za temo predavanja izbrala ureditev okolice hiš in zasaditev ter ureditev vrtov. V prihodnje bi bilo smiselno takšne vr-

tove in parke videti "v živo". Prišla je povsod cvetoča pomlad, ki pa je bila žal samo cvetoča, obenem pa deževna, kar je bilo za normalen razvoj usodno in letina sadja je bila v naši vasi zelo slaba, in to celo tako, da prenekateri sploh ni kahal žganja, kaj šele kaj drugega. Mora že tako biti, bodo pa stare zaloge prav prišle. Razočarani so bili tudi številni kupci tunjskih jabolk, ki so letos ostali praznih rok. Zanimanje za te stare sorte je v zadnjem času zelo naraslo, zato se spleča negovati naše sadovnjake in jih obnavljati, saj "blagovna znamka" obstaja že zelo dolgo. Prav tako je nesreča doletela naše vrtove in balkone. Večjemu podjetju iz Ljubljane je v začetku julija menda nekaj ušlo. Močni vetrovi so zanesli vso stvar nad naše kraje in kmalu smo videli za rastline smrtonosni ožig, proti kateremu ni bilo zdravila.

Visok sneg je pustil pravo razdejanje na tunjskih plantažah

Posebej vidni so bili znaki na paradižniku. Tako smo lahko družno doživljali smolo v tem letu in se pripravljali na organizacijo in izvedbo krajevnega praznika. Največ dela je bilo seveda s srečelovom. Pridno kot čebele smo nanosili dobitke z vseh koncev Slovenije. Zelo bogati dobitki so šli tudi dobro in hitro v prodajo in finančni uspeh prireditve sploh ni bil več v nevarnosti. Prijetno kot vedno je bilo tudi celodnevno praznovanje, ki je bilo nagrajeno tudi s ču-

dovitim ognjemetom pod taktirko "dirigenta" gospoda Janeza Verovška iz Godiča. S tem pa je bilo delo v glavnem končano, če izvzamemo cepljenje (okuliranje) približno 50 podlag, katere smo nabavili prvega aprila v Biljah pri Novi Gorici in nam zelo dobro uspevajo v ograjenem vrtu pri Sp. Sitarju. Veselimo se že, da bomo lahko prve sadike ponudili svojim članom že prihodnje leto, za katerega vam želimo, da bi bilo mirno v vseh pogledih, saj bi nam le tako v celoti

Mlaj za letošnji krajevni praznik je bil pripeljan iz Komatarjeve gmajne.

Priprava dobrot ob praznovanju krajevnega praznika.

zacvetele tudi naše duše ob pogledih na cvetoča drevesa in vrtove ter balkone naših hiš.

Naj vam bo čimveč dni v prihodnjem letu cvetočih vsem želi

Sadjarsko - vrtnarsko društvo Tunjice

Janez v gostilni je posedal,
ko brhko Micko je ugledal.
Tako j se vanjo je zaljubil.
Da njegova bo, si je obljubil.

Korajžen Janez vzame pir,
kot da bi bil oštir.
Micki pa ni za tak špetir,
brž na kolo in hitro v dir.

Ves večer jo je gledal,
ko v kotu šanka je okleval.
Le kaj bi ji prinesel,
da bi jo osrečil.

Janez je noče zamuditi.
Na prvi motor in hitro za njo.
Počakaj me Micka, vpije za njo,
o križana gora,
izšlo se ne bo.

Izgini skušnjava, ne maram za te,
bom bika spustila, spusti me že.
Podnevi bom delal, ponoči te ljubil,
in vedno ti zvest bom, ji je obljubil.

Kaj hoče Micka, je že tako, da z Janezom najbrž ne bo ji hudo.
Sta se odločila in ata zbudila,
da celo življenje se bosta ljubila.

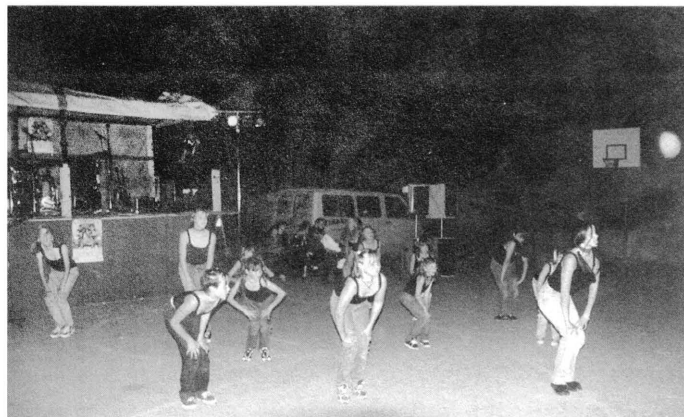
Cilka

Plesna skupina "Štupi"

Štiri leta so že minila, kar je Barbara Štupar zbrala skupino fantov in deklet, da smo si popestrili dolge zimske večere z glasbo in, da smo si malo razgibali naše mlade kosti. Vadili smo enkrat tedensko. Ker smo pripravili lepo plesno točko, nas je krajevna skupnost povabila k sodelovanju na krajevnem prazniku. Odtlej na proslavi krajevnega praznika nastopamo vsako leto

Lani smo začeli vaditi ples v začetku decembra. Vsak mrzel petkov večer smo se zbirali v avli naše šole. Najprej smo se razgibali ob glasbi, nato pa smo začeli plesati in vaditi. V lanskem letu smo plesali na pesem "Zgrabi me" skupine Power dances. Plesa smo se hitro naučili, zato smo zadnji mesec samo še va-

dili in vadili. Težko smo pričakovali krajevno veselico. Kljub temu, da smo bili dobro pripravljeni, smo imeli malo treme pred nastopom. Bili smo zelo nestrpni in malo nemirni smo slabo prespali noč pred odločilnim dnevom. Veselica se je začela ob sedemnajstih, da pa bi še enkrat ples ponovili, smo se zbrali ob šestnajstih. Srčki so začeli biti še hitreje kot pretekli dan in bili smo še bolj in bolj nestrpni. Tudi Barbara je imela malo treme. Ko se je naredila že trda tema, so se prižgale luči. Na vrsti je bil naš nastop. Najavili so nas in mi smo priskakljali na oder. Glasba se je začela vrteti. Začeli smo plesati, ko so se kar naenkrat prižgali reflektorji različnih barv. Bilo je zelo lepo in tudi

Plesna skupina Štupi med večernim nastopom na krajevnem prazniku.

mi smo plesali bolj ponosno in z več poguma. Trema je čudežno izgini-la. Bilo je enkratno, po naše "cool"! A to še ni bilo vse. Čakalo nas je še eno presenečenje. Med plesom so začeli v zrak spuščati rakete prelepih barv. Bilo je zares lepo. Po plesu smo za Barbaro pripravili majhno presenečenje. V zahvalo smo ji podarili majhnega slona za srečo. Bila je zelo vesela, tako vesela, da so ji

od veselja pritekale iz oči majhne solze sreče in veselja. Tudi mi smo bili veseli, da je porabila toliko truda za nas, pa vseeno ni obupala.

Vsi skupaj želimo, da bomo kdaj nastopali še kje drugje, ne samo na tunjskih veselicah. Tudi letos se ne bomo vdali in še naprej plesali in se trudili, da nas bodo povabili še kam drugam.

Tina

Tunjski oktet ob prelomu tisočletja

"Ne znam pisati v verzih, ker nisem pesnik. Ne znam dovolj umetelno oblikovati stavkov, da bi v njih izrazil svetlobo in sence, ker nisem slikar. Svojih čustev in misli ne znam podajati z znamenji in pantomimo, ker nisem plesalec. Lahko pa jih izrazim z zvoki, ker sem glasbenik." Tako je svojemu očetu zapisal v pismu eden največjih skladateljev W.A. Mozart.

Tudi pevci Tunjskega okteta se zavedamo, da ni lepšega, kot s pesmijo bogatiti sebe, predvsem pa to spoznanje deliti z

drugimi, ki petju radi prisluhnejo in v 15-ih letih našega delovanja smo si že pridobili velik krog zvestih poslušalcev.

Leto se bliža koncu in ob tem se človek vpraša ali je bilo polno doživeto, se ga bom rad spominjal, in še in še .... Pevci okteta lahko rečemo, da smo zadovoljni z letošnjo pevsko bero, saj smo se razen domači publiki predstavili tudi drugje po Sloveniji. Naj na kratko opišem. V mesecu februarju smo sodelovali na Reviji pevskih zborov občine Kamnik, kjer smo

bili deležni zelo ugodnih kritik, maja smo v naši cerkvi organizirali srečanje oktetov "Pozdrav Mariji", ki bo sedaj tradicionalno. Avgusta smo se udeležili Srečanja oktetov v Šentjerneju, kjer smo bili deležni posebne časti, saj smo bili med množico oktetov (okrog 30) pri skupni pesmi izbrani, da določene kitice zapojemo sami pod vodstvom Danila Švare. Meseca novembra smo sodelovali na Srečanju mladih vokalnih skupin Gorenjske v Lomu pod Storžičem, kjer smo zopet navdušili poslušalce.... Da pa ne bo preveč našte-

vanja podatkov, naj povem, da smo imeli še veliko nastopov ob raznih priložnostih.

Za izpeljavo vseh teh nastopov in koncertov pa je potrebno veliko "pevskega treninga", zato pevci temu namenimo veliko ponedeljkovih večernih uric. Peti v komorni zasedbi pomeni vsakemu poseben izziv, saj vsak posameznik prispeva svoj maksimum, da pesem izzveni lepo in ubrano.

Naj končam z mislijo: glasba se začne tam, kjer konča beseda. Pa kmalu nasvidenje, na koncertu namreč!

Ana Stele

Gasilci v letu 1999

Zopet sedim za mizo. Treba je nekaj napisati o delu PGD Tunjice za leto 1999. Že spet, pa saj ni bilo dolgo tega, ko smo v arhiv dali leto 1998. Tako kot čas tudi človek v današnjem času hiti, ampak kam? Ponavadi je konec leta tisti trenutek, ko se malo ustavimo, ter premišljujemo o letu, ki se končuje.

Občni zbor PGD Tunjice je bil 31.1.1999. Zbor, ki je namenjen poročanju in razpravljanju o minulem letu ter delu za naslednje leto. V veselje bi nam bilo, da je čimveč prisotnih na tem zboru, saj je delovanje društva namenjeno vsem nam, ki živimo v Tunjicah. Plan dela, ki smo ga sprejeli na občnem zboru, je bil skoraj v celoti izpeljan, tako, da smo lahko zadovoljni z doseženim. Leto je bilo bogato z izobraževanja gasilcev. Tako je bil v prvi polovici leta tečaj za gasilca. Udeležili so se ga trije gasilci iz Tunjic. Predpisi o gasilstvu so vedno bolj strogi, zahtevajo večjo odgovornost, zato je ena glavnih nalog društva usposabljanje gasilcev na raznih tečajih, da bodo sposobni odgovorno izpeljati naloge, ki se od njih zahtevajo. Vzporedno s tečajem za gasilca je potekal tečaj za vodjo enot - častnik, ki

se ga je udeležilo pet tunjških gasilcev. In še zadnji tečaj za strojnike, kar šest Tunjščanov se ga je udeležilo. Vsi so tečaje uspešno zaključili. Vsem hvala za čas, ki ste ga namenili v dobro sebe in društva.

Občinskega gasilskega tekmovanja smo se kot vedno tudi letos udeležili. Rezultati tekmovanja pa so bili prešenetljivi, saj so se od šestih desetih naprej uvrstile tri desetine. Pionirjem je uspelo zasedi drugo mesto na občinskem tekmovanju, na regijskem pa šesto, kar je bilo dovolj, da bodo v jubilejnem letu 2000 pred-stavljali PGD Tunjice na državnem tekmovanju. Mladinci so bili na občinskem tekmovanju drugi, vmes do regijskega tekmovanja pa so bile počitnice ter njihova nekontrolirana starost, zato je tekmovalje vzeli dokaj neresno. Pionirke so se s petim mestom in z dovolj osvojenimi točkami uvrstile na regijsko tekmovanje, na katerem so bile devete. Samo nekaj točk jih je ločilo za nadaljevanje na državnem. Mladinke so bile četrte na občinskem, kar je tudi lep uspeh, tako da gasilcev tudi v bodoče ne bo manjkalo. Člani A so zasedli pohvale vredno

Tako mladi, pa se že dobro počutijo v gasilski uniformi.

peto mesto in po nekaj sušnih letih zopet pokal, kot pri nogometu... V ta sklop rezultatov pa ne sodi osvojeno mesto članov B. Imajo voljo in bo tudi rezultat boljši! Toliko o tekmovanju.

Svečano obleko smo žal prvič oblekli za pogreb in sicer Joškove mame, ki je bila dvakrat botra na gasilskih prireditvah.

V čast našega zavetnika sv. Florjana je bila že kar po tradiciji v maju darovana maša.

V letu 1999 je minilo 130 let gasilstva na Slovenskem, preko GZ Kamnik je bil organiziran obisk te prireditve. Osrednja republiška slovesnost ob 130-letnici gasilstva na Slovenskem, 50-letnici Gasilske zveze Slovenije in 30-letnici Slovenskega gasilskega muzeja, je bila v nedeljo, 27. junija v Metliki. Nedeljska slovesnost se je začela z mimohodom gasilcev, v katerem je sodelovalo preko tri tisoč prostovoljcev, pa tudi poklicni gasilci in

pripadniki drugih enot za zaščito in reševanje. V tej množici smo bili tudi trije tunjški gasilci.

Poletje je čas spravila sena, dopusta na morju, pa tudi čas raznih gasilskih prireditev, ki jih društva prirejujejo ob svojih obletnicah in pomembnejših dogodkih. Vabljeni smo bili na 70-letnico PGD Moste, 70 let PGD Kamniška Bistrica, 70 let PGD Homec, prevzetju mladinskega prapora na Selah ter članskega v Šmartnem in prevzemu avtomobila v Nevljah. Večino prireditev smo se udeležili.

Jeseni se lovi plan dela, tako da je v večji meri izpolnjen. Tu je še oktober, mesec požarne varnosti, najbolj aktiven mesec, ko se izvajajo razne aktivnosti. Kot vedno so bili pregledani hidranti. Problem je še zmerom Zadnji rob, kjer je pre-majhen pretok ter na Vinskem vrhu, kjer je hidrant na cesti in je zaradi nasipa vedno zasut.

Žal je ta pomanjkljivost prišla do izraza, ko je gorela garaža.

Sodelovali smo na dveh sektorskih vajah, to je na vaji PGD Kamniška Bistrica ter na vaji PGD Kamnik v Domu starostnikov.

Sejna soba in stopnišče imata lepšo podobo. Zahvala gre Čimžar Andreju ml., ki je delo opravil udarniško, za kar se mu lepo zahvaljujemo. Enaka zahvala gre tudi Potočnik Zdravku iz Stranj, ki nam je na enak način pokital zunanje dele oken. Zunanje dele oken smo tudi prebarvali in končuje se izdelava predelne stene v kleti.

Otrokom v šoli so bili letos prikazani videofil-

mi. Ogledali so si gasilski dom, videli, kakšen je gasilec v bojni opravi, izvedeli, čemu je namenjena posamezna oprema in na koncu, tisto, kar jim je verjetno najbolj ostalo v spominu, to je nekaj metrov vožnje z gasilskim avtom. S tem so mogoče dobili želje, da tudi oni stopijo v gasilske vrste.

Zelo privlačno je vsakoletno letovanje na morju. Letos se je tega udeležilo pet mladincev.

Ob koncu leta se podeljujejo v GZ Kamnik vsakoletna priznanja. Mi smo dobili dve priznanji III. stopnje GZ Kamnik in eno III. stopnje GZ Slovenije. Dobitnikom vse čestitke.

Pri renoviranju Osnovne šole v Tunjicah smo dobili omaro, predalnik in dve mizi. To vedno prav pride in se kolektivu šole lepo zahvaljujemo.

V operativnem delu pa izstopa nova pridobitev, saj smo od GD Kamnik prejeli agregat, kar bo izboljšalo nočne pogoje reševanja.

Še na eno stvar ne smem pozabiti, to je vsakoletni gasilski pohod. Letos je bil v okrnjeni zasedbi. Kot običajno pa je bil zahteven, v alpskem stilu.

To so bili tisti najpomembnejši dogodki za leto 1999. Končuje se stoletje in tisočletje. Nam, ki obstajamo komaj pol stoletja, je pred nami celo tisočletje. Zato da-

leč, kot nam narekuje število 2000, vseeno ne moremo videti. Vidimo pa lahko to, da bomo tudi v naslednjem letu in letih naprej z vami. Tradicija društva se mora nadaljevati, saj opravlja naloge, ki nam v izrednih trenutkih vsem pomagajo. Naj še naprej živi gasilski pozdrav Na pomoč! Torej prihaja leto 2000, leto posebnih pričakovanj in želja. V imenu gasilskega društva vam želim, da se vam ta pričakovanja izpolnijo.

**Vesel Božič,
srečno in zdravo
v letu 2000**

PGD Tunjice
Marjan Torkar

ŠOLA IN NJENO ŽIVLJENJE

Ljudje iz dneva v dan hitimo, iz meseca v mesec, iz leta v leto. Vendar se je potrebno in vredno včasih tudi ustaviti, se odpočiti, pregledati prehojeno pot.

Osnovno šolo Frana Albrehta, podružnično šolo v Tunjicah, v šolskem letu 1999/2000 obiskuje 33 učencev (6 prvošolcev in po 9 učencev v drugem, tretjem in četrtem razredu). Učenci širijo obzorja svojega znanja v dveh kombiniranih oddelkih, kjer poučujeva učiteljici Metka Mestek in Jelka Vrhovnik. Razredi so kombinirani po zaporedju (1.

in 2.r.) ter (3. in 4.r.). Za delo v kombiniranih oddelkih so predmeti, ki zahtevajo večjo zbranost, prvi na vrsti. Vzgojni predmeti so po malici ali na koncu pouka.

Ob petkih imajo učenci 3. in 4.r. na urniku angleški jezik, ki ga poučuje Irena Pollak. Učenje angleščine poteka v čistih oddelkih. Tretješolci imajo angleščino, četrtošolci pa matematiko. Po malici se skupini zamenjata. Z našo šolo sodeluje tudi Anica Stele, ki poučuje glasbeno vzgojo v 3. in 4.r., ter vodi šolski pevski zbor.

Vsaki 14 dni nas obišče logopedinja Vera Susman, ki pomaga posameznim učencem do pravilnejše in lepše izgovorjave besed.

Redno nas obiskuje tudi gospa Kraljeva, ki skrbi za zobozdravstveno preventivo. Letos imamo v šoli tudi šolsko knjižnico, kjer izposoja knjige knjižničarka Ivana Učakar, ki pride iz centralne šole. Ob torkih in četrtek gostuje v šoli oddelek Male šole, ki ga vodi vzgojiteljica Ljuba Lajmiš. Malih šolarjev je 5. Ob četrtek pridejo v šolo najmlajši, ki obiskujejo Cicibanove urice.

V šoli se odvijajo športne, kulturne in naravo-

slovne dejavnosti. Vsako leto obiščemo gasilski dom. Tako smo ga tudi letos. Gasilca Rems Ciril in Krumpestar Matevž sta nam povedala veliko zanimivega. Ogledali smo si tudi film, kako so včasih gasili požare ter sodobna gasilska vozila. Najbolj imenitno pa se je bilo peljati v gasilskem avtomobilu po domačem kraju.

Za naše polne želodčke pa poskrbi kuharica Marinka Torkar.

Zvečer pa šola drugače zaživi. Prostor za rekreacijo nudi krajankam, ki se potijo ob aerobiki. V njej imajo vaje tudi člani Tunjškega okteta.

Igrišče radi in pogosto

Vsi, ki obiskujejo podružnično šolo.

uporabljamo, ker je naša telovadnica res zelo majhna. Velikokrat smo slabe volje, ker moramo igrišče najprej "pospraviti", predno lahko na njem telovadimo. Smeti se nabere kar za celo vrečko.

V tem šolskem letu pa so postali igralci dejavni tudi po metanju žoge v koš. Vemo, da se v popoldanskem, zlasti pa večernem času, odvijajo na igrišču in na stopnicah ob šoli še drugačne "aktivnosti", ki so prešle že na uničevanje. Morda bomo morali biti vsi skupaj še bolj pozorni na vedenje naše odraščajoče mladine.

Za trenutek smo se ustavili in pogledali v dejavnosti šole. Učiteljice učimo otroke za življenje. V vsakem posamezniku poiščemo tisto, kar je dobro. To razvijamo in ga pospremimo na delčku poti v življenje.

Metka Mestek

V GOZDU

V torek, 12.10.1999, smo imeli naravoslovni dan. Do malice smo se učili o

iglavcih. Ogledali smo si vejice, lubje in storže nekaterih iglavcev. Potem nas je učiteljica razdelila v pet skupin.

Odšli smo v gozd. Vsaka skupina je morala raziskovati en gozdni sloj, nabrati različne rastline in dele rastlin ter rešiti naloge na listih. Martina, Anja, Simona in jaz smo imele za nalogo analizirati sloj tal. Nabirale smo različne liste, gobe, vejice in odgovarjale na vprašanja. Našle smo tudi dežnikarico. Zanimive stvari smo zlagale v škatlo in tako nabrle dva škatli. Srečale smo tudi kakšno žival, ampak vsaka se nas je močno prestrašila.

Naslednji dan smo vse stvari predstavili v razredu. Za konec smo naredili na plakat veliko drevo iz delčkov, ki smo jih nabrali. Bilo je lepo.

Anita Štupar, 4. razred

OBISKALI SMO KAM-BUS

V ponedeljek, 4. oktobra, smo se učenci tretjega

razreda z avtobusom odpeljali na avtobusno postajo v Kamnik. Sodelovali smo v akciji "Otroci v javnem potniškem prometu in prometna varnost".

Na avtobusni postaji smo si ogledali pisarno, kjer skrbijo za avtobusni red. Ogledali smo si čakalnico za potnike in vozni red avtobusov. Tam nam je policist razložil, kako se moramo obnašati na cesti in kako na avtobusu kot potniki in da ne smemo delati škode. Potem smo se odpeljali v avtobusno delavnico, kjer čistijo in popravljajo avtobuse. Tam smo si ogledali, kako preizkušajo zavore. Tu pripravijo avtobuse za varno vožnjo. Potem smo se z avtobusom vrnili domov. Bilo je zanimivo, čeprav je močno deževalo.

Klemen Sedušak,
3. razred

V naši vasi imamo gasilsko društvo.

Člani smo skoraj vsi prebivalci Tunjic. Mladi zelo radi hodimo na gasilska tekmovanja, starejši pa na gasilske veselice. Za

ново leto nam prinesejo koledarje. Zelo so mi všeč, ko imajo gasilsko mašo. Tudi sama sem gasilka že tri leta. Rada hodim na gasilske vaje, toda bojim se pravega požara.

Manca Vrhovnik 2. razred

BILI SMO V RAČUNALNIŠKI UČILNICI ...

RAD SEM DELAL. LIKE SEM RAZVRŠČAL PO BARVI.

(GAŠPER, 1.r.)

MENI JE BILO NAJBOLJ VŠEČ, KO SMO SESTAVILI TOVORNJAK ALI TRAKTOR.

(MATIC, 1.r.)

MENI JE BILA NAJBOLJ VŠEČ NAGRADA.

(KAJA, 1.r.)

IZ LIKOV SEM SESTAVILA HIŠICO.

(URŠA, 1.r.)

RAD SEM SESTAVIL TOVORNJAK.

(ROK, 1.r.)

Naša dobra stara šola leta 1953. Letos mineva 140 let od njene ustanovitve.

Mladim in manj mladim na pot.

POVEST O TUNJIŠKI PRINCESKI

Naj povem najprej, da ima vsaka povest v sebi le toliko življenja in resnice, kolikor ji jo daje bralec s svojimi mislimi, čustvi in občutki, kajti resnica je tudi energija. - Običajno so povestice namenjene otrokom, ker imajo mlada srca v sebi največ izvirnega življenja in čistosti, vendar jih znajo sprejemati tudi starejša srca, ki so ohranila v sebi mladost in odprtost za jezik resnice. Vsaka prava povest pa je sporočilo resnice, zapisano v jeziku srca.

Pa pustimo sedaj spregovoriti srce.

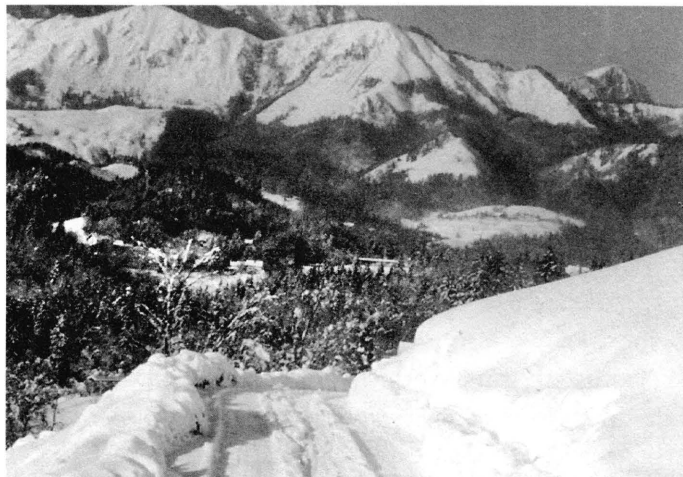
Bilo je to v pradavnini, ko je Bog Stvarnik ustvarjal vesolje. Iz sebe, ki je čisti duh, je ustvarjal svet manifestacije, vse to kar mi zaznavamo z našimi čuti kot resničnost. Kozmični zakoni vesolja so bili zibelka rojstva prečudovite družine galaksij, ozvezdij, sončnih in planetarnih sistemov. Vse te svoje otroke je obdaril s svojo popolnostjo in božansko Ljubeznijo, ki je tako postala osnovni zakon življenja in razvoja. Božanska Ljubezen je zakon privlačnosti na najvišji ravni, kateremu

so podrejene vse sile vesolja, brez katerih snovni svet ne bi mogel obstajati. (Znanost, ki ljubezni še ni odkrila, je to zakonitost diferencirala pod različnimi imeni.)

Bog pa ni ustvaril vesolja, da bi ga prepustil kaosu in slučajju. (Slučaj v božanskem načrtu sploh ne obstaja. Izumil ga je človek in postal njegova žrtev.) Imel je načrt, Božanski Načrt. Zato je vsakemu od svojih otrok dodelil posebno nalogo in mu dal ob rojstvu prav vse kar potrebuje za njeno uresničenje. Nikomur ni bilo naloženo večje breme kot bi ga mogel nosti.

Ko je bilo veliko delo skoraj končano se je posvetil podrobnostim in tako je v danem trenutku, ko je njegovo srce prekipevalo Ljubezni, lepote in luči, dal izraza temu občutju in ustvaril naš prečudoviti planet, našo ljubljeno mati zemljo. Ustvaril jo je tako lepo, da je bil sam presenečen in jo je izvzičenja, kot ljubimec svojo izbranko, odel z najlepšimi biseri in dragulji vseh vrst.

Ti biseri so bili posejani v različnih oblikah v vseh petih elementih snovnega sveta: vodi, zemlji, zra-

ku, ognju in vetru. Ostali so do danes in postali točke moči, izvori energij, kraji izredne lepote, kjer nam zastane korak, ko nam prične srce hitreje utripati in začutimo v sebi premik, ki presega naše umevanje.

Eden najlepših biserov se je zalesketal v srcu Evrope, v naročju kamniških gora, v točki ki je zelo pomembno stikališče predvsem duhovnih energij. - In tako so nastale TUNJICE. Dolgo, dolgo so bile prekrite z morjem, mati zemlja jih je ljubeče nosila pod svojim srcem preden so končno uzrle luč sveta.

Kot Bog oče na začetku, tako je sedaj mati Zemlja dala temu svojemu otroku izredne lastnosti in privilegije. Obdarila ga je z edinstveno lepoto narave. Postale so kraj zakopanih zakladov, oživljenih v obliki gejzirov energij, življenja, rodovitnosti, ustvarjalnosti, sreče...

In če sta lepota in ljubezen jezik popolnosti, je bila ta dežela v resnici kot prelepa začarana princeska iz pravljice, ki je čakala svojega princa odrešitelja.

Lepota pa bi ostala mrtev pojem, če ne bi bilo opazovalca, tistega, ki jo doživlja - princa iz pravljice. - To velja za vsak pojem, ki postane resničnost v svetu manifestacije šele takrat, ko ga oblikujejo misli, čustva in občutki opazovalca stvarnika - princa.

Prihajali so številni kandidati, da bi našli princesko in jo prebudili iz sna. - Nekateri so šli mimo nje, ne da bi jo sploh opazili. - Zopet drugi so bili prepolni egocentričnih zasnov, njih pogled ni prepoznal ljubezni. - Bilo je takih in drugačnih. - Prišli pa so tudi tisti pravi, odprtih oči in srca, le ti so vstopili v zgodbo (zgodovino). To so bili tisti, ki so imeli dovolj poguma, da so najprej

premagali zmaja egocentričnosti svoje čleveske narave, zmaja, ki je stražil princesko, katere resnično ime je Ljubezen. Ko so jo tako iskali, da bi jo osvobodili, so - začuda - spoznali, da je ta speča princeska v njihovih srcih, da je tam vedno bila in tiho čakala tega trenutka spoznanja.

Od tu pa se naša zgodba razlikuje od klasične povesti, saj princeska ni bila ena sama, namenjena enemu izbrancu, ampak je ta princeska simbolizirala neprebujeno, spečo lepoto v srcu vsakega posameznika, ki utripa v ljubezni in je odprto za nova spoznanja in resnice.

Tudi ti dragi bralec nosiš to princesko v svojem srcu. - Ali si jo obudil, vzljubil in ji dopustil, da ti razodene skrivnosti in zaklade srečnega življenja? - Ali pa si morda še med tistimi, ki za sebe nikoli nimajo časa in odlagajo vse na jutrišnji dan..., ki ga mogoče več ne bo? - Ali iščejo tvoje oči blišč človeških stvaritev in si žrtev nihanj med zanosom in razočaranjem?

Toda vrnimo se k pravljici. - Zadovoljen nad uspehom svojega dela je Stvarnik namenil ta mali raj izbranim mladim dušam, in jim dal nalogo

nadaljevati njegovo delo, t.j. ustvarjati popolnost in harmonijo v tem privilegiranjem delu planeta.

In kdo so te mlade duše, če ne mi vsi, ki nosimo Tunjice v svojih srcih kot ljubimec sliko svoje izvoljenke. Vsi, ki se zavedamo, da so Tunjice predvsem Tunjičani in da naša ljubezen ne dopušča ničesar, kar bi moglo skaliti harmonijo ali porušiti medsebojne odnose. S svojimi dejanji, mislimi, čustvi in občutki nadaljujemo delo velikega Stvarnika in tako izpolnjujemo v svojem merilu nalogo, ki nam jo je zaupal.

Kjer je ljubezen zakon medsebojnih odnosov, je to obljubljena dežela v kateri so vsi eno in eden vse. Kozmos v malem, v katerem je vsaka stvar na svojem mestu, vse je v harmoniji, ker je vsaka stvar del celote.

Dajemo lahko samo to kar imamo. Naše največje bogastvo pa je ljubezen. Do njega pridemo lahko samo po poti ljubezni do samega sebe, ljubezni do svojega božanskega bistva. Tu ne gre za Narcisovsko občudovanje svoje lepote, ampak za prebujanje zavesti naše božanske narave in sprejemanje odgovornosti. Kdor se ljubi in spoštuje je pravičen in ni spo-

soben nizkotnih dejanj. Njegovo življenje se odvija srečno, uspešno in izpolnjeno z veseljem, ker tak je kozmični zakon. (Nihče ni rojen pod nesrečno zvezdo. Življenje, ki ga živimo smo si ustvarili s svojimi mislimi čustvi in občutki v preteklosti, z današnjimi pa si ustvarjamo svoj jutri.) - Samo kdor ljubi sebe zna ljubiti svet, svojega bližnjega, s katerim lahko podeli svoje bogastvo ljubezni. Kdor tega še ne zmore, pomeni, da princeska v njegovem srcu še ni prebujena.

Največji "greh", ki ga človek, ustvarjen po božji podobi, lahko naredi je to, da trdovratno vztraja v nevednosti in zapira svoje srce pred resnico življenja. Tak človek, (ki se po navadi smatra za racionalista, in se zateka pod okrilje preživete kartezijske miselnosti), zataji v sebi svojo resnično naravo in zlahka postane žrtev človeških manipulacij, se izgubi v labirintu masovne zavesti in pozabi na svoje poslanstvo.

Človek, ki s svojo svobodno voljo preiščeno reče Bogu "ne" in ne spoštuje zakonitosti, si sodi sam. Odločil se je za pot trpljenja in mu nihče ne more pomagati.

Naša povest se ne konča z odrešilnim poljubom poroko in "živela sta srečno", kot to velja za pravljice. - Tunjiška princeska potrebuje veliko več kot en poljub. Potrebuje resnično ljubezen, predanost, spoštovanje, zvestobo. - Zato ta povest v resnici nima konca. Nadaljevala se bo iz roda v rod. Tako bo lahko vsakdo v svojem srcu ustvaril lastno zgodbo in ji dal konec, ki bo samo njegov. - Razen tega bodo postajala intuitivna doživetja posameznikov vedno bolj resnična in bogata, saj energije časa, v katerega vstopamo približujejo človeka vedno bolj njegovemu božanskemu bistvu. - In tako bo ta povest postajala vedno bolj resnična zgodba, Tunjice pa, v naših srcih, zibelka lepote, ljubezni in miru.

Hvala vsem, ki ste to povest prebrali in skušali dojeti njeno sporočilo. Pristrčno pa objemam vse tiste, ki ste jo doživeli in našli v njej delček samega sebe in morda... začetek poti, vaše poti, ki ste jo iskali.

Tu se končuje magija povesti in pričanja magija življenja...

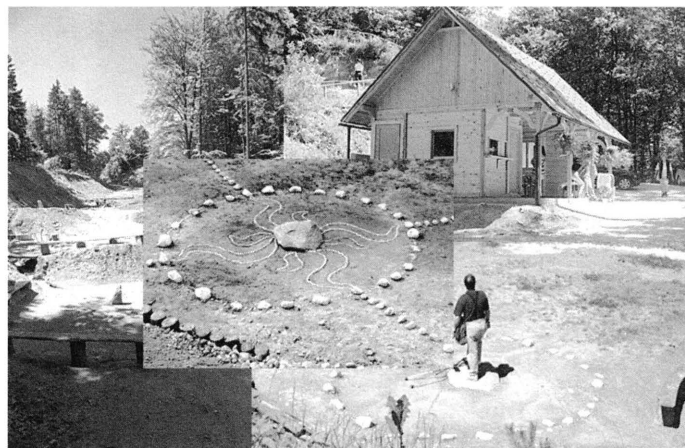
Janko Jamšek

Naravni zdravilni gaj

Vsaka stvar se zgodi z razlogom in ima svoj namen. Naključij ni. In prav tako se je pojavilo sevanje zemeljskih, pozitivnih energij z namenom, da pomagajo ljudem. Center, ki smo ga preuredili v Naravni zdravilni gaj, ima moč ozdravljati ljudi in jim pomagati pri psihičnih težavah.

Kdor v njegovo moč ne zaupa, ne more biti obdarjen s sadeži. Obiskovalci, ki prihajajo z vseh koncev sveta, so presenečeni nad njegovim delovanjem. Izkušnje obiskovalcev kažejo na zdravilne učinke na vse vrste obolenj. Moč energetskih kamnov je zaščita pred negativnimi sevanji. Obiskovalec Drago Lucič piše, da si je kamen položil v nosnico in mu je polip izginil. Zdravilno blato pomaga pri raznovrstnih kožnih boleznih, starih poškodbah, revmi in še bi lahko naštevala. Živa vo-

da, ki ugodno deluje na prebavne motnje, opekline in psihične napetosti, je bila pred nedavnim potrjena in blagoslovljena. Tako so se razblinila vsa negativna prepričanja, da je gaj le zaslužek denarja. Neverni Tomaži bodo morda sedaj zaujali naravi. Sedaj je dokaz na dlani, da to ni lari fari. Zdravilno moč je potrdil mojster Benjamin Creme. On živi v Londonu in ima pooblastila za potrjevanje, morda lahko rečem, mejnih znanosti. Sam gaj je razdeljen na devet področij, ki se med seboj razlikujejo po različnem delovanju. Prvi center pred vhomom je primeren za glavo, male možgane, oči, sinuse, ušesa in zobe. Po dlaneh lahko zaznamo pikanje, toploto, ščemenje, gomaženje. Drugi zaznavajo neposredno v telesu, kot toploto ali bolečino. Zopet drugi, bolj obdarjeni s talentom vida, pa vidijo

vse centre v barvah. Prvi center v gaju ima najmočnejše valovanje in je namenjen epilektikom, ljudem z revmo, išijasom, sklerozo. Uravnava krvni tlak in pretok krvi po telesu se pospeši. Naslednji je za utrujene, izčrpane, žalostne in depresivne ljudi. Daje fizično moč in voljo do življenja, ugodno vpliva na noge in prizemlja. Ostali centri so proti polipom, oteklina, raku, bolečinam v hrbtenici, za mehka tkiva, kosti, mišice, neplodnost, grlo, astmatike, proti impotenci.

Skratka vsakdo najde svoje zdravilo na enem izmed centrov. Kot je rekel Kneipp: "Za vsako bolezen raste rožca."

Vedno več ljudi se obrača v svojo notranjost in išče smisel in si zastavlja vprašanja. Vedno bolj spoznavamo, da ni vse materialni svet, da obstajajo višje sile, da je nekaj ali nekdo, ki povezuje in skrbi za red. Toda čas nas prehiteva, nimamo tre-

nutka časa za prijatelje, za razmislek. Se sploh kdaj vprašamo, kam tako hitimo. In prav tu, v gaju, si vzameš uro časa zase, da te vodiči popeljejo skozi tišino gozda, da se naučiješ svežega zraka, se umiriš in sprostiš in hkrati napolniš z zdravilnimi energijami. Nihče ne bo nič naredil namesto nas. Sami moramo poskrbeti zase.

Uživajmo v trenutkih tišine in lepe glasbe. Drobnosti trenutki so dragoceni kazatelji smeri življenja. Vsem bralcem pošiljam zdravilno energijo in naj zaključim z besedami:

"Vzemite si čas zase in prisluhnite si."

Katja Vrhovnik

V.D. d.o.o. Kamnik
Drago Vrhovnik

Po mejah naše krajevne skupnosti in čez zahodni breg

Tunčan na plan! Če nisi zaspan, bolan, ali zadržan, pridi ta dan, 24. oktobra ob pol enih popoldan, ves nasmejan - cilj je izbran - pohod okrog Tunjic...

S tako domiselnimi besedami nas je na zgodovinski pohod po mejah naše krajevne skupnosti povabil "pohodniški klan".

"Vsak dober gospodar vsaj enkrat na leto obhodi svojo posest. Mi pa smo se zbrali, da enkrat v tem stoletju - leto 2000 se nezadržno bliža - skupaj obhodimo našo skupno posest, krajevno skupnost Tunjice." S tem nagovorom nas je pobudnik pohoda Zdravko pozdravil pri gostilni Za Tunco, kjer smo se zbrali. Devetnajst najbolj zagretilih in kot se je kasneje izkazalo najbolje obveščanih, ki nas niso prestrašili črni oblaki in smo

bili prepričani, da bo naša volja tudi te pregnala, se nas je odpravilo na pot. Ko smo kasneje lezli po hribčkih in dolinicah naše lepe vasi, nas je večkrat pozdravilo sonce, oblaki pa so se razkadili.

Naš pohod se je začel na vzhodni meji krajevne skupnosti, veselo smo zagrizli v prvi hrib in prišli do observatorija, kjer smo si ogledali, s kakšnimi modernimi napravami tu opazujejo nebo. Seveda nismo mogli opazovati zvezd, vendar bomo vsi, ki jih to zanima, ta kraj zagotovo še obiskali. A postanek ni bil dolg. Gremo naprej, po hribčku gor pa po hribčku dol, tako kot so razgibani tunjiški griči. Nekaterim je šlo to bolje od nog, drugi pa smo z rdečimi lici sopihali v breg. Naslednja postaja je

Pohodniki pri Sp. Lanišku

Medene dobrrote za vse

bila na vrhu Žganove gmajne. Seveda se je bilo treba malce okrepčati. Tudi "mobilni" smo bili in že iz Žganove gmajne smo se javili Spodnjim Laniškovim, kjer smo predvideli naslednji postanek.

Po vzponu do Stolnika, kjer smo prečkali mejo krajevne skupnosti Tunjice, smo se spustili proti Lanišam in se, kot rečeno, ustavili pri Spodnjih Laniškovih, kjer sta nas Lado in Štefka prijazno postregla z "okrepljenim" čajem. A pred nami je bila še dolga pot, zato smo se kar kmalu poslovili. Pri

Zgornjem Dolencu smo spet veselo zagrizli v hrib in mimo Kotarjeve šupe prišli do Maleža in Marka. Tu so nas spet postregli s tradicionalno tunjiško pijačo. Noge so nam postajale vedno težje, usta pa vedno bolj zgovorna, kar po toliko postajah ni bilo nič čudnega, "prvo pomoč" pa smo imeli tudi v nahrbtnikih. Pot se je spet spustila navzdol, pa spet mimo Mevžarjeve domačije do Smrekarja. Tu sta nas pričakala Janez in Tončka z grozdem in seveda tudi s tekočim okreplilom. Ko smo na-

daljevali pohod, sta se nam tudi priključila. Potem pa veselo naprej mimo Kosirnika do Jeruškovih kmetije, od koder smo že videli Vinski vrh, ki je bil naš naslednji cilj. A pot do njega je bila vse prej kot lahka, zato se nam je kar prileglo okrepčilo, ki smo ga bili deležni pri Jeruškovih. Ko smo potem "lezli" na Vinski vrh, smo si ogledali tudi "zdravilni studenec", ki je bil menda znan že dolgo pred sedaj popularnim Zdravilnim gajem. A nismo bili še na cilju. Pot nas je vodila naprej v naslednjo dolino mimo Vogrina nazaj proti gostilni Za Tunco, kjer smo se pred petimi ura-

mi podali na pot. Zastavljeni cilj smo dosegli, poslovili pa se še nismo. V gostilni Za Tunco smo se ob prigrizku zbrali prijetno utrujeni, dobro razpoloženi in polni načrtov za nadaljnje pohode.

Da smo mislili resno, smo dokazali že s pohodom čez natanko štirinajst dni, ko smo se odpravili čez tunjški zahodni breg. Tokrat smo od gostilne Griljušek, kjer smo se zbrali, krenili proti Komendski Dobravi. Kratek postanek pri Ivanovi kočici in obvezna popotnica, potem pa veselo naprej. Na Komendski Dobravi nas je pri domačiji, na kateri

živi, pričakal naš nekdanji sovaščan Jože. Pokazal nam je in marsikaj zanimivega povedal o svojih čebelicah, poskusili pa smo tudi njihove "izdelke". Medica nas je ogrela, domač kruh in med pa okrepčala. Potem smo se skupaj z Jožetom odpravili do ostankov partizanske bolnice. Z zanimanjem smo prisluhnili Jožetovim besedam, ko je opisoval, kaj se je na tem koncu dogajalo med drugo svetovno vojno. Potem smo se preko Podboršta in Mlake odpravili proti Tunjicam. Popoldan je spet kar hitro minil. Pri Griljušku smo se obokusnih flancatih in tekočem okrepčilu do-

govorili, da bomo s pohodi nadeljevali. V tem zimskem času je dan sicer kratek in vreme ni vedno najlepše, toda kjer je volja, je tudi pot.

Naša vas je lepa in lepi so tudi okoliški griči. Ljudje prihajajo od vsepovsod, da se naužijejo teh lepot. Navadimo se jih ceniti tudi mi. Uživajmo v najcenejši in zdravi obliki množične rekreacije - v pohodništvu - in v prijetnem druženju z ljudmi, s katerimi sicer živimo v isti vasi, vendar zaradi hitrega tempa v današnjem času velikokrat še opazimo ne drug drugega.

Sabina Zore

Jesenski izlet

*Hodil po zemlji sem naši
in pil nje prelesti...*

(O. Župančič)

Ko smo odšli v soboto, 13. novembra v organizaciji Rdečega križa iz Tunjic na izlet v Belo krajino, mi je kar nekajkrat prišel ta Župančičev verz iz njegove Dume v misli. Zares, tako majhna je Slovenija, pa tako slabo jo poznamo.

Že ob odhodu smo ugotovili, da že zelo dolgo ali pa sploh nikoli nismo bili v tem delu Slovenije. Zato smo vsi navdušeni

vstopali v avtobus in se odpeljali v meglenem jutru proti Dolenjski.

Že prvi postanek v Trebnjem je pokazal, da bo veselo in zanimivo. V bližnjem gostišču smo se okrepčali s pravim domačim zajtrkom, nakupili domače čaje in kavo ter se odpeljali proti Metliki. Ustavili smo se pred tovarno Beti, kjer smo imele največ dela ženske v tovarniški trgovini. Otvorjene s paketi in paketki smo se že peljali malo naprej, do vinske kleti KZ Metlika.

Občudovali smo res lepe

Nakupi v trgovini "Beti" v Metliki

hrastove sode za rdeče vino in ogromne kovinske cisterne za belo vino. Poslušali smo predavanje o vinu, najboljši del pa je bila pokušina vin, kjer smo pokazali, da nismo nepoznavalci dobre kapljice.

Vsi veseli smo pred kletjo zaplesali ob zvokih zares dobrega in neumornega gospoda Kregarja.

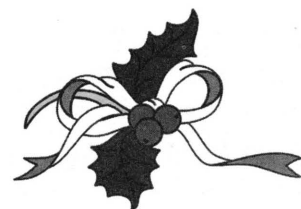
Ogledali smo si še Gasilski in Dolenjski muzej. Dan se je prevesil v popoldan in mi smo se pel-

jali proti Adlešičem, kjer smo si na turistični kmetiji ogledali pridelavo, obdelavo in tkanje lanu. Izdelava pisanic in praskank nam je bila zelo zanimiva in mislim, da bomo imeli drugo leto v Tunjicah krasne pirhe. Končno smo odšli na pozno kosilo, kjer smo se dobro okrepčali. Gospodar nas je še odpeljal v svojo vinsko klet, kjer smo preizkusili letošnje vino in domačo pogačo. Kako zelo lepo in prijetno je v kleti med polnimi sodi in sredi veselih ljudi

peti stare pesmi, se veseliti in smejati. Človek se sprosti, pozabi na vsakdanje težave in skrbi in kar lažje se podaš v nov dan. Spoznali smo del naše dežele, prijazne ljudi in predvsem, bilo nam je zelo lepo.

Draga

Gospod Raztresen je stresal šale pri prikazu pridelave lanu.

Od Cirja do Janka

Mnogi pravijo, da so Tunjice največja vas na svetu, če ne največja, pa gotovo najlepša. Kako velike so Tunjice, so včasih vedeli povedati berači, ki so hodili od hiše do hiše, saj Tunjic pri najboljši volji v enem dnevu niso mogli obdelati. Drugi pa so se zopet norčevali, da so Tunjice štiri ure dolga vas, zadnja številka pa je tri. Naj že bo kakor koli, Bog je Tunjice najbrž naredil zase, ko pa je videl, da je le vse skupaj preveč skrivil, pa je rajši ostal v nebesih in prav je tako.

Od Cerja do Janka je ravno polje,

po njem se sprehaja eno zavber deklet...

tako pravi pesem. Seveda koliko je vmes ravnega polja, je težko reči. Včasih je v Tunjicah imel vsak hribček svojo hišico, vmes je seveda malo ravnega polja. Idilično, ker so bile hiške tako vsaka k sebi, so bili ljudje med seboj neizmerno prijatli. Za časa moje mladosti je bil pravi čudež, ali pa velika sramota, če bi bila dva soseda, Tunjčana sprta med seboj. Spomnimo se samo, kako so se Tunjčani po drugi svetovni vojni oskrbovali s svežim govejim mesom. Prav zanimiva je bila ta organizira-

nost Tunjčanov, saj je bilo klanje govedu takrat od oblasti strogo prepovedano, pa vendar so Tunjčani vsako soboto dali v lonec sveže meso - vse čestitke Tunjčani!

Včasih, ko sem še veliko hodil naokoli s harmoniko, zlasti po Tuhinjski dolini, so mi vedno nagajali, da imamo Tunjčani zato tako skrivljene kumare, ker jih moramo na krive njive saditi, ker ravnih nimamo. Nisem jim ostal dolžan, in jim odgovoril, da pa mora pri njih pes z ritjo lajati, ker se z gobcem za grmovje drži, da se v dolino ne zvali.

Od Cirja do Janka pa so

fantje najbrž prepevali tudi tiste jasne noči, kmalu po prvi svetovni vojni, ko so se vračali z vasovanja na Vinskem vrhu. Prav pod pokopališčem so se ustavili in prepevali, da je bilo kaj. Nenadoma pa je zgoraj na pokopališču nekaj strašno počilo. Seveda se nočni pevci niso imeli časa niti spogledati, ko so jo že ucvrli, kolikor so jih noge nesle. Tekli so menda tako, da nihče ni hotel biti zadnji in so se prvič ustavili šele pri Pikovčevi lipi. Zadihani so se spraševali kaj neki, da jih je strašilo. Naslednji dan pa se je po Tunjicah že razširila novica, da se je ponoči na britofu podrl ta velik križ. Fantje so se potem med seboj spraševali, ali morda le niso bili

Stric Janez pred svojo planinsko kočo

preglasni pod zadnjim domom umrlih Tunjčanov. Na naslednje vasovanje pa so šli na Vinski Vrh raje kar mimo Bukovnika, menda je bilo varneje. Da je zgodba resnična, verjamem, ker je bil med pevci tudi moj oče in pravil mi je, da med tekom ni bil zadnji.

Morda vas bo zanimala tudi zgodba, kako so se fantje včasih ubranili nadležnega in nič kaj prijetnega služenja vojakov. Nekdaj je bilo treba vojake služiti tudi po več let in vsakdo bi se rad temu izognil. Počenjali so vse mogoče. Na noge so si navezovali razne strupe ne zeli, tako da so se jim odprle globoke gnojne rane in so jih zaradi tega na naborih izvrgli. Poizkušali so lagati, da slabo vidijo ali da ne slišijo, pa je le malokomu uspelo. Tudi prste na rokah so si dali odsekati, češ da ne bodo mogli držati puške. Prav na poseben način pa je strogo vojaško komisijo hotel prelisičiti nekdo,

čigar imena sicer ne vem, o njem pa mi je pripovedoval pokojni stric Janez. Stric Janez je vse življenje pasel na Veliki planini in ko sem nekaj počitnic prebil pri njem v planšarski bajti na planini, sem ob večerih ob petrolejki z odprtimi usti poslušal njegove zgodbe. Takole pravi: "Čas nabora ali štelenge, kakor so včasih rekli, se je neusmiljeno bližal in mnogim med fanti je bila edina misel, kako ubežati vojaščini. Pri hiši, kjer so imeli fanta godnega za vojsko, so klali teleta. Ko je mesar pobiral vsebino vampa iz teleta, je rekel fantu, ki mu je pomagal. Vidiš, če bi pa ti tole stvar, ki se ji reče sirš, pojedel, pa en teden ne bi ostala nobena stvar v tebi!" Fant se je zamislil in skrbno spravil telečji sirš. Čez dan ali dva, ko je bila štelenga, se je pa fant najedel tega sirša in res kmalu se je začela v njegovem želodcu revolucija. Ker je vedel, da se vse ne bo izšlo po sreči, si je svoj izpuh

zamašil kar s staro cunjjo in tako odšel na štelengo. Pred vojaško komisijo, ki je pregledovala in ocenjevala bodoče rekrute, pa se je bilo treba sleči do golega. No tega se starejši verjetno še spominjate. Tako je tudi naš nesrečnik stal pred komisijo gol, kakor ga je sam Bog dal, le zadaj mu je med stegni bingljala tista nesrečna cunjja. Seveda ga je naborni oficir vprašal, kaj za vruga mu maha iz riti. Fant mu je preplašeno in prav žalostno odgovoril, da mora to vedno imeti, ker da je že vse življenje bolj na mehko narejen. No takrat pa nejeverni oficir pristopi in ročno potegne za cunjjo. Takrat pa se je udrlo, tudi oficirju po škornjih, pa po tleh, pa menda tudi po mizah je neslo, tako da je celotna komisija, menda je bil včasih tudi župan zraven, skočila na stole. V rokah so varno držali svoje zapiske, oficir, ki je stvar odmašil pa je menda vpil: "Ven, ven z njim! Nesposoben za vse čase! Za božjo voljo vendar, ta nam bo vso vojsko poslal. Menda so tisti dan morali štelengo nadaljevati v drugi sobi. Fantu pa je z malo truda le uspelo. Da je stric Janez to izkušnjo še enkrat s pridom uporabil, mi je tudi povedal. Vsako nedeljo so prišle na Veliko planino tri prijateljice turistke iz Domžal. Vedno so se oglasile in spraševale po kislem mleku. Seveda so se vedno tudi do sitega

najedle. Ko pa bi bilo treba vprašati, če so morda kaj dolžne, so pa ženske vedno le hvalile, kako da je bilo mleko dobro in da takega ni nikjer na svetu in da bodo še prišle. No ja, kar pridite, si je mislil v sebi, vas bomo že pozdravili. Seveda so naslednjo nedeljo ženske spet veselo jodlale iz Male proti Veliki planini. Pastirji so jih že od daleč opazili in pričakovati je bilo zopet obisk razposajenih in lačnih turistk. Pastirji so se spogledali in brž vmešali malo tega telečjega sirša med mleko. Komaj so pričakali, da so ženske potrkale in zopet prosile za kislo mleko. Pastirji so sicer moledovali, da so že vse mleko prodali, no ja zanje, ki so tako srčne planinke, pa se bo že nekaj našlo. Ženske so veselo posebale mleko, malo so še posedele, pohvalile so odlično planinsko jed, plačati pa tudi tokrat niso mogle, saj so druga za drugo kar hitro izginile v prvo kotanjo med pastirskimi bajtami. Pastirji so potem pravili, da so jih gledali, kako so tekle nazaj proti Mali planini in se v kotanjah kar menjavale, ena je počepnila, druga pa je stekla naprej do naslednje luknje in zopet počepnila. Kako so tistikrat prišle do Domžal ni znano. Tako so se pastirji odkrižali nadležnih žensk, vi pa, če ste prebrali, pa mene za letos. Pa srečno!
Jože Nograšek

JUŽNOAMERIŠKA AVANTURA

Po vzletu z brniškega letališča sva lahko z Uršo še nakaj trenutkov opazovala cudovito slovensko pokrajino, ki ji ni enake na tem svetu. Nato sva se dvignila nad oblake in na misel mi je prisel refren pesmi: Smisel življenja je jahanje oblakov... Sledila je vožnja preko oceana in po 12 urah so se na obzorju prikazali prvi obrisi Novega sveta. Pod nami se je razprostiral pragozd. Po preletu zasneženih Andov je naš Boeing s 400 potniki varno pristal na največjem perujskem letališču, ki leži na obrobju 8 milijonskega glavnega mesta Lima. Prvo dobrodošlico so izkazali taksisti, ki so se topli, kdo nama bo naredil uslugo. Seveda vsak upa, da bo nezkušena turista kar najbolje obral. Z Uršo se odločiva za desetkrat cenejši avtobus. Lima se popolnoma razlikuje od velikih evropskih mest. Promet je urejen tako, da sploh ni urejen. Glavno vozniško orodje je

hupa, za tistih nekaj semaforjev, se pa tako nihče ne zmeni. Nekateri deli mesta so izredno lepo urejeni, z visokimi stolpniciami ter negovanimi parki. Druge dele pa bi lahko primerjal s ciganskimi naselji blizu Žužemberka.

Najbolj me je bodlo v oči ogromno število revnih ljudi in brezdomcev. Ko ti lačen otrok pomoli roko, te stisne pri srcu, vendar berači niso kar tako, imajo celo svoj sindikat. Ta dodeli starejši ženski majhnega otroka, da v ljudeh zbudita vec sočutja.

Pokrajina je pretežno puščavska, tu in tam kakšna reka ustvarja oazo zelenja. Vasi so precej podobne tistim že prej omenjenim ciganskim. Bivališča so zgrajena iz kamna, luknje so zamazane z blatom. Ker ni dreves, so vse strehe krite s pločevino. Povprečna stanovanjska "hiša" zavzame površino dnevne sobe. Tunjski cimpermani bi tam lahko pasli ovce.

Uf, kako je hladna anakonda

Marko pred svojim domom v Južni Ameriki

Čistoča je ravno tako redka kot les. Vsa kanalizacija je odprtega tipa - kanal skopan ob cesti. Prebivalci dežele so odprti in preprosti ljudje, vsi nižje postave in z gostimi vranječrnimi lasmi. S svojim tankim skalpom sem povsem izstopal.

Z Uršo sva imela za sabo že lep kos dežele, ko sva prišla do znanega jezera Titicaca. Poznan je kot najvišje jezero na svetu, vendar to ni povsem res. Je pa s svojimi 3800 m najvišje plovno jezero. Tu sva napravila nekaj dni oddiha. Kapitan razmajane barkače naju je odpeljal na otok sredi jezera, kjer živijo domačini na enak način kot še pred stoletji: Brez elektrike, avtomobilov in drugih nam tako nepogrešljivih dobrin. Vse kar potrebujejo, pridelajo na borni zemlji ali ulovijo v jezeru. Nepozabno je, ko zvečer v popolni tišini opazuješ kako sonce utone v jezero.

Pot naju je nato vodila v Bolivijo, eno izmed treh najrevnejših držav Amerike. Obmejne formalnosti

so bile take, kot sem pričakoval. Dolgo čakanje, izpolnjevanje obrazcev, nezaupljivi pogledi uradnikov, pregledovanje prtljage in nerazumljivo žlobudranje v španščini. Jezik je bil najina šibka točka, saj nisva znala niti besede. Vse je potekalo v govoricah gluhtonemih. Z angleščino si nisva pomagala, ker je vsem Južnoameričanom to Španska vas. Poskusil sem s "pričaj srbski, da te razume celi svijet", vendar ni pomagalo.

Bolivijski standard je nižji od perujskega, kar pa ima tudi svoje dobre strani. Cene so zelo nizke. Za hotel odšteješ nekaj sto tolarjev, kosilo je okoli 150. Pravi raj za slovenskega proletarca. Njihovo glavno mesto La Paz leži na višini skoraj 4000 metrov in je ujet med zasnežene Andske vrhove. Podnebje ni tako ostro, saj je čez dan precej vroče. V mestu takoj opaziš velik kontrast med bogastvom in bedo. Tu so edini prijatelji brezdomcev potepuški psi, ki jim pomagajo preživeti

Machu Picchu je turistična meka Južne Amerike.

noči nekje na hladnem betonu. Izjeme niso niti otroci. Mnogi si služijo kruh že od petega leta dalje. Delajo kot berači, čistilci čevljev ali pa postanejo tatiči.

Ravno zato so turisti z nekaj sto dolarji priljubljena tarča nepridipravov. Da je to res, sem spoznal na lastni koži, ko so mi na avtobusu ukradli nahrbtnik. Z nahrbtnikom je odšel tudi moj potni list in letalska karta. Ostati brez dokumentov sredi Bolivije je najmanj, kar si človek lahko želi. Ko sem preklel vse barabe tega sveta, sva z Uršo pričela romanje po ambasadah ter uradih. S svojimi jezikovnimi sposobnostmi sem jim komaj pojasnil, da nisem Rus, Slovak, Jugoslovan ampak pošten Slovenec, kaj šele, da tu nimam ambasade, da sem brez dokumentov, da nimam več dosti časa in tako dalje. Z božjo pomočjo sem po enem tednu dobil nekakšne nerazumljive papirje in potovanje se je nadaljevalo. Name-

nila sva se spustiti z visokih gora v deževni pragozd.

Potovanje je bilo poglavje zase. Ob pogledu na avtobus, mi je bila jasna njegova življenjska zgodba. Potem, ko je pred približno 30 leti prišel na svet nekje v ZDA je zvesto služil svojih milijon kilometrov. Ko je bil že v zrelih letih, so ga "prišvercali" v Bolivijo, in zdaj ko bi moral uživati počitek na odpadu, se dan za dnem spopada s srednjeveškimi bolivijskimi cestami. Stari avtobus naju je najprej peljal navgor preko prelaza na višini 5000 metrov, potem pa strmo navzdol. Od drugih turistov sva zvedela, da se peljeva po najbolj nevarni cesti na svetu. Statistike govorijo, da na vsakih štirinajst dni zapelje v prepad po eno vozilo. Cesta je upravičila svoj sloves. Ponujala je res lep razgled na Amazonsko nižavje, toda malo manj lep, če si se nagnil skozi okno in pogledal pod kolesa. Zunanje kolo in prepad so ločevali

milimetri. Na ostrih ovinčkih je moral avtobus "rikvercati", da ga je lahko zvozil. Uršin glas se je spontano spremenil za nekaj tonov. Vsakih nekaj sto metrov je za cesto postavljen križ. Križi so nasploh znani kot bolivijski znak za nevarnost.

Zanimivo je bilo tudi ponoči. Šofer si je verjetno mislil, zakaj bi prižigal luči, če sveti luna. In tako smo se vozili ob soju polne lune. Prazne gume in strgani jermeni so čisto obrobna zadeva. Tudi voznega reda se nismo držali. Namesto obljubljenih 18 je trajalo 32 ur.

Urša je rekla, da se po tej cesti ne bo peljala nikoli več. Nazaj greva z letalom, pa "ni važn kolk stane"!

Dvaintrideset ur strahu se je izplačalo. Znašla sva se sredi tropskega raja. Ljudje so močno razlikujejo od tistih v La Pazu. Vsi so neverjetno prijazni in sproščeni. Tudi revežev ni bilo opaziti. Živijo sicer skromno v lesenih kočah, ki so krite s palmovimi listi, vendar je tu več kot dovolj hrane. Zato se nihče ne sekira za delo in denar.

Za nekaj dni sva odšla v džunglo, seveda ne sama, ampak z vodičem. Kajti če tu zatavaš v gozd, se nikoli več ne vrneš. Krokodili, opice, papige, to je tu nekaj običajnega. Urša se je izkazala kot dober ribič. Ujela je lepe piranje za večerjo. Po vr-

nitvi v vas naju čaka veliko presenečenje. Srečava Slovenca, ne turista, ampak takega, ki živi v džungli in se preživlja s puško in trnkom. Kdo bi si mislil, da obstajajo tudi slovenski Tarzani. V nekaj dneh, preživetih skupaj, smo postali dobri prijatelji. Ime mu je Brane, z njim pa živi še ena Slovenka, Tina. Branetova zgodba je zanimiva. V Sloveniji je bil uspešen podjetnik, toda, kot sam pravi, ni imel veliko od življenja. Delo od zore do mraka, živce sta mu najedala po dva mobitela. Tega ni več prenesel in se je pri dvainštiridesetih letih odločil za popolnoma naravno življenje, daleč od doma in skrbi. Pogumen človek ni kaj.

Lepe stvari hitro minejo in treba se je bilo vrniti nazaj v La Paz. Na žalost je bilo letalo zasedeno za 14 dni naprej. Uršina morala je vidno padla, ko sva se ponovno vkrcala na avtobus. Potem je sledila vrnitev v Peru. Na meji so sledili zapleti zaradi mojega primera. Niso mi hoteli potrditi vstopa v Peru, čeprav so mi na perujskem konzulatu v Boliviji zagotovili neoviran prestop meje. Spustili so me skozi, toda uradno sem bil ilegalec. Odšla sva v turistično meko Peruja, mesto Cusco. Tu je izhodiščna točka za obisk ene največjih svetovnih znamenitosti, skrivnostni Ma-

chu Pichu. To je staro inkovsko mesto (Inki so bili prvobitni prebivalci na tem področju). Zgrajeno je bilo na neverjetni lokaciji na vrhu nedostopnega hriba, ki ga z vseh strani obkrožajo visoke gore. Skrit je bil tako dobro, da so ruševine odkrili šele leta 1920. Danes je glavna turistična atrakcija Peruja. Vsako leto obiše

Machu Pichu več sto tisoč ljudi z vsega sveta. Temu primerne so cene. Vstopnina stane pol perujske plače. Hvalabogu so le-te precej nizke. Gorska železnica, ki pelje tja in nazaj, je znana po prenatrpanosti. Domačini brez denarja za karto se obešajo zunaj na vrata ali pa stojijo med vagoni. Ko se vlak približa predoru, se prilepijo tesno

na vlak in molijo. Predor je skopan skoraj na centimeter natančno. Na zaviranjih pa bolj trpijo tisti, ki stojijo med vagoni. Zvečer sva si utrujena poiskala poceni prenočišče za dve osebi. Toda v teh sobah ti ponavadi dela družbo kolonija ščurkov. Najbolje, da hitro zaspiš, zjutraj pa zgodaj spokaš. Krog potovanja sva skle-

nila v Limi. Tam sem imel spet borbo z birokracijo, iz katere sem izšel kot zmagovalec. Dobil sem perujski potni list, kar je skrajno neobičajna zadeva. Na letališču v Limi so se obema tresla kolena, ko sva prestopala mejo. Cariniki so se uklonili pod težo novega potnega lista in so naju spustili domov.

Mare Uršič

Mont Blanc

Nepremišljen predlog bolj v šali kot zares je botroval naši odločitvi, da poskušamo priplezati na streho Evrope. Že samo ime Mont Blanc pa da vsakomur vedeti, da tu ne gre za planinsko pohajkovanje, ampak za vsega spoštovanja vredno alpinistično turo, ki od vsakogar zahteva že kar nekaj izkušenj, samozaupanja, še zlasti pa kondicije. Le te pa mi, predvsem nekateri, očitno nismo imeli zadosti. Kakorkoli že, v soboto 24. julija ob 11. uri dopoldne smo Tone, Tomaž, Andrej in jaz dobro razpoloženi, kljub hudim skrbem domačih, zapustili Tunjice. Čakala nas je skoraj deset ur dolga vožnja prek Italije in Švice do Chamonix-a, znana smučarskega središča v Franciji. Vožnja iz Slovenije je hitro minila, česar pa ne morem reči

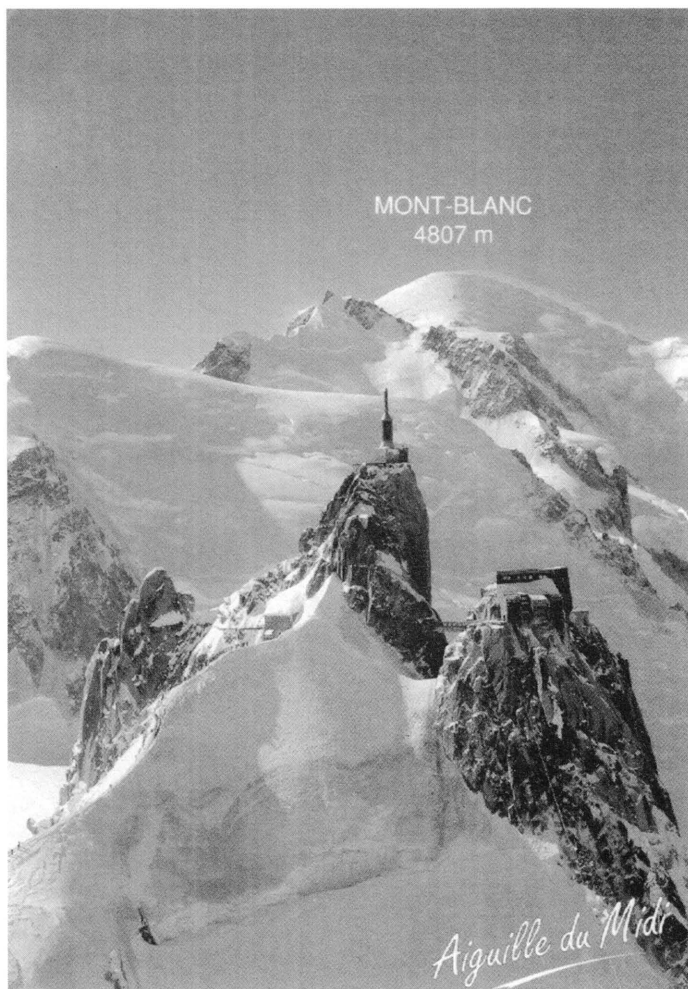
za vožnjo po Italiji. Čeprav smo vozili hitro, smo bili vožnje v veliki vročini in po pusti pokrajini že hudo naveličani. Zgovornost v avtu je zamenjala glasba s Tonetove kasete, ki se je že kar nekajkrat obrnila. Vse bolj smo postajali zaspali, tako da je bil počitek malo pred Milanom nujno potreben.

Hladna pijača nam je vsem dobro dela, nastajati pa je začel drug, hujši problem. Vse bolj žejen je bil tudi naš avto. Lučka za gorivo nas je že kar nekaj časa opozarjala, ko pa je Tone ves zamišljen in zaskrbljen peljal še mimo črpalke, pa je stvar postala kritična. Vse skupaj sem skušal umiriti jaz, češ da se dobro spoznam na renaulte in da je goriva še za 30 km, a takoj ko sem končal z modrovanjem je avto že začel "cukati" in "kašljati".

Slišati je bilo moč le nekaj kletvic z vseh strani, a hitro smo se dogovorili, saj smo bili na zelo prometni cesti in s Tomažem sva že v naslednjem hipu s prazno steklenico in nekaj lirami zvonila pri ničkaj prijaznih Italijanih. Nič drugega se ne spominim, kot le to, da sva se še bolj besna kot sva odšla, vrnila, da brez pomote, prav tako s prazno steklenico. Ni nam ostalo drugega, kot da je Andrej ustavil promet, mi pa smo hitro obrnili avto in se spustili po klancu v mesto Aosta, kjer smo odžejali avto.

Za vožnjo preko 2482 m visokega prelaza Veliki sv. Bernard smo se odločili zgolj zaradi za nas absolutno predragega predora, spoznali pa smo, da je bila to ena naših boljših odločitev. Ne samo, da smo v hladnem visokogorskem jezeru dobro ohladili sparjeno pivo, videli smo tudi od kod izvirajo psi Bernardinci,

kje je Hanibal s sloni vkorakal v Italijo, videli spomenik zaščitnika Alp, planincev in smučarjev in mimogrede prišli še v Švico. Okrog devetih zvečer pa smo že vsi nestrpni prišli v težko pričakovani Chamonix. Po kratkem ogledu mesta smo hitro našli primeren kraj za nočitev. Dobro smo spali v grmovju ob cesti, za kar se lahko zahvalimo polžem lazarjem, saj je bilo ležanje na njih res udobno in mehko. Okrog šestih zjutraj smo že bili na gondoli. Cena prevoza je bila prav oderuška (približno 8.000,00 SIT). Ob pol sedmih pa se je že začelo hudo zares, saj smo prispeli na zadnjo postajo gondole. Na leseni terasi vsega občudovanja vrednega kompleksa gondole Aiguille du Midi prek 3800 m visoko smo vsi, več kot sto nas je bilo, počeli isto. Pripenjali smo si dereze in gamaše, obla-

čili kape in rokavice, preverjali cepine in si dajali še zadnje napotke in spodbude.

Vsi, ki smo se odpravili sem gor v jutranjih urah, smo imeli pred seboj le en cilj: Osvojiti katerega od tako mogočnih štiritisočakov, le redki pa, med njimi tudi mi profesionalni amaterji, 10 ur hoda oddaljeni od Mont Blanca, 10 ur tja, ravno toliko nazaj, skupaj torej 20 ur, šala mala za nas Tunjčane, vsaj mislili smo tako.

Po izpostavljenem grebenu smo se spustili približno 300 m v dno ledene

doline Valée Blanche. Kmalu smo zagledali zanimiv prizor. V snegu vkopanih šotorih so Čehi preživljali svoj dopust. Čez eno uro smo že bili v pol km visoki steni Mont Blanc du Tacula. Tu smo spoznali, da je vzpenjanje na veliki nadmorski višini še težje, kot smo predvidevali, svoje pa je naredila še slaba kondicija. S polžjo hitrostjo smo plezali po steni s težkimi nahrbtniki in močno zasopihani hlatali za zrakom. Štuparju je šlo nekoliko bolje in nas je kmalu pustil za seboj. Nehote pa je s seboj

odnesel vrvi, kar je sčasoma za nas pomenilo vse večji problem. Naklon stene je ponekod že presegel 60° , plezanje med seraki in vse širšimi in globjimi razpokami pa je bilo vse bolj tvegano. Kljub temu smo se okrog desetih že znašli na vrhu stene, prvič v življenju na višini prek 4000 m. Pot smo nadaljevali položno navzdol prek ledene planjave sedla Col Maudit do naslednje še težavnejše stene, ki pa je za nas ostala le pobožna želja. Štuparja ni bilo na vidiku in le ugibali smo lahko ali jo je že preplezal in že naskakuje sam vrh Mont Blanca ali pa je zdrsnil in je že v dolini. Sonce je močno pripekalo, sneg se je z vrha ojužil, kar je povzročilo, da smo imeli cepine le bolj za okras. Ni šlo drugače in sredi stene pred najtežjim delom smo po pogovoru in treznem razmisleku sklenili, da začnemo sestopati, kajti tvegali smo vse preveč. Razlogov za to je bilo veliko. Časovno se nam nikakor ne bi izšlo, v glavah nam je kar bobnelo od redkega zraka in izčrpanosti, zmanjkalo nam je pijače in zaradi dehidriranosti smo jedli sneg, plezali pa smo tudi edini brez vrvi in smo bili za druge izkušene alpiniste prvovrstna atrakcija. Marsikdo nas je zato slikal in kdo ve, če ne krasi mo prve strani kake tuje

alpinistične revije.

Kakorkoli že, nas je čakal še težji sestop, ves čas pa smo bili v hudih skrbeh zaradi Tomaža. Vedeli smo, da je sposoben in še bolj trmast, a solo plezanje v takšnih razmerah je komaj še v mejah dostupnega.

Počasi smo sestopali in sploh nam ni šlo tako slabo. Ko pa sem si jaz pri skoku čez eno najglobljih razpok poškodoval koleno, sem že mislil, da živ ne bom več zapustil Savojskih Alp. Svoje je naredila še velika izčrpanost in s Tonetom sva se ulegla na trebuh ter se spustila po bregu misleč kar bo, pa bo, malo "vižala" in "bremzala" s cepinom in derezami. Mislim, da to o utrujenosti pove vse.

Pred zadnjim vzponom nazaj na Aiguille du Midi pa smo imeli vsi le eno željo in sicer ujeti še zadnjo gondolo. Utrujenost je šla celo tako daleč, da smo pozabili na vsakršno prijateljstvo in se tudi mi brez besed razšli. Tik pred vrhom sem se zazrl nazaj in opazil Toneta, kako z vsemi štirimi od sebe leži v snegu, okrog njega pa se je nabralo nekaj ljudi. Sam pri sebi sem si mislil, da verjetno potrebujejo samo še kropivnik in nekaj žegnane vode.

Z Andrejem sva prišla skupaj na cilj in se z zadnjo gondolo odpeljala v

dolino. Bila sva navidezna zmagovalca, globoko v sebi pa poraženca, saj nisva vedela, kaj je s kolegoma, poleg tega pa nisva dosegla prvotnega cilja. Takrat nisva vedela, da je Tomaž Štupar v tem času dosegel vrh in bil sploh prvi Tunjčan, ki je stal na najvišji točki v Evropi. Z Andrejem sva se usedla pred Tonetov avto in zamišljeno zrla proti Beli gori. Opazila sva še eno gondolo, ki je z vrha pripeljala gondolierje in

smeti, ko pa je iz nje izstopil Tone, sva občutila veliko olajšanje, vendar ne popolno, saj še vedno nismo vedeli, kaj je s Tomažem. Stemnilo se je in odpravili smo se spat na preizkušeno ležišče. Dobro se spomnim, da kljub veliki utrujenosti dolgo nisem zatisnil očesa. Gledal sem v jasno nebo, štel utrinke, premišljeval o vsem, kar smo doživeli in čakal, kdaj se nam bo pridružil Tomaž. Ker ga do jutra ni bilo,

smo se odpravili do gondole in samo upali, da se nam bo vsak čas pojavil pred očmi. Ko smo ga končno opazili, smo bili zelo veseli, obenem pa tudi jezni, ker nam je povzročil toliko skrbi. Ves zaripel v glavo je izstopil iz gondole. Šele takrat pa smo tudi mi občutili, da smo dobili hude opekline po obrazu. Vsi smo nato v Sloveniji iskali zdravniško pomoč.

Ob vse tem je za grajo kogar koli izmed nas

škoda izgubljati kakršno koli besedo. Smo pač takšni, da o možnem drugačnem razpletu prej nismo razmišljali in tudi sedaj se s tem ne obremenjujemo več. Vsi pa smo prepričani, da se bomo sem gor v to visokogorsko snežno divjino še vrnili, a samo upam lahko, da cena ne bo višja od opeklin po obrazu.

Tomaž Stele

Janezov zlati jubilej

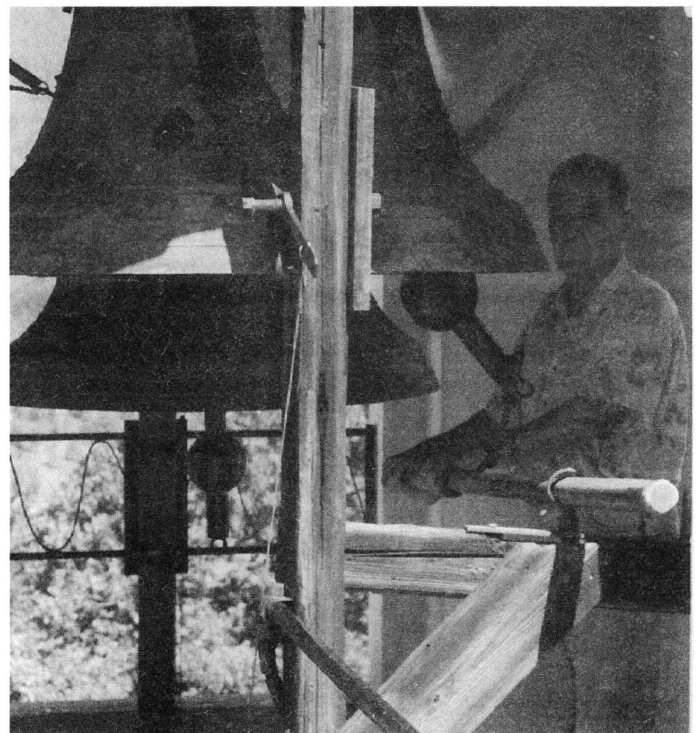
Ob Božiču je bilo in pisalo se je leto 1948, ko sta mežnarica Peregrina in Mešnarjev ata ostala sama pri cerkvi in iskala pomoč, saj so za pritrkavanje potrebni najmanj trije.

"Fantje, pojdimo pomagat!" Na ta klic so se odzvali Birtov Janez, Jamovčev Ciril in Komovčev Janko. In od takrat dalje Janez ni več manj-

kal, kadar je bilo treba pritrkavati oz. zvoniti. Seveda je kot vsakdo najprej "gonil" veliki zvon in sčasoma spoznal vse skrivnosti in večine pritrkavanja. Še danes, po dobrih petdesetih letih, z največjim veseljem odide po ozkih, vijugastih stopnicah v "turn". Spominja se več generacij pritrkovalcev. Nekatere med njimi je samo občudu-

Tunjški zvonarji, okoli leta 1960.

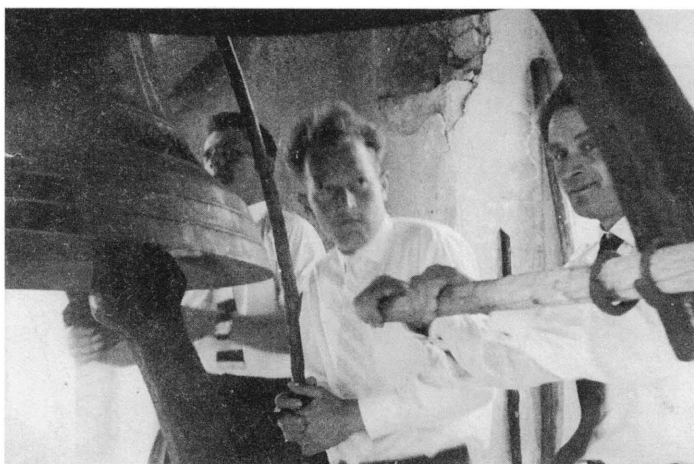

Janez pri pritrkavanju.

joče opazoval, z večino njih pa je skupaj izvabljal leteče ali stoječe melodije iz tunjških zvonov. Leteča melodija je namreč tista, pri kateri se na manjše tri zvonove pritrkava, na velikega pa zvoni. Pri stoječi melodiji se pritrkava na vse štiri

zvonove.

Kdo ne pozna številnih pritrkovalcev, ki so v času po drugi svetovni vojni do sedanjih dni muzicirali na zvonove pri Sv. Ani? Za osvežitev spomina jih naštejmo: Zg. Golob, Sp. Golob, Mešnar, Rezmanov Stanko, Sitarjev Pe-

Janez, Golobov France in Mešnarjev Ivan.

ter, Brodarjev Tone, Mešnarjev Ivan, Odamova Stane in France, Žvabov Joža, Prajzov France, Komovčeva Janko in France, Petkov Ivan, Prajzov Primož, Birtovi Peter, Milan, Štefan in v najnovejšem času začenjajo že tudi Janezovi pranečaki.

Morda smo že pozabili, kako je bilo po osvoboditvi. Takratni župnik v Tunjicah g. Smolič je moral na prižnici prebrati razglas, ki je prepovedoval vsako zvonjenje ali pritrkavanje. Dovoljeno je bilo zvoniti le mrličem in to največ tri minute naenkrat.

Toda Tunjičani se niso dali odgnati od tega lepega opravila. Za Božič 1949 so kljub prepovedi pritrkavali četrto ure pred polnočjo in nato še po maši eno uro skupaj. Spodaj pri cerkvi so pritrkovalce čakali miličniki. Najbrž jih je prestrašil Brodarjev Tone, ki je zavpil iz zvonika, da bo vsakega, ki si bo upal pomoliti glavo na stopnišče zvonika, kresnil s kavljem, ki ga je držal v roko in tudi pokazal skozi od-

prtino. Ko so prenehali pritrkavati, so se brez težav spustili po stopnicah, saj miličnikov ni bilo več pri cerkvi.

Za Novo leto leta 1950 si Tunjičani zaradi razglasa, ki jim je to prepovedoval, niso upali pritrkavati. Župnik Smolič je poklical k sebi Janeza in ga pošteno oštel, saj je dejal, da si ni mislil, da so take reve. Rekel mu je, naj na praznik Sv. treh kraljev spet pritrkavajo, saj se Janezu, ki tedaj še 14 let ni imel, ne bo nič zgodilo. In res so 6. januarja nekaznovano spet veselo pritrkavali.

Janez je moral večkrat na zagovor na Postajo milice v Kamnik. Župnik se je v zagovorih branil s tem, da je odredbo o prepovedi prepovedi prebral v cerkvi, in da on z zvonjenjem nima nič.

Peregrina se je tudi izvila, ko je s solznimi očmi miličnikom pripovedovala, kako vaškim fantom ni kos in je ne ubogajo.

Janez pa se je branil z dejstvom, da tunjiški fantje zvonijo, kadar se jim zahoče, saj so vrvi od

zvonov pred vhodom v cerkev vsakomur dosegljive. Na vprašanje miličnikov, zakaj prostora pod zvonikom, kjer so vrvi, ne zaprejo in tako onemogočijo možnost zvonjenja, pa se je Janez odrezal, da nimajo denarja za tako gradnjo. Če bi jim pa miličniki denar za to preskrbeli, bi to rade volje storili, saj jih, kadar zvonijo samo zebe in dež pere, ko je slabo vreme. Opozoriti moramo namreč, da miličniki zvonjenja od pritrkavanja sploh niso ločili.

Po vseh drugih cerkvah v okolici so se odredbe o prepovedi zvonjenja držali, le Tunjičani so kljubovali naprej in celo dosegli, da so na občini v Kamniku sprejeli sklep, da je zvonjenje Tunjičanom dovoljeno in sicer iz etnoloških razlogov. V Tunjicah to traja že zelo dolgo in je zvonjenje postalo posebnost kraja, prav tako pa je bil dodaten razlog za takšno dovoljenje tudi dejstvo, da se nikdar nihče od Tunjičanov ni pritožil, da ga zvonjenje moti, kot se je to dogajalo po drugih krajih. Poleg tega pa so Tunjice tako na samem, da tudi krajanov sosednjih naselij to ne moti.

Janez torej pri tem lepem opravilu vztraja že polnih petdeset let in ga je prekinil samo takrat, ko je bil pri vojaki. Pravi, da bo pritrkaval vse do tlej, dokler mu bo zdravje to dopuščalo.

Tone Palčič

Butara za vso družino

Cvetna nedelja leta 1998. V cerkvi otroci ponosno razkazujejo svoje butarice in primerjajo, kdo ima višjo. Takrat me prešine misel, da bi naslednje leto lahko mi imeli največjo butaro. Idejo povem naglas. Vsi moji "moški" se strinjajo. Vsak pove svoje mnenje, kako bi jo naredili. Kmalu pa smo vsi skupaj na to pozabili.

Kar naenkrat je bilo leto skoraj naokrog. Do cvetne nedelje je manjkalo samo še štirinajst dni. Spet gremo od maše in vprašam jih, kaj mislijo glede butare. Vsi so se strinjali, da jo naredimo, spomnim pa jih, da je časa malo. Vsak si je zadal svojo nalogo. Vsi so se lotili dela. Uroš je nabral palice, ki jih ni bilo malo. S Sosedovim Milanom sta šla k sv. Primožu po resje. Tomaž in Tadej sta nabrala bršljan. Primož je prinesel pušpanj. Največ dela pa je seveda imel naš ati, saj je moral vse to spraviti v eno samo veliko butaro. Delal jo je kar nekaj popoldnevov, s tem da mu je vseskozi kdo pomagal.

V soboto dopoldne je bila butara narejena, samo oljka je še manjkala. Ko smo dodali še to, smo v roke vzeli meter in jo izmerili. Merila je natanko 15 m.

Butara na začetku poti.

Klub 90

Holcarjeva mama

Le kdo je ne pozna. Živi v najmanjši hiši ob največjem tunjškem križišču. Vse gostejši promet je niti ne moti preveč, saj brez težav zadremlje v orehovi senci pred hišo ali v toplojesenskem soncu z mačko v naročju.

"Veš Tine, nikar ne misli, da mi starejši tako trdno spimo. Veš, jaz vse slišim tudi, če spim, pa saj ne spim, le oči včasih zaprem, ko počivam."

Tako sva začela pogovor s Holcarjevo mamo dva tedna po njeni 90-letnici, ki jo je praznovala 27. oktobra letos.

"Boš videl, kako to gre, ko prideš v moja leta; ponoči slabo spim, potem pa premišljujem in se spominjam, kako je bilo fletno, ko smo bili še mladi, kako smo se ves dan pogovarjali med

seboj in smejali, pa čeprav včasih še za jesti nismo imeli. Sedaj pa gledamo vsak svojo televizijo, ki pa se ne zna pogovarjati s tabo. Ja, tako je to."

Ker me je ravno to najbolj zanimalo, sem kar poslušal, da je obudila spomine na tista, njena najbolj vesela leta.

"Ja, kar poglej danes, vsi imajo avtomobile. Verjetno jih imajo zato, da se peljejo mimo, še pozdravi nobeden več. Včasih smo pa tako naučeni bili, da smo morali vsakega pozdraviti, le tale Blaž, Griljučekov, pa vedno pozdravi; no pa zadnjič sta šla dva peš na Šenturško goro, sta se ustavila in smo govorili, pa saj jih nisem poznala, sta rekla, da sta iz Kamnika. Veš domačine pa jaz vse poznam. Vidim še dobro in sploh nimam očal.

Ali ni to škoda, da ljudje ne znajo več peti. Včasih pa smo vsak dan peli. Ali

Vsi smo bili veseli in ponosni, ko smo jo gledali. Dobre volje nam tudi bolj kislo vreme v nedeljo zjutraj ni pokvarilo. Peš smo jo odnesli proti cerkvi sv. Ane. Moram priznati, da je bila kar težka.

Pri cerkvi pa smo jo s pomočjo krepkih mož postavili ob zvonik, kjer

je bila blagoslovljena. Po prihodu domov smo jo postavili ob hišo in njen vrh je segal krepko čez streho. Vsi so se ustavljali in jo gledali.

Letos je bila največja naša, morda bo drugo leto vaša.

Ana Stele.

Holcarjeva mama je vsakoletna udeleženka na materinskem dnevu.

pa mladi fantje. Namesto njih pojejo njihovi motorji. Ti se ne spomniš tistih treh češpelj, Mohotovih, tam kjer je zdaj mlekarna. Tam so vsak večer tunjški fantje peli, pol so šli pa v gostilno čez cesto, če so imeli kaj denarja. Mi smo jih pa poslušali."

Za trenutek se je zastrmela v meni neznano preteklost in obmolknila. Prekrižanih rok v pasu je verjetno podoživljala ti-

ste večere na vasi, potem pa kratko vzdihnila.

"No, ja." Opazil sem njene oči, ki so se za hip orosile. Čakal sem, da bo nadaljevala z opisom svojih mladih let, pa je rekla: "No, veš kaj, najprej ga en kozarec spijva, potem pa klepetajva naprej."

Belo primorsko vino je grela in najin pogovor se je ponovno vrnil daleč v preteklost, čisto na začetek njenega življenja. Po-kaže mi kratko zgodbo

njenega življenja v besedi in sliki, katero so ji pripravili ob njenem jubileju.

"Ja, jaz sem se rodila pri Krišekarju in sem se pisala Drolka, potem sem pa pri desetih letih šla k Sušaku. Tam smo pa kmalu začeli plesati. Sama sem še hodila v šolo, pa sem že znala plesati. Velikokrat po delu se je plesalo, pa še od drugod so prišli, tudi kamniški župan. Največkrat smo šli kar naprej na njivo zjutraj, saj se ni splačalo iti spat. Leta 1930 sem se pa poročila. Takrat se je pa začelo drugačno življenje. Z možem sva začela

delati hišo. Ali misliš, da je tako enostavno bilo, kot je danes. Takrat ni bilo vode. Vso sem na-nosila od Krišekarja za zidarja. Od osmih zvečer do štirih zjutraj sem nosila, da so bile polne kadi, ko so prišli zidarji. Ti sploh ne veš, pa še potem sem jo morala nosit 30 let od Krišekarja. Otroke sem preživela samo z delom v "tabrhil". Saj so me vsi radi najemali, ker sem bila dobra tudi za družbo. Mož je pa holcaril in ga ni bilo skoraj nikoli doma. Otroci Tone, France, Vido, Dana, Rezka, Janez in Jože so se rodili v zaporedju od leta 1931 do

1943. Moraš mislit, toliko otrok, pa niso bili nikoli lačni. Že res, da jih je nekaj šlo pomagat tudi drugam, k Pocinu in Sušaku, lačen ni bil noben. Jaz zmeraj rečem: Če si priden, se ti ni treba ničesar bati v življenju. Bilo je velikokrat zelo hudo, ampak "pufa" pa nisem nikoli naredila, še prišparala sem, no vidiš. Danes imam pa penzijo, pa je človek sploh porabiti ne more vse, saj skoraj nič ne porabim. Ja tako je to. Veliko sem tudi pretrpela, zato me je pa Bog pustil dlje živeti, pa je rekel, da me bo še pustil ha, ha, ha. Zato ga pa

dajva še en kozarec Tine!"

In sva ga, oziroma sem ga. Prinesla je slike, jih skrbno zložila na mizo in eno za drugo pokazala. Vse svoje potomce in njihove življenjske zgodbe in usode. Ura na steni je kazala že dve uri mojega obiska. Minilo je, kot bi mignil. Ko sem odhajal, mi je še tretjič ta večer rekla: "Držite vas in ljudi skupaj, ti ne veš koliko je to vredno, samo poglej, koliko se tako naredi, ali misliš, da jaz ne vidim." "Bomo!" sem obljubil in ji še enkrat stisnil roko.

Valentin Zabavnik

Izseljenci na obisku

Na obisku je bila letos oktobra. Rada prihaja domov. Tokrat pa, pravi, da je desetič preletela Atlantski ocean, je prišla predvsem zaradi maminega praznovanja. Holcarjeva mama je namreč letos dopolnila častitljivih devetdeset let.

Seveda je to Holcarjeva Rezka, ki je pred 38 leti odšla v Kanado. Bila je nemirnega duha, saj jo je vedno vleklo kam drugam, kot sama rada pove. Po nekaj letih dela v kamniški Tovarni gumbov se je preselila k bratu Tonetu v Kranj, kjer je delala v pekarni. Z Mivčevim Janezom iz Podboršta sta se poznala že

nekaj časa. Janez je kot 19-letni fant pobegnil preko hribov v Avstrijo in po enem letu so ga kot begunca sprejeli v Kanado. Rezki je pisaril tri leta, dokler se nista dogovorila, da pride za njim. Leta 1961 je dobila dovoljenje, da odpotuje preko luže. Poročila sta se še istega leta. Imata hčerko Nušo in sina čana, pa tudi že dva vnuka. Rezka se je zaposlila v tovarni konfekcije kot šivilja. Če po letu dni se je naučila angleškega jezika. Slovencev v Montrealu, kjer imata z možem svojo hišo, praktično ni bilo in tako je bila primorana govoriti angleško. Pravi,

Rezka s sestro Dano

da če hočeš čimpreje govoriti tuj jezik, ni dobro, da si med samimi Slovenci.

Otroka sta pridno študirala in oba končala visokošolski študij. Sedaj, ko sta Rezka in Janez oba že upokojena, veliko časa preživita v počitniški hišici, ki sta si jo postavila nedaleč od doma. Tam pa se veliko družita s Slo-

venci, ki imajo v bližini svoje "weekende". Že posebej prijateljujejo s Kamničanom Janezom Marnom, ki je tudi prebегnil v tujino.

Če bo Rezki zdravje služilo kot dosedaj, se kmalu spet vidimo v Tunjicah. Dobrodošla!

Tone Palčič

Pogovor z Matijevim Lojzetom

V letošnjem oktobru je obiskal rojstno vas Tunjice naš rojak Alojz Gerkman - Matijev Lojze, ki že več kot pol stoletja živi v Kanadi.

Nanesla je prilika, pa sem ga zaprosil za kratek razgovor.

- Gospod Lojze, povejte nekaj o svoji mladosti za bralce Tunškega glasa.

Najprej me je opozoril, da mu naslavljanje z gospodom ni kaj preveč po volji in, da se ne počuti kot kak gospod, pa čeprav je prišel preko luže iz bogate Kanade. Nato pa je nadaljeval:

"Rojen sem v Tunjicah 21. junija 1915, to je med prvo svetovno vojno, v družini z osmimi otroki. Od teh smo danes še živi le trije, to je brat France, sestra Pepa in jaz. Vsi trije živimo na ameriški celini, čeprav kar daleč vsaksebi. Ostali, ki so živeli v Sloveniji, pa so žal že vsi pokojni.

Doma smo imeli gostilno in manjšo vaško trgovino, kjer je bilo še najbolj prodajano blago sol in petrolej. Vsi smo delali vse, kar je bilo treba. Sam sem se učil trgovskega poklica v Kamniku v trgovini pri Kumru. Ta trgovec pa je kmalu prišel v stečaj. Zato sem se najprej učil pri Strgarju.

Priznam pa, da prav velikega veselja v trgovini s špecerijo nisem imel, saj takrat ni bila še nobena stvar pakirana, kot je to danes. Trgovine so bile odprte od sedme ure zjutraj pa do šeste ure zvečer, po tem času pa sem moral delati tudi še druga dela. Stanoval sem kar v Kamniku. Domov sem se vračal le za konec tedna.

V Tunjicah je tedaj bilo še bolj malo delavskih hiš. Spomnim se, da je prvo naredil Žvabov Matija pri Brodarju. Pa Nivčarjeva in Hribčeva sta bili zgrajeni do vojne. Pri vojaki sem bil v Škofji Loki. Za politiko pa se nisem nikoli zanimal."

- Kaj vas je privedlo do tega, da ste odšli od doma, saj niste bili med vojno udeleženi na nobeni strani. Zanima me še kako ste sploh potovali?

"Med vojno nisem bil mobiliziran v nemško vojsko zato, ker so klicali mlajše letnike, tiste, ki so bili rojeni kasneje od letnikov 1916. Doživljal pa sem hude pritiske z obeh strani, nevtralen enostavno nisi mogel biti.

Dan po koncu vojne, verjetno je to bilo 10. maja 1945, sem spakiral svoje stvari v kovček in se s kolesom odpeljal proti

Matijev Lojze na obisku v rodnem kraju.

Ljubelju. Prispel sem v Križe pri Tržiču, kjer je bilo toliko bežečih, da sem se moral peš ob kolesu v koloni pomikati proti Koroški. Svoj kovček sem dal nekam na en voz, pa ga od tedaj nisem nikoli več videl. Z vso gnečo smo prispeli na zloglasno Vetrinjsko polje pred Celovcem, kjer so Angleži organizirali begunski logor. Tam so odbirali domobrince z obljubami, da jih bodo odpeljali v Italijo. Kam so jih vozili, pa sam dobro veš. V Teharje in Kočevski Rog, kjer so mučeniško zaključili svoje življenje. Sam sem bil dodeljen za delavca večjemu kmetu. No, večim kmetom sem služil. Delal sem tudi v kamnolomu tam nekje pri Lienzu. Vse to je trajalo tri leta. V juniju 1948 se je preko "UNRE" pripravljala transport za Kanado. Še več organiziranih transportov je bilo v Južno Ameriko, v Argentino in Brazilijo.

Sam sem se pomikal s skupino iz Spittala preko Beljaka, Salzburga, Innsbrucka, preko Brenerja v Italijo, v Bolzano, Milano in v Genovo.

Na svoj 33. rojstni dan, 21. junija 1948, sem se vkrcal na ladjo "Saturnia", skupaj s kakimi 3000 potniki. Spomnim se, da je bilo veliko Poljakov. Ustavili smo se še v Gibraltarju, nato pa čez devet dni v Halifaxu na Novi Škotski, to je že v Kanadi. Skoraj vsi potniki so trpeli zaradi morske bolezni, meni pa ni bilo nič. Iz pristanišča nas je odpeljal vlak v Toronto."

- Kakšen je bil začetek v novi deželi in s čim ste se ukvarjali?

"Vsak se je moral obvezati, da bo eno leto delal na farmi, tako sem tudi sam delal na veliki farmi blizu Toronta. Kasneje sem se preselil v Windsor, to je mesto blizu Detroitu. Mesti loči le reka, ki povezuje velika

severnoameriška jezera in ki tvori znamenite Niagarske slapove. No naj povem, da je na najožjem delu gotovo širša, kot je razdalja od Matija pa do Bitenca. Po sredini reke poteka tudi meja med Združenimi državami Amerike in Kanado. V Windsorju sem dobil delo v pekarni, kjer se je dnevno speklo po 20 ton kruha. Tu se mi je uresničila želja, da je bilo kruha na pretek. V Vetrinju pa sem bil tako lačen, da se mi je temnilo pred očmi. V tej pekarni in sicer pri transportu, sem delal celih 23 let. V Kanadi se pri 65 letih lahko vsak upokoji, ne glede ali imaš kaj delovne dobe ali ne. Sam sem se upokojil leta 1979. Delal pa sem še naprej v golf klubu v istem mestu."

- Kje živi brat in kako ste rešili stanovanjski problem in ali živite sami?

France živi na drugi strani reke, to je v Združenih

državah Amerike v mestu Portland. Med seboj sva oddaljena kakšnih 100 milj, približno 170 km. Ko sem bil mlajši, sem z avtom prevozil vse te kraje. Bil sem tudi tam, kjer je slovenski misijonar Friderik Baraga deloval med Indijanci. Danes pa v ta gost promet ne grem več. Vozim le po mestu, kjer živim. V svoji karieri sem kupil dve hiši in tudi obe prodal. Prvo zaradi velikega hrupa bližnjih delavnic, drugo pa zato, ker nisem mogel več kositi vrta okrog hiše. Danes živim v depandansnem stanovanju. Živim sam, ker sem vlak z nevestami zamudil."

- Kdaj ste se prvič vrnili na obisk v Slovenijo?

"To pa je bilo ravno takrat, ko so Rusi vkorakali na Češko, mislim, da leta 1968. Do sedaj sem bil sedemkrat tukaj, tokrat pa sem zadnjič prišel v svoje rodne Tunjice."

- Ali so ljudje v Kanadi res bolj zadržani in se ne družijo s sosedi?

"Mislim, da se tudi tukaj ne družite kaj dosti. Postali ste tudi družba, da nobeden ne ve, kaj dela sosed. V Kanadi sta dve skupini prebivalcev in sicer francosko in angleško govoreči. Francosko govoreči v Quebecu imajo željo, da bi se odcepili od Kanade."

- Kakšne se vam zdijo Tunjice danes, če bi jih primerjali s časom vaše mladosti?

"Veliko se je spremenilo, mnogo je novih hiš. Mojih letnikov sta le še dva oziroma trije. Samo še nekaj mož je v Tunjicah, ki jih poznam še od prej. Vsi ostali pa ste zrasli, ko sem bil sam že v Kanadi."

- Ali vam je bilo kdaj žal, da ste odšli v tujino?

Ne nikdar, tudi domotožja nisem imel preveč hudega."

Lojze je prijeten sogovo-

rnik, zelo zavzeto mi je pripovedoval svojo pestro življenjsko zgodbo. Sam pravi, da jo je skrajšal, kolikor je bilo mogoče. Pravi, da bi mi lahko pripovedoval dva dni, pa še ne bi vsega povedal. Izredno dobro se spominja ljudi, s katerimi je prišel v stik, tudi z imeni in priimki. Le včasih mu za hip zastane beseda, ko išče slovenski izraz. Če pa mu to slučajno ne uspe, pa svojo pripoved okraši s kakšno angleško besedo, kar mu kot pripovedniku še dvigne svoj mik. No, naj mi kar privošči, da še sam malo razmišljam o svojem neznanju angleščine. Sam pa pravi, da ima zelo redko možnost, da s kom pregovori slovensko. Lojze, želim vam še veliko srečnih in lepih dni, katerih vam v burnem življenju ni bilo možno uživati. Upam, da tisto o zadnjem obisku v Tunjicah le ni bilo res.

Firbčen je bil

Ivan Nograšek

Tunjiška znamenja,

2. nadaljevanje

Tokrat se bomo spet malo sprehodili po tunjiški fari in opisali pet znamenj.

Od kapelic samo še Verovškove še nismo predstavili. Stoji na travniku pod Verovškovo hišo in je

bila zgrajena najverjetneje leta 1918, torej še pred koncem prve svetovne vojne. Graditi jo je dal takratni gošpodar Štefan Malež, sezidal pa jo je Kavsljev oče. Pokojni Verovškov oče je

pripovedoval, da je bila kapelica zelo lepa in nova, ko je šel mimo nje pogrebni sprevod. Takrat je umrla Verovškova teta Johana.

Na mestu, kjer so pred tristo leti kopali premog in ki se imenuje Kebrce, stoji znamenje, ki ga je leta 1940 naslikal pokojni

slikar T. Rojc. Sicer ta kraj ne leži v tunjiški fari, ampak na njenem obrobju, spada pa pod k.o. Podgorje.

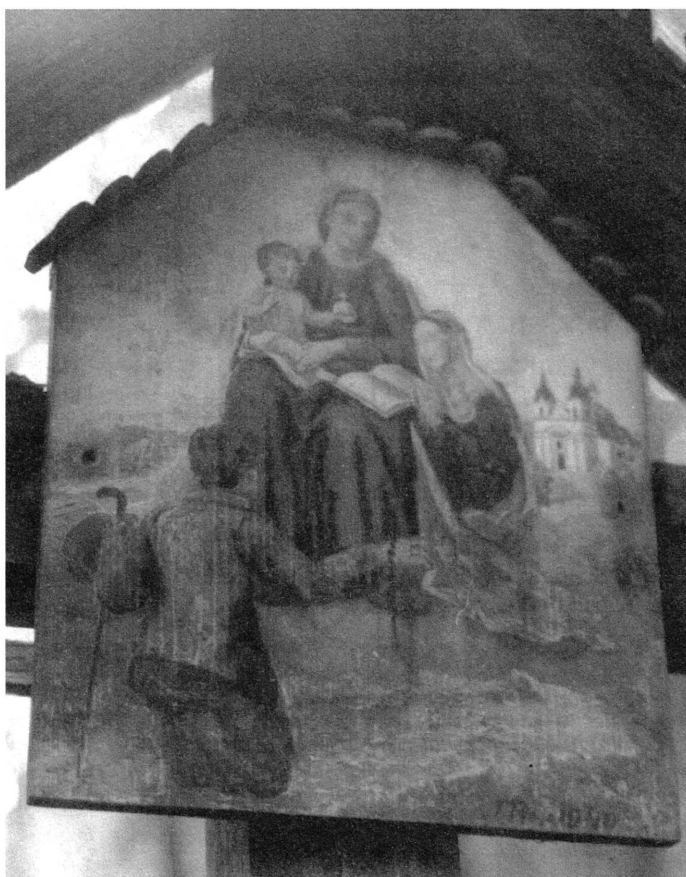
Na Zadnjem vrhu ob cesti, ki vodi od Golobov do Kosirnikov in naprej mimo Korbarja in Davčarja do Jerovška, je stalo staro Grkmanovo zna-

Verovškovo znamenje

Smrekarjevo znamenje

Križ v Kebrcah

Znamenje nad Zg. Lanišekom

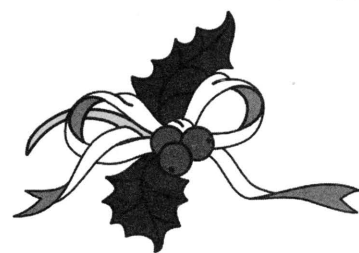

menje, ki ga je zob časa povsem uničil. V letu 1991 ga je dal povsem na novo postaviti Janez Golob in ga tudi lepo vzdržuje, tako, da bi namesto imena Grkmanovo zaslužilo ime Smrekarjevo znamenje.

Nad Zg. Lanišekom, ob poti v Zabrje ali na Trobelno, stoji lično leseno znamenje, ki so ga pred leti lepo obnovili.

Prajzovo znamenje je eno od najbolj vsem Tunjičanom poznanih znamenj, saj stoji ob poti, ki vodi k cerkvi. Preje je stalo na nasprotni strani ceste, torej ob Prajzovi hiši. Prestavili so ga v letih 1922 - 1925. Pravijo, da je na tem mestu nekdo nekoga ubil in zato so znamenje tudi postavili.

Tone Palčič

Prajzovo znamenje

ŽVABOVO ZNAMENJE

V letu 1998 nas je gospod Tone Palčič prijazno povabil, da bi kdorkoli, ki bi karkoli vedel o tem, kdaj in v kakšen namen je bilo postavljeno to ali ono znamenje v Tunjicah, naj mu to sporoči.

Ker sta nam otrokom moj pokojni oče in teta, ki je živela doma, večkrat pripovedovala to zgodbo, se še spominjam, kdaj in zakaj je bilo postavljeno Žvabovo znamenje.

Po vsej verjetnosti se je to zgodilo v letih 1801-1830. Nekako v tem času je mladi Žvabov gospodar odšel k Mlakarju v Tunjice na obisk. Tam pa se je preveč napil žganja in ko je odhajal domov, je

pri Mlakarju še enkrat zavriskal, nato pa se mrtev zgrudil. Mlakarjev gospodar si ga je nato mrtvega naložil na rame in ga odnesel ter odložil na kraju, kjer so pozneje postavili znamenje. Odnesel ga je brez težav, vendar pa ga je bilo menda na poti domov tako strah, da je komaj prišel do doma.

Otroci smo večkrat opazovali sliko, ki je bila naslikana na zadnji strani znamenja. Prikazovala je na tleh ležečega moškega, mrtvega. Okrog leta 1950 pa smo našli znamenje podrto na tleh. Moj oče je bil mnenja, da je bolje, da se znamenje

pospravi, kot pa, da bi se še kdo kdaj izživljal nad njim. Od takrat Žvabovo znamenje ne stoji več.

Na svojega očeta imam prav lepe spomine. Kako lepo je skrbel za nas deset otrok. Pa še nekaj: stara sem bila 26 let, ko je umrl in nikoli v vseh teh letih ga nisem videla pijanega. Njegovo največje veselje so bile čebele, časopis in knjige. Tudi na teto, imenovano Žvabovo Johano, ki je živela doma neporočena, imam hvaležne spomine na vse, kar je storila za nas otroke.

Pepca Podjed

Obnovitev kapelice v Lanišah

Prišlo je že kar v navado, da vsako leto poročamo o kakšni obnovljeni kapelici ali znamenju. Letos pa se tem člankom pridružujemo Dolenčevi z domačo kapelico.

Na njenem mestu je prvotno stal lesen križ, leta 1924 pa je Dolenčev stari oče Janez Kočar z zidarjem Valentinom Zabavnikom (Rezmanov) in še nekaterimi postavil kapelico, posvečeno Mariji pomočnici kristjanov. V njeni 75. letni zgodovini so dvakrat osvežili njeno zunanost.

Letos pa smo ob njeni okrogli obletnici, in glede na stanje, v kakršnem je

bila, opravili temeljito prenovo. Ko smo začeli z obnovo, se je pokazalo več dela, kot smo predvidevali, zato smo potrebovali kar nekaj mojstrov. Pri novem ostrešju je pomagal Cirjov Milan, Tone Tomšič iz Kamnika pa ga je oblekel v baker. Ko je bila kapelica pod novo streho, se je zidarstvih del lotil Franc Kočar iz Britofa. Marijin kip je prav lepo restavriral Lado Fras, nove ograjice in vrata pa je izrezljal Tone Kočar.

Po končanih delih smo kapelico še lepo okrasili in tako je bilo vse nared za blagoslov, ki ga je 26. septembra opravil župnik Pavel Juhant. Slovesnost so popestrile narodne noše in pevci otroškega pevskega zborra. Ob kapelici se je zbralo veliko vaščanov, ki

smo jih ob zaključku s pomočjo gospodinj iz Laniš pogostili z dobrotami. Dobro voljo in veselje je bodrilo lepo sončno vreme, ki je zdržalo vse do večera.

Kapelica, ki ni sama sebi namen, nam vsakokrat, ko gremo mimo nje, daje upanja in sreče na poti.

Marijana Kočar

Mariji

*Kip Marije na oltarju
v soju sveč in vonju rož.
Kakor zarja v jutru ranem
sije mili Njen obraz.*

*Z eno roko Jezusa drži
v drugi žezlo, dar moči!
Plašč škrlatni jo ogrinja,
lahno kakor dih noči!*

*Usliši prošnje, vse molitve
naše,
angelski ji zbori zapojejo.
Zadonijo naj zvonovi,
Marija, Ti nas blagoslovi!*

Mimi

Koline

Če odštejemo največje cerkvene praznike, so bile koline pred drugo svetovno vojno in še nekaj časa po njej, prav gotovo največji hišni praznik.

V časih, ko ni bilo radia in televizije, pa tudi naročnikov na časopise na vasi ni bilo, se je poleg zbiranja pred cerkvijo pred mašo in po njej, tisti dan, ko so zaklali prašiča, na posamezni domačiji vsaj nekaj dogajalo. To je bil praznik za otroke in od-

rasle, pa tudi za sosedove, ki so pomagali držati prašiča.

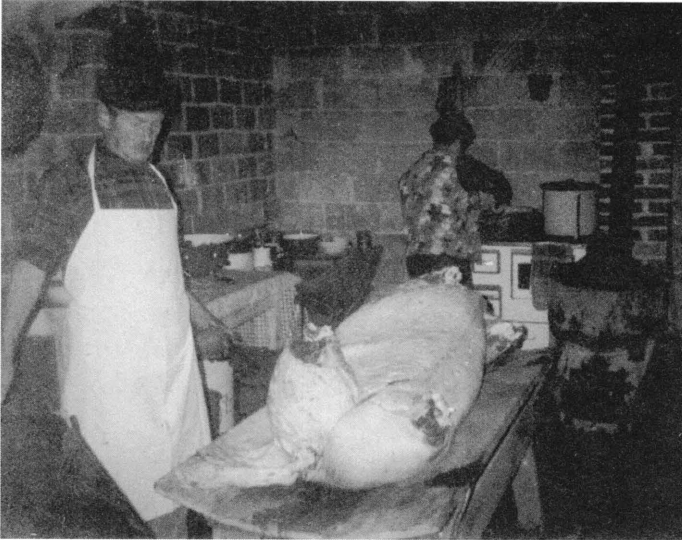
Pa pogledjmo, kako je to izgledalo pri Bobnarju. France, sedanji gospodar, je pripovedoval, kako je to izgledalo pri njih in ne bomo se dosti zmotili, če zapišemo, da je bilo pri vseh hišah približno enako.

Naša mati, ki so se k Bobnarju priženili od Sp. Lanišeka, so se par dni pred nameravanim zakolom prašiča s svojim bratom Janezom, ki je bil znani klavec, dogovorili,

kdaj bo prišel k nam. Zgodaj zjutraj, bilo je med četrto in peto uro, smo otroci že čakali strica pri kozolcu pod hišo. Takrat seveda v Tunjicah še ni bilo elektrike. Svetili smo si z laterno. Stric je prišel z malho na rami. V njej je imel orodje in mesoreznicico. Za držače prašiča smo naprosili sosedove može. To so navadno bili Mlakar, Šmid in Bovec.

Svinjak je stal pod staro hišo. Vanj se je prišlo skozi zadnja vrata - iz veže, ki je bila obenem tudi

črna kuhinja. Ata in stric sta še pred napornim opravilom spila še enega do dva štampjerla šnopsa. Nato so šli po prašiča. Stric je imel v rokah nož, uzdo in vrv. Prašiča so navezali in ga zvelkli preko dvora. Dvor je bil ograjen prostor pri svinjaku, kamor so večkrat spuščali prašiče na sveži zrak. Pred vrati dvora je stala cestna truga in nanjo so prašiča izvlekli oz. zavrteli. Nato ga je stric zaklal. Mama so lovili kri in jo odnesli v hišo. Prašiča so dali iz truge na

"Kva pa naj zdej n'rdim s tabo?"

traje in ga odnesli v prostor, ki smo mu pravili hiša. Tu je poleg mize in klopi stala krušna peč. Oče so imeli tu posebej za to pripravljeni dve deski, ki sta bili zvezani z vrvjo. Prašiča so nato položili na te deske. Seveda so takoj nato vsi, t. j. stric - klavec, ata in trije držači popili šilce domačega. Držači so

odšli, klavec pa se je lotil prašiča in ga najprej iz kože dal. Nato ga je začel narazen dajati. Odsekal je kos hrbta, ki so ga mati odnesli v vežo, oz. v peč in ga dali kuhat. Pečenke ni bilo, saj je niso imeli kje speči.

Proti poldnevu sta odšla stric in ata na Tunjico obračat čreva. Če je bila zima zelo hladna, sta s

sekiro, ki sta jo vedno imela s seboj, izsekala led iz struge, da sta posel sploh lahko opravila. Pranje - obračanje črev je trajalo dobro uro. Ko sta se vrnila, sta se seveda spet ogrela in okrepčala z žganjem. Špile za klobase so pripravili že prej. To je bilo delo za otroke. Uporabljali smo maklenov les.

Nato je sledilo kosilo. Mati so skuhali juho in pražen krompir, zraven pa smo jedli sveže kuhano svinjsko meso.

Nemalokrat se je zgodilo, da je po napornem delu in jelu stric po kosilu malo zadremal.

Klobase so začeli delati, ko je bilo že temno. Šele takrat smo smeli otroci biti zraven. V glavnem smo sedeli za pečjo ali pa na klopi ob peči.

Okoli osme ure zvečer so nas otroke napodili spat ter pričeli z izdelavo krvavic. Tako smo otroci ostali brez večerje. Treba pa je povedati, da nas je bilo vedno samo polovico vseh otrok doma, saj so starejši že služili na raznih kmetijah na Šenturški gori, v Mostah ali v Zalogu.

Ker je bil klavec naš stric, dela ni računal v denarju. Mati so mu za lon dali pol hlebca kruha, kos mesa, meseno klobaso in nekaj krvavic. Od nas je odšel pozno zvečer, nekako med deseto uro in polnočjo. Žejen od nas stric ni odšel, saj sta z atom ves dan spila približno dva litra domačega žganja.

Zapisal: T. Palčič

Kako je Dolenčev Joža postal klavec

"Bili so hudi časi. Leto 1944 se je pisalo, ko nas je bilo moških zaradi vojne zelo malo doma. V našem kraju, "Dolina" smo mu rekli, je bil klavec Sp.Lanišek. Lepega dne je prišel k nam in rekel, da on ne bo več klal prašičev in da naj kar jaz opravljam to delo. Kar v glavi mi je šumelo, saj sem se klanja prašičev, ki je bilo takrat prepove-

dano, pa še znal nisem, bal začeti opravljati. Lanišek mi je rekel, da mi bo že on pokazal, kako se to dela. Njega, da bodo zaprli ali ubili, če ga pri tem delu dobijo, on pa ima doma kopico otrok.

Pa sem začel! In to kako, saj smo morali klati vedno tako, da nobeden, niti sosed, ni smel vedeti za naše početje. Z zakolom smo pričeli ob 4.uri

zjutraj, ko so ljudje še spali. Prašiču sem ovil verigo okrog vratu, vtaknil v verigo kol, nato verigo navijal in tako prašiča zadržal, ne da bi cvilil. Prašiča smo potem odnesli v šupo ali na pod, da ja ne bi našega početja kdo opazil. Tudi po koncu vojne smo klali na črno, saj je takrat veljala obvezna oddaja.

Klal sem poleg v domači

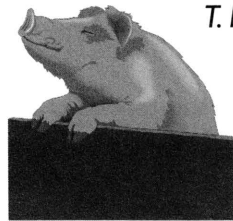
vasi, sem štejem seveda vse Tunjice, tudi v Kamniku, Mekinjah, Košišah, Stolniku, Vrhovju in na Viševici.

Prehrano smo imeli skromno, saj je bil za malico le kruh s čajem, za kosilo repa z malo mesa in žganci z mlekom. Za večerjo je bila pa ješprenjeva klobasa, če je bila. Žejo smo si gasili z mostom ali žganjem.

Klal sem celih 45 let in to vsako zimo po tri mesece. Prašičev sem zaklal toliko, da jih kamniški vlak ne bi mogel natenkrat peljati. Kar ne morem si misliti, koliko sem "dal skozi" v življenju, pa sem pri 85 letih še živ."

To pripoved je po zapisu Jožefa Pregleda - Zg. Dolenca, ki je kljub bolezni ostal hudomušen in dobre volje, kot takrat, ko je prašiče davil in klal, skušal čimbolj verodostojno "na papir spraviti"

T. Palčič

Madoniš, ali še ne bo konca teh črev, kaj?

Operni tenorist Mario Šimenc je sedel v družbi z znanim vinskim bratcem.

"Poglej to grlo." pravi Šimenc, ki je bil takrat na vrhuncu svoje slave, "v njem leži kapital".

"Tudi v mojem!" se odreže veseli pivec in ga zvrne še en kozarec.

Reporter ima intervju z italijanskim igralcem Albertom Sordijem in se čudi njegovi trditvi, da lahko popije dnevno dva litra vina in še štiri kozarce viskija.

"Jaz ne bi mogel popiti niti tri kozarce vode!"

pripomni.

"Tega tudi jaz ne," priki- ma igralec

Zgodilo se je pred 113 leti, Uspešni začetki nogometa v Tunjicah

torej leta 1886, ko je šel Žvabov gospodar Tomaž, ki je bil tudi klavec, k Mlakarju prašiča klat.

Ko so prašiča prinesli na kraj, kjer naj bi ga razkosali in naredili klobase, se je Mlakarjev gospodar nenadoma zgrudil mrtev, zadet od kapi.

Ker pa kolone in mrlič pri hiši nekako ne spadajo skupaj, sploh pa ne v enem dnevu, so prašiča naložili na voz in ga odpeljali do Žvaba, kjer so dokončali začeto.

Mlakarjevega gospodarja

pa so položili na pare tako, kot se spodobi.

"Žalostna, ampaj tudi nekoliko komična zgodba, vendar pa so se tudi take stvari dogajale", je zaključil oče svoje pripovedovanje.

p.s.:

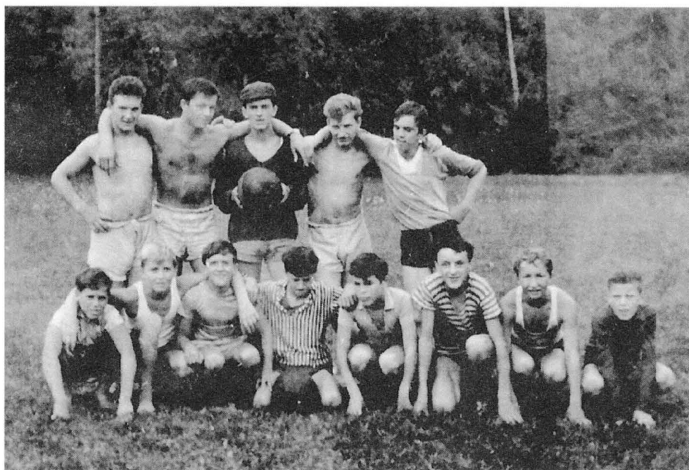
Bežno se spominjam pripovedovanja starejših ljudi, da je tudi tam, kjer je stalo Sp. Koželjevo znamenje, nekdo umrl.

Pepca Podjed

Po letu 1950 se je v Tunjicah pričela razvijati igra žogobrc - nogomet, predvsem znana in popularna v takratni Jugoslaviji, srednji Evropi in Južni Ameriki. Ta igra je pričela navduševati mlade zanesenjake tudi v Tunjicah, ki pa niso imeli veliko možnosti za igranje, saj ni bilo igrišča, ne ustrezne opreme. Toda zagnanost je napravila svoje, igrišče je postalo domači travnik, stari čevlji kopačke, naj-

večkrat pa se je igralo kar brez čevljev oz. obutve. Pozneje smo za najboljši teren izbrali "Vodnikov travnik", ki je imel lastnika v Stranjah, le najemnik je bil v Tunjicah, poleg pa je bil tudi bazen v Tunjščici, kjer smo se kopali v poletnih mesecih.

Prvo skupino "žogobrcarjev" so sestavljali Sitarjeva Ivan in France, Lesnikarjev Jože, Andrejček, Albin, Janez Sedušak,

Mladi žogobrcarji na Vodnikovem travniku okoli leta 1960. Kdo jih pozna?

Pocinov Drago, Malezjev Ivan, Potokarjeva Miro in Janez, Čimžarjev Janez in Mihov France, zadnja dva sta prešla tudi skupaj z Malezjevim Ivanom v pionirske in mladinske vrste NK Kamnik. K tej ekipi so se priključili tudi Košišev Matevž, Sitarjeva Pero in Aco, Zabavnikova Janez in Milan, Matevžev Andrej in Stele Marjan in Rajko. Vsi ti igralci so bili v kamniških selekcijah. Igrali smo večinoma ob

praznikih in nedeljah po celi dan, med tednom pa le na domačem travniku ob paši krav. Z leti smo tudi že nabavili boljšo žogo (iz usnja), copate in majice, igrišče označili z vejicami in žaganjem in postavili manjše roko-metne gole. Tekme ni sodil sodnik, ampak le eden od izkušenih igralcev je opozoril na zaus-tavitev igre, ki je običajno trajala po 30 minut v enem polčasu. Igralci

smo se razdelili vsaj v dve ali več ekip. po siste-mu: prvi, drugi..... Igre so včasih trajale nekaj ur dnevno. Pred igro je včasih prišlo tudi do nes-porazumov, ki jih je povzročala ekipa, ki je izgubljala. Zaradi neuskla-ditve pravil je prišlo tudi do pretepa in zamera je trajala do naslednje ne-delje. V nedeljskih po-poldnevih se je včasih zbralo tudi nekaj deset navijačev, ki so sedeli na Špinovem robu in spod-bujali svoje.

Nogomet je igra za po-letni čas, v zimskem času pa smo le kdaj igrali na domačem podu, raje pa smo se ukvarjali s smu-čarskim tekom ali skoki. Zato iz časov šestdesetih - petinšestdesetih let be-ležimo na tem področju spodbudne rezultate v občinskem merilu (1.me-sto pionirja do 15 let - Ivan Kosirnik).

Z leti smo v nogometu pričeli igrati prijateljske tekme z bližnjimi ekipami (Stranje) in pričeli z organizacijo priljubljene tekme stari:mladi, ki je postala tradicionalna do današnjih dni. Prve tekme so bile izključno v do-meni starejših, kar se je pozneje spremenilo s prihodom Jožkota Koželj in Dragota Uršič, ki sta pomembno okrepila mla-de. Na teh tekmah je bilo vedno veliko navdušenih gledalcev.

Spomini na pretečeno obdobje nam marsikaj ponazorijo, kako malo je bilo treba, pa so bili vsi zadovoljni, kar ne velja za današnji čas.

Bilo bi lepo, da bi se že v naslednjem letu našli vsi, ki smo pričeli z nogome-tom v Tunjicah in s tem še bolj dvignili popu-larnost te igre v Tunjicah.

Ivan Kosirnik

Nogometna liga Tunjice

Kot že nekaj let zapored, je tudi lansko leto prišel trenutek predaje pokala. Ob tej slovesnosti si mla-di in sponzor "Gostilna za Tunco" pripravimo za-bavo in določimo urnik tekem. Z urnikom sta imela največ dela kape-tana mladih in starih. Vskladiti sta morala želje posamezne ekipe. Urnik tekem je bil zgoščen. Na tekme smo se dobro pri-pravljali v zimskem in spomladanskem obdobju

v telovadnici Stranje. V tem pripravljalnem ob-dobju je prišlo tudi do poškodb. Nekateri so namesto žoge brcali ko-lena in gležnje. Odnosi do igralcev sose-dnje ekipe so zelo dobri. Napetost pa se pojavi pred in med samo tek-mo. Pojavlja se tudi rival-stvo med tekmo med starimi in mladimi. Naši nasprotniki so učenci "stare šole". Ob neugo-dnem rezultatu "stari"

"Stari" so prepričani, da bo pokal naslednje leto v njihovih rokah.

izvajajo provokacije in izvajajo grobo igro.

Od vseh tekem je naj-pomembnejša prva. Spo-

znava se nasprotnika, nove igralce in njihovo taktiko igre. Nove igralce pa se pridobiva za "vrto-glave vsote denarja". Stari so dobili v ekipo zelo prodornega igralca - napadalca, toda na začudenje mladih in gledalcev "Rezman je bos". Vsi se sprašujejo: "Koliko?" "Veliko, veliko; saj ekipa nima za copate!" Mladi pa z novim igralcem Mitjo M. okrepijo igro v sredini in konici.

Mladi - stari 1999

1.tekma: 4:2

Končni rezultat govori o dobri igri mladih v letošnji sezoni. Rezultat pa bi bil lahko še višji, če bi imeli srečo.

2.tekma: 1:3

Na tej tekmi so stari pokazali željo po zmagi.

Če bi imeli mladi več sreče, pa bi bilo lahko čisto drugače.

Pri prvih dveh tekmah je bil rezultat izenačen in začeli smo od začetka.

3.tekma: 1:1

Rezultat govori o izenačenosti ekip.

4.tekma: 5:0

Na tej tekmi se pokaže letošnja premoč mladih. Pot do pokala je prosta.

5.tekma: 2:2

Taktična igra na rezultat.

Mladi osvojimo pokal po 13 danih in 7 dobljenih golih. Najboljša "golgeterja" pri mladih sta Jaka in Mitja, pri starih pa Frakel in Boštjan.

Predaja pokala je pote-

kala zelo spektakularno. Skoraj popolna udeležba mladih in samo enega člana predstavnikov starih. Ostali so žalovali.

Stari so dobili v last mali nogomet, da bodo lahko boljši v naslednji sezoni. Mladi pa pokal, ki krasi vitrino sponzorja "Gostilna za Tunco". Žur naj se začne, fešta do jutra!

Tudi letos imajo vsi krajanji možnost rekreacije v telovadnici OŠ Frana Albrehta v Kamniku.

Vsem krajanom Tunjic in ostalim mlada ekipa želi lepe Božične in Novoletne praznike.

Srečno v letu 2000

Frenk

Če ni za karto se pa tud' od tle dobr' vid'.

Zimski šport leta 1999

Zima se je za smučarske navdušence v Tunjicah začela šele po novem letu. Vse prej je spadala pod pripravljano obdobje in vzdrževanje do tedaj doseženih rezultatov priprav in kondicijskih treningov. Veliko od nas je izredno dobro psihično pripravljenih, zlasti sodeč po pogovorih v obeh vaških gostilnah. Kljub vsemu se zberemo in organiziramo v veselje vseh nas in tudi zagnancev iz drugih krajev, smučarske skoke, ki so počasi prišli v koledar zimskih prireditev v Tunjicah, kakor skoki v Planici za Slovence.

Že 3. februarja smo se zbrali na skakalnici na Bevšekovem robu. Dva dni trdega dela in priprav skakalnice se je končalo z zadovoljstvom ob pogledu na veliko število skakalcev in gledalcev ob vznožju skakalnice. Preko 40 skakalcev iz vseh krajev naše okolice: Komen-de, Lukovice, Tuhinja, Rafolč, Vodice, Mekinje, Sidraža, Stranj, Srednje vasi, Vrhpolj, Moravč in seveda domačinov se je zbralo. Prvič do sedaj se je zgodilo, da nobeden od domačinov ni dobil niti bronaste kolajne. Vse to je rezultat samo psihičnih priprav ne pa trd-

nega treninga. Kljub temu nam bodo skoki še nekaj časa krajšali zimske dni. Sredi februarja smo se zopet na hitro odločili in tudi izpeljali tekmo v veleslalomu na progi, imenovani "Močeradova sled". Proga je na novo trasirana in to od Prosvete do Pikovčevega travnika med Birtom in Špornom. Sama proga ni tehnično zahtevna, je pa dovolj dolga in razgibana, tako da zahteva kar dosti smučarskega znanja. Z veliko pomočjo, zlasti finančno, nam je priskočila na pomoč trgovina Potrošnik in še mnogo drugih sponzorjev. Kar 123 tekmovalcev je bolj ali manj uspešno prevozilo Močeradovo sled. To

vse je rezultat dobrega organiziranja tekmovanj v skokih in sodelovanja na prireditvah zunaj tunjiških meja. Vsi sodelujoči pravijo, da bodo še prišli v Tunjice. Samih rezultatov ne bom zapisal, lahko pa se pohvalim, da je precej medalj ostalo v Tunjicah. Toliko tekmovalcev se zbere malo kje, zato nam je vlilo še več volje za naprej. To zimo bo poleg skokov in veleslaloma še kaj novega za popestritev zimskih dogajanj.

Naj bo še tako naprej s sodelovanjem vseh, ki si vzamejo čas in dobro voljo za pomoč pri organizaciji prireditev.

ŠPORTNI POZDRAV

Brane Sedušak

Kitzbühel - 59. Hahnenkamm - Rennen

Med gledalci je polno razumevanja, če je steklenica zraven.

"Ali letos spet gremo?" je bilo najbolj pogosto vprašanje našega šoferja Mateja, ki nas že tretje leto zaporedoma vozi na smuk v avstrijski Kitzbühel. Stara zasedba se je odzvala pritrtilno, pa tudi dosti drugih je obljubljal. Čas je hitro tekkel in tudi kombi je bil že zagotovljen, treba je bilo samo še reči "da, res grem" in ob petih smo se zmenili pri Mihi. Prišla je sobota, 16.1.. Točni, kot vedno, smo odbrzeli. Med potjo smo pobirali še fante iz sosednjih vasi, kajti Tunjčanov za tako

avanturo zmeraj zmanjka. Pot je minevala ob klepetu in že smo se znašli na mejnem prehodu. Brez kavice smo nadaljevali, kajti čas je neusmiljeno tekkel. Ob devetih končno postanek na našem starem "štantu". Kratek počitek, malica in pa slikanje (predvsem brunarice) in že smo počasi nadaljevali pot. Počasi zato, ker je že bila dolga kolona. To smo športno prenesli in že smo se znašli v mestu. S težavo smo našli parkirni prostor, nato pa v boj s progjo. Zedinili smo se, da

gremo na start in potem peš navzdol, ker so nas vzponi iz prejšnjih let izučili, da navzgor ob progji ne prideš daleč zaradi poledenele strmine in obilice ljudi. Ta se je lepo videla iz gondole, v katero smo se nekateri vkrcali, ostalim pa je ostala le še uteha - ciljna strmina! Pomanjkanje znanja nemščine se je najbolj videlo, ko smo jih opazovali s ptičje perspektive, ker se ostali niso mogli dogovoriti z žičničarji, da so iz Tunjic in da bi radi videli tudi start. Prispemo na vrh. Ozka vrata na sicer ogradeno progjo nas opozarjajo, da brez kart in iznajdljivosti tekme ne bomo videli. Vendar Tunjčanom je tudi to uspelo. Dobra volja po naši novi zmagi in že se je začelo zares. Fritz Strobl se je s št.1 pognal na progjo, mi pa za njim. Ne s smučmi, pa vendar. Strmina, da jo vidiš same še na Vinskem vrhu, pa še to v milejši

obliki. Sestop nam je kar dobro uspeval (super oprema). Po krajših postankih in burnih debatah z ostalimi gledalci smo po dveh urah ugledali ciljno ravnino, ki pa je precej podobna naši Planici: pločevinke zraven pločevinke. Malo smo si še ogledali stojnice, kjer je vsak dobil tudi nekaj zase in že smo morali pohiteti, kajti ob treh pri kombiju mora držati. Točni kot vedno nazdravimo novi dogodivščini. Polni lepih vtisov obujamo spomine na tekmo. Pot mineva hitro. Ustavimo se na Hrušici. Pogovor je tekkel, ura pa še hitreje, zato smo se kmalu podali v "matično lukko".

Da je bilo neponovljivo, smo se strinjali vsi, ko smo se naslednje dneve srečevali in obujali spomine. Ampak velja pa še: Na 60. Hahnenkamm, ki bo v letu 2000, pa gremo spet!

Slavc

Formula 1 v Monzi

Televizija ima v današnjem času dokaj pomembno vlogo. Včasih nas kratkočasi ali pa nam pomaga prelenariti marsikateri večer oziroma nedeljsko popoldne. Če si v domačem krogu v

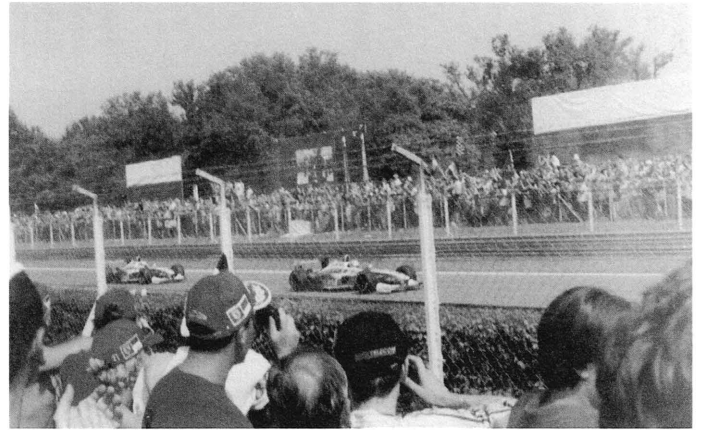
moški družbi, je razumljivo, da ob času prenosov formule 1 ni nobenih možnosti preklopov na kak drug kanal. Sicer pa je šport tako na vrhu gledanosti na moji lestvici. Ker vedno spremljamo

dogajanja v tem najprestižnejšem športu, smo si želeli ogledati tekmo formule 1 v živo. Končno je izgledala ena nedelja prosta in zadnja štiri mesta v avtobusu so bila kot naročena. Gremo torej v Monzo. Toda, ojoj. Dan pred odhodom je Janez obležal in mu je

tako težko pričakovani izlet splaval po vodi. Kaj pa mi? Klemen in Gašper sta se strinjala, da vseeno gremo. Naprtamo torej nahrbtnik in opremo za fotografiranje, pa tudi daljnogled ni manjkal. Ura je bila polnoč, ko je avtobus odpeljal proti Milanu. Otrok in žensk

na avtobusu sicer ni bilo, ampak smo se kljub temu počutili prav dobro. Vožnja je bila dolga in malo po osmi uri smo se že približali Monzi, ki je od Milana oddaljena le kakih 15 kilometrov. Malo me je bilo sicer strah, saj so napovedovali kar dvesto tisoč obiskovalcev. Torej je morala biti kontrola nad otroki poostrena. Pričakovala sem, da nam bo vođa kaj več pojasnil, ampak nam je razdelil karte in čao, vidimo se uro po končani dirki. Takoj smo se znašli v strašnem vrvežu Italijanov. Pogled je bil res prav zanimiv. Rdeče kape, majice in zastave so bile nepogrešljive. Dober kilometer do vhoda je bil v stilu Ferrarija in Schumacherja, in tudi mene so prepričali, da sem se oborožila s piskajočim sprejem in rdečimi pripomočki za navijanje. Schumacher je svoje mesto dobil na majicah, zastavah, hlačah, steklenicah, no ja, le na mesnih izdelkih ne. Malo mi je šlo na živce, saj za Ferrari nisem nikoli navijala, kaj šele za Schumacherja. Naj jim bo, saj bi imela drugače preveč sovražnikov. Začelo se je kroženje okoli proge in iskanje najboljšega mesta. Pošteno smo se nahodili, saj je bilo prizorišče že polno, veliko mladine pa je od sobotnega treninga

kar prespalo v spalnih vrečah. Kakšnega sem pohodila ali posedela, pohabila pa k sreči ne. Kar težko je bilo najti primerno mesto in končno smo se utaborili, saj se je dopoldanski trening že začel. Pristali smo sicer med eno klapo, ki pa je bila prav prijetna. Ker nismo videli rezultatov, je bila televizija, ki jo je imel navijač poleg mene, prav dobrodošla. Vse skozi mi je poročal komentarje s televizije in je bil edini v tej klapi, ki mu je šla angleščina "približno tako dobro od rok" kot meni. Pogled na množico je bil enkrat, saj je prevladoval en sam modni krik: Ferrari. Ko smo se dobro utaborili, so že začele formule švigati mimo nas. Kakšna hitrost, saj ne moremo verjeti. Naš položaj je bil blizu dirkalne steze, tako da nam je šlo prepoznavanje dirkačev dobro. Ugotovili smo imena prav vseh med prvimi desetimi. Gašper je imel zato največ zaslug. Pavza do začetka tekme je dokaj hitro minila. Med tem je bila še tradicionalna dirka, nato še počasen krog z vlačilcem z vsemi dirkači. Malo manj bi bilo lahko vroče. K sreči smo imeli dobro zalogo pijače. Dirka se je začela. S Klemenom sva bila prav ve-

Pogled na progo v Monzi, kjer se bojujeta dva Williamsa: Ralf Schumacher in Zanardi med številnimi navijači Ferrarija (Slika: Plevel Cilka)

sela štarta, saj je Hakinen silovito začel, pa Frenzen, Ralph Schumacher in Zanardi, le Ferrarijev ni bilo v ospredju. Vseeno so bili ob švigu rdečih puščic aplavzi siloviti. Toda žalosti ob takem poteku navijači niso mogli skrivati, tudi Gašper ne. Največji aplavz pa je doživel Hakinen, ko je po napaki obtičal v mivki. Tudi na nogometni tekmi ne slišiš takih žvižgov, ki jih je bil deležen pred tem. Žviganja in prehitvanja teh drznih dirkačev se splača videti in priznam, da si nisem predstavljala, da je bitka za lovoriko v tem športu tako divja. Kot je že navada, me vedno spremlja fotoaparati. Priznam, da je bilo nekaj posnetkov, ko so mi dirkači odbrzeli s posnetkov, raje pa se ne spomnim, da sem fotoaparati sicer dokaj težkim teleobjektivom nosila zastonj. Dirka je bila res zanimiva in polna doživetij, zmaga Frenze-

na pa najbolj pravična. Po koncu dirke je sledil povratek. Usmerili so nas na drugo stran in takoj mi je bilo jasno, da se v tej gužvi v eni uri ne bomo prebili. Tudi orientacije nisem imela prave, saj smo do našega mesta prišli čez manjkajoče ograje in prečkanjem proge, nazaj pa nas po isti poti tudi slučajno niso spustili. Malo smo se prestrašili, saj je bila gneča neizmerna. Počasi smo se začeli pomikati in glede na to, da smo bili na drugi strani, je bila pot nazaj dolga. Pol ure smo sicer res kasnili, toda nekdo mora biti zadnji. Bilo je naporno in zanimivo, sklenili pa smo, da nas med Ferrarijevimi navijači kmalu ne bodo več videli.

Cilka Plevel

Liter vina zelo polepša žensko, če ga spije možki.

COMETS OBSERVATORIJ REZMAN

Na tunjiških gričih (točneje Košiških) pred kmetijo Rezman je zrasla nova lopica. Za popularno vikend hišico ima pre malo oken, pa še nekam predemencionirano "pergolo" ima prislonjeno na severni strani. Mimoidočega v večernem mraku pa bo ob jasnem vremenu presenetila še čudno premaknjena streha, ki mu bo povedala, da ima lopica poseben namen. Je namreč observatorij, slovensko bi ji lahko rekli opazovalnica zvezd ali kar zvezdoglednica.

Umestitev

V Sloveniji so takšne opazovalnice še bolj redke, saj po razcvetu astronomije v začetku sedemdesetih v času bolj liberalnega Kavčičevega socializma, astronomija dolgo časa ni bila preveč zanimiva in se šele v zadnjih letih spet oživlja, kar kažejo tudi sem in tja rastoče bele kupole po slovenskih šolah (tudi kamniška gimnazija jo je dobila med prvimi), prav gotovo pa manjka še znanja, da bi lahko šli v korak z razvitim (tudi v astronomskem pogledu) svetom. Še mnogo manj pa je znano, da prav profesionalni astronomi v veliki meri s pridom uporabljajo opazovanja z amaterskih observatorijev, pri proučevanju in

odkrivanju našega širšega prostora. Bo tudi COR eden takšnih?

Zakaj observatorij ?

Za mnoge astronome amaterje je vprašanje že zdavnaj odgovorjeno. Prideš in opazuješ! Seveda pa so to le trenutki podobnim tistim, ko ob svojem teleskopu malo posanjaš, kot ob misli na kakšnega res velikega dobsona iz tujih revij.

Od sanj do realizacije pa je nenavadno dolga pot. Predvsem si je potrebno bolj natančno odgovoriti zakaj observatorij, saj je vložek prevelik, da bi bil namenjen le parkratnemu opazovanju. Če smo zadovoljni le z opazovanju Lune, planetov in morda še Messerjevih objektov, je vložek prevelik.

Tako sam nisem bil posebej prevzet nad observatorijem, niti po parih obiskih pri Hermanu Mikužu v njegovem najbolj znanem slovenskem observatoriju, saj je manjkalo bistveno, kar bi klicalo po takšni hišici, uporabna CCD kamera. Priložnostna fotografija namreč še gre tudi brez njega.

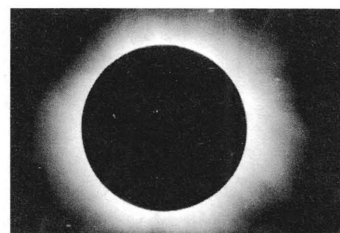
Rokova CCD kamera pa je naredila lanske poletne noči prekratke, še posebej, ker je večino noči minilo v prenašanju in postavljanju opreme, potem pa še v centriranju

teleskopa na severni pol, zjutraj pa je bilo delo enostavno potrebno podreti in morda že naslednjo noč vse ponoviti, spet le za par posnetih slik.

Seveda pa obiski pri svetovno znanem opazovalcu kometov Hermanu Mikužu niso bili samo vljudnostni, saj sva se z Rokom vse resneje zanimala za opazovanje kometov, ki so že prej postali številka ena najinih opazovanj, saj pri večini ni mogoče počakati naslednjega leta ali celo boljših pogojev. CCD kamera omogoča resno opazovanje tudi precej večjega števila šibkejših kometov in tudi bolj resno amatersko delo.

Kje?

Ko je želja realnejša, se postavi vprašanje kje? Najbolje bi bilo kar na vrhu Triglava, a opazovanja bi bila sila redka. Tako so kar po vrsti odpadale sicer lepe ideje o lokaciji, a niso bile preveč uporabne. Observatorij mora biti za naju dostopen vse leto in to tudi za le nekaj ur na noč, saj naju med tednom zjutraj vendarle še čaka služba, ki je nujna, nazadnje tudi zaradi financ. Tega pogoja torej ne moreva črtati in observatorija ne bova imela na drugem koncu Slovenije. Ker mora biti sorazmerno blizu še elektrika, se je najin ra-

dus, vsaj glede na višino, močno skrčil.

Dileme razreši Rokov oče, saj v jeseni pride Rok z novico, da oče pozna kmetijo na Tunjiških gričih, ki bi bila pripravljena trpeti najin observatorij na gričku pred svojo domačijo. Po premisleku ugotoviva, da je to zelo verjetno najboljša rešitev, ki rešuje cel kup problemov, nebo pa je navadno vsaj za magnitudo boljše kot v mestu, javna razsvetljava je že precej bolj odmaknjena, soja iz ljubljanske kotline pa se ne moreva znebiti vse do višine Velike planine. Vizualno opazovat bomo pač še vedno hodili na Kališe.

Za novo leto pa se greva zmenit za pogoje najinega najema. Pri Rezman se reče po domače, pa tudi prav v Tunjicah nisva, pove gospod Valentin. Zaselek se imenuje Košiše. Se bom že moral privaditi, da ne bom govoril podobno kot za Kališe kar Črnivec. Sicer pa mi je hišno ime nekam bližje.

Kakšen?

Seveda mora biti za dva teleskopa, saj sva dva, vidi pa, da je kar prav, da

sva dva, saj opazujeva tudi kadar se drugemu ne da preveč in bi se sam ne spravil od doma, tako pa takoj postane zanimivejša. Gre verjetno za nekaj podobnega kot v alpinizmu. Če ni bolj stalnega soplezalca ali prijatelja, je nevarnost, da zanimanje zamre, veliko večja. Pa kontrolno sobico mora imeti, nekaj za naju pozimi. Še bolj pa seveda za računalnike. Streha pa bo nekaj podobnega kot pri Mikuzu na Črnem vrhu. Potem pride na vrsto načrt. Seveda je v najini zbirki astronomske literature tudi knjižica Small Astronomy Observatory, a ne razmišlja kaj dosti o kupolah. Potrebnovala bi dve, pa še... cena pa bi bila precej večja, tako ne razmišlja kaj dosti o drugi varianti kot o strehi, ki se jo da zapeljati. Vsekakor pa nama knjižica pomaga razrešiti marsikatero dilemo o uporabnih detajlih. Sicer pa bo podoben brunarici s podaljšanima legama, kot večina, ki ni namenjena samo enemu teleskopu. Načrt nama potrди še tesar, ki pa naju odreši še enega vprašanja: Kako bova premikala streho. "Z roko jo bo mogoče poriniti, nobenega vitla ali podobnih naprav ne bosta potrebovala" je odločen. Zelo vesela bova, če bo res!

Gradnja

Ker so dela oddana, morava najprej določiti smer sever - jug, saj bo najin observatorij stal točno v tej smeri, da se ne bi severnica enemu od teleskopov skrila ravnino za sleme strehe. Potem pride na vrsto zidar, s katerim ugotoviva, da sva še nekaj v sorodu. On zakoliči najine podstavke za sam observatorij in dva stebra. Izkop nama opravi bagerist. Med izvedbo pa se zaveva, kako pametna je bila odločitev. Ročno bi trajalo verjetno cel mesec, če bi imela še kaj pomagачev, drugače pa bi bila nevarnost, da sploh obupava. Posebno izkop za elektriko je dolg, pa še vreme bi nama nagajalo, kot nama nagaja še potem med betoniranjem podstavkov in najpomembnejšega, kar je iz betona: stebrov. Po mokrem travniku traktor ne more pripeljati kubičnega metra betona, saj ta tehta več kot dve toni. Še takrat nama zelo prav pridejo prijatelji, posebno Janez s traktorjem, ki nama spravi ves beton na hribček. Vse delo poteka pod pritiskom premikajoče se strehe, saj le-ta zahteva popolnoma vodoravno lego observatorija, hribček pa to ni. Betoniranje se zaradi stalnega dežja (tudi opazovali nismo nič) zavleče, kar pa ravnino prav pride

Observatorij oživi ko pade noč in se na nebu prižgo zvezde.

tesarskemu mojstru, ki se je odločil, da bodo vozne lege iz lepljenega lesa, saj bi bila pri tistih iz rezanega lesa nevarnost, da jih klimatske razmere malo zvihejo in potem streha-?. Za premikanje strehe kupiva le najmočnejša kolesa za premikanje vrtnih vrat, ostalo pa nama naredi ključavničar. Tesar je mojster svojega poklica, saj funkcioniranje ostrejša preizkusi kar doma, nekaj dni kasneje pa ugotoviva, da je zares držal besedo. Nobenih priprav za premikanje strehe ne bova potrebovala. Najino astronomsko srce je sedaj že veliko prešernejše volje. Za pokrivanje ugotovim, da imam kar sorodnika, ki opravi tudi vsa kleparska dela, tako da najin observatorij ne pričakovano dobi tudi žlebove, da ne bo podvajanja dela, saj je pokrit s tegolo. Potem pride na vrsto še električar, ki ga pa dobro poznam iz nekaterih del pri domači hiši. Rojstni datum, ko bova prvič opazovala iz

najinega observatorija, je tako pred vrati, vrata pa morava še dodatno zavarovati proti vlomu, saj takoj zavarujeva najin observatorij proti vsem mogočim neprilikam. Tu nama spet gospodar Valentin nasvetuje pravi naslov in na koncu moram ugotoviti, da sva med najino gradnjo spoznala celo vrsto pravih mojstrov, skrajno posetnih in dobrih, tako da sem in tja pomislim, da sploh ne živiva v državi, ki jo kar naprej predstavlja jo naši mediji.

Rezultat

Čeprav je observatorij še v preizkusnem obratovanju, pa sva v tem času posnela večino kometov v bolj oddaljeni naši soseščini, večino dosegljivih le s CCD kamerami. Nekaj posnetkov je že objavljenih v slovenski astronomski reviji SPIKA. Observatorij je torej dokazal svojo uporabnost, ki je bodo veseli tudi drugi astronomski navdušenci.

Tone Špenko

Sončni mrk, dan ko je ugasnilo sonce

11. avgusta 1999. Dan, ki je bil za našo družino kot za marsikoga izmed nas nekaj posebnega in nepozabnega. Čeprav smo se s kolegi, ki so se tudi pripravljali na ta dan menili o tem že dva meseca, pa se je bliskovito bližal. Filtri, pravi okularji, daljnogledi, posebna očala, fotoaparati, teleskop, to so predmeti, ki jih za ogled sončnega mrka nismo pozabili. Kar dva dni je bilo potrebno, da je Janez sicer v dolgem Opel karavanu naštudiral in pripravil, kako 22 cm teleskop Dobson spraviti čez mejo.

Zbrali smo se že ob 5. uri zjutraj na Ljubelju. Pozorno kot še nikoli smo spremljali vremensko napoved, žal pa vreme ni kazalo najbolje. Z grozo smo prižgali brisalce na avtomobilu. Prva ovira, to je carina, je bila dokaj hitro odpravljena. Vse pripomočke smo popisali, pa je šlo. Izmenjava mobilitelov, pogled na avtokarto, so bili prvi koraki za prestop meje z Avstrijo. Pot v Avstrijo ni bila vprašljiva od samega začetka, saj je bilo trajanje popolnega sončnega mrka skoraj za minuto daljše kot v našem Prekmurju. Vremenska napoved nas je vodila na severovzhod. Kraja postanka nismo določili glede na negotove okoliščine, ampak smo se odpravili v smeri proti Gradcu. Naslednja postaja na okrepcivališču nad Velikovcem nam je dajala malo več upanja, saj so se skozi oblake prikazali prvi sončni žarki. V razpoloženju je bilo že čutiti pravo klimo. Tone in Rok, ki sta sprožila iniciativo o skupnem ogledu sončnega mrka, sta najbolj tuhtala, kje se bomo utaborili. Pot nas je vodila naprej, sledila je še ena postaja na počivališču Arnwiesen, ki je več kot dvajset kilometrov vzhodno od Gradca. Jasnina je bila bolj vabljiva na jugovzhodu. To je pomenilo, da srečanje, ki je bilo predvideno z ostalimi ljubitelji astronomije preko interneta pri Alexu Pikhardu na severu, nekje v hribih, ni bila prava točka, ampak smo se odločili za vzhod in sicer za športno letališče pri Fuerstenfeldu, kjer naj bi padla dokončna odločitev. Prazno parkirišče in letališče za dvanajst avtomobilov nam je bilo po meri za končno utaboritev. Prijaznih gospodov na letališču ni bilo težko prepričati in petnajst minut po postanku smo zasedli celotno letališče. Do tega trenutka nismo vedeli, kako smo oboroženi s teleskopi, ki jih je bilo, če se prav spomnim, kar šest, poleg številnih videokamer, binokularjev in fotoaparatorov, ki jih sploh nisem štela. Vse smo zaščitili s posebnimi mylar folijami za opazovanje sonca. Klemen in Gašper, ki jih za spremembo ni bilo težko

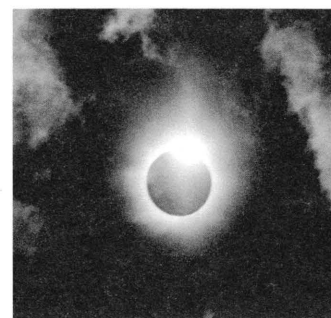
spraviti iz postelje, kar nista mogla dočakati. Janezu, ki je pripeljal največji teleskop izmed vseh, je ura do začetka mrka kar prehitro minila in številni opazovalci so bili navdušeni že na pogled na sonce skozi teleskop, ko ga sploh še ni nič manjkalo.

In .... Luna je končno začela prekrivati sonce. Na manjših povečavah tega še ni bilo zaznati, teleskopi pa so bili takoj vsi zasedeni. Senca se je hitro večala in povzročala že malo nervoze. Mrk smo opazovali z daljnogledi, za fotografiranje pa smo uporabljali teleskop, teleobjektiv kot tudi normalni objektiv. Pri prvem posnetku s teleobjektivom 300 mm sem preveč površno pritrdila zaščitno folijo in začutila sem ostro bolečino v očesu, ki je hvala bogu po nekaj dneh popolnoma izginila. Pomislila sem, kako dobro je upoštevati resna opozorila o zaščiti pri ogledovanju mrka. Toda bolj se je bližal trenutek popolnega mrka, večji so postajali oblaki. Ob 12. uri se pojavi panika, tako, da je večina pospravila svojo opremo in se odpravila proti jugu. Kaj pa mi? Preden pospravimo teleskop z ostalo opremo in jo ponovno postavimo.... Ne. Kar bo, pa bo. Gremo pa v Afriko čez pet let. Le Tone in Lojze, ki bi imela tudi preveč dela s pospravljanjem, sta ostala na prej polnem letališču. Ob pogledu na sonce, ki ga ni bilo več videti, smo popolnoma obnemeli. Začelo se je temniti, kumulus pa je bil še vedno na prepovedanem mestu. Toda tudi ob žalostnem pogledu na sonce smo začeli opazovati, kako se je začela spreminjati barva ozorja v ožarjeno. Sever je postajal vse bolj temen, na jugu, kjer je bil delni mrk, pa je bil ožarjen zlatobel pas. Vse skupaj se spreminja v globoko srebrno barvo z jasnimi obrisi okoliških planin. Tudi ohladilo se je za kar nekaj stopinj, toda čutimo vročico pred velikim dogodkom. Aha, tako izgleda, če je mrk kakšen procent pod popolnim. Filtri so še vedno potrebni, okoli nas pa je že prava tema, kot da se bodo začele prižigati prve zvezde. Kar ne morem verjeti, tudi temni oblaki so se nas usmili. Čutili smo, da smo odplavali nekam v vesolje. Kakšna veličina je vesolje, sem pomislila. V tistem trenutku zaslišim Toneta, ki začne vpiti: "Filtre do!!!"

Janez hitro pobere s teleskopa, daljnogleda in fotosniperja filtre in začeta se najkrajši in najčudovitejši minuti, ki smo jih kdajkoli doživeli. Nobena slika ne more pričarati prelivanja barv in svetlobe. Okoli sonca se je vila korona v prečudovitih ožarjenih barvah, rdeči,

oranžni, zlati, ki so se prelivale med seboj. Ko sem slikala prelepe pojave, sem zaradi razburjenja čisto pozabila na čas osvetlitve in kar vse slikala s petstotinko. Janez, ki je že pred popolnim mrkom pritrdil fotoaparati na teleskop, je hitel z nabiranjem posnetkov. Nato hitro sname fotoaparati in ga zamenja z okularjem ter še nas povabi na ogled popolnega mrka skozi teleskop. Najprej naraven pogled, nato preko daljnogleda, ampak pogled skozi teleskop...ne, to je preveč. Poleg korone, ki je žarela preko celega vidnega polja okularja, so bile na robu sonca vidne protuberance (izbruhi na soncu), ki so se vile kot tanki temnordeči jezički. Večje število protubelanc (opazila sem jih kar šest) nastaja zaradi povečanja sončeve aktivnosti. Ob vzhičenju nad prečudovitim dogajanjem pogledam še okoli sebe. Na severu je bila prava tema, ob jugu tanek obledel pas, ptice so letele proti zemlji. Vzajem fotoaparati in slikam prečudovito okolico. Ob soncu zagledam tri zvezde, ki se žarijo, toda Venera je najlepša. Čutim, da sta dve minuti pri kraju. V glavi se mi podi sto misli, kaj naj pravzaprav še gledam, saj vsega ne moreš dojeti. Sledi še diamantni prstan, ki se pojavi tik preden se umakne lunina ploskica s sonca in traja le par sekund. Nato sledijo prvi sončni žarki, korona hitro zbledi takoj zatem... spet hitra namestitve filtrov. Počasi se prične dani, sonca je vedno več, vendar pogled nanj ni več zanimiv.

Nimam besed, obdani smo s prečudovitim doživetjem in presrečni smo. Obsedela sem, pretresena nad veličino pojava. Po nekaj minutah smo si začeli izmenjavati misli in prve besede. Poleg nas sem zagledala skupino študentov, ki so prišli iz Švice, Rusije in Avstrije in pogledovali proti teleskopu. Povabimo jih, tudi oni so

Sončeva korona z diamantnim prstanom

presrečni, in se ne morejo odlepi od teleskopa. Razvije se prijeten pogovor, sicer sem se malo mučila z angleščino, toda prav prijeto nam je minila naslednja urica. Počasi so se začeli vračati ubežniki, seveda navdušeni. Stopimo v krog in začnemo opisovati svoja doživljanja, globokih vtisov kar ne moremo spraviti v prave besede. Občasno smo še spremljali pojemanje mrka in čas v prijeten družbi je tako hitro minil, da se nismo odlepili od letališča tudi ko je bil mrk že krepko za nami.

Pot nazaj je bila dolga kar osem ur. Presrečni smo, saj pred našo odpravo nismo pričakovali takega doživljanja. Vendar dolga pot nas sploh ni motila, saj smo bili presrečni. Tudi razmišljanja, da naslednjega mrka pri nas čez 81 let ne bomo dočakali, so se začela. Rada bi ga videla še enkrat. Turčija, Afrika, Avstralija, Madagaskar, to so države, v katerih bo popolni sončni mrk viden v naslednjih desetih letih.

Za vse, ki si želite ogledati še ostale posnetke mrka in nočno nebo skozi teleskop, naj povem, da je pogled ob jasnem vremenu prečudovit. Jupiter s svojimi pasovi in lunami ter Saturn s svojim obročem je prav zanimiv, najbolj pa seveda luna s svojimi značilnimi morji in kraterji. Pridite in se prepričajte!

Cilka Plevel

Rok kje bo naslednji popolni sončev mrk? Poglejva, tukaj bova gotovo našla. (Slika Janez Plevel)

Novice s tunjškega lovskega revirja

Lovci so tudi letos izpolnili letni plan odstrela srnjadi. Največ osebkov je bilo uplenjenih kar ob cestah, le s tem dodatkom - kdor prej pride - prej ...

Trofejnega srnjaka je tudi letos uplenil gost iz Nemčije.

Na previdnost sta pozabila dva mlada ščetinarja in prišla pred cevi lovcev, kar ju je stalo življenje.

Junija meseca je bila pokončana lisicja družina. Mati lisica je bila skoraj brez dlake in pred koncem. Tudi

mladiči so bili že močno okuženi z garjavostjo. Je že tako, če ni stekline, so pa garje.

Lovska družina je morala odvezati svoj mošnjiček in poravnati škodo, povzročeno od divjadi.

Jaga, jaga - spredaj gola, zadaj naga.

Janez Klemenc

V dobri družbi v hladni senci...

Nekaj iz zakladnice slovenskih lovskih vraž

Najbolj nesrečen dan za lovca je kvaterna nedelja. Slabo se vidi in slabo se strelja. Tudi zadeta žival ne pade, pač pa lovca lahko marsikaj doleti. Hudič ima ta dan posebno moč in veselje nagajati lovcu.

Na kvatarno nedeljo se ne jaga!

če od nekdaj je veljalo, da se na kvatarno nedeljo ne hodi na lov. Verjetno je tradicija povezana s sv. Hubertom ali kaj podobnega, kljub temu se je pred leti mlad lovec na ta dan odpravil na lov. Ljudje so hiteli v cerkev, njemu pa se je vse skupaj zvižgalo. Hodil in zalezoval je ves dopoldan, pa še dlake ni videl. Pot ga je vodila vedno više in končno je prisopihal na pašnik. Bil je žejen, čista studenčnica v koritu pa je prijetno pognala kri po žilah. Ko je tako počival, je že na daleč videl, da se mu nekdo približuje. Lovec si je ogledoval čudnega prišleka v rdečih hlačah in z zelenim klobukom na glavi. Ko ga je tako opazoval, se mu je zazdelo, da človek nekam čudno hodi. Ko je nenavadna pojava prišla do njega, sta se lepo pozdravila in prav po moško pomoževala o tem in onem. Lovcu se je čudno zdelo, kar srh ga je spreletaval ob nenavadnem

človeku, ki kljub vročini ni snel klobuka, celo gumbov na telovniku si ni odpel.

Lovec ga je gledal, kar je prišleku izpod klobuka pokukal rožiček. Takrat se je lovcu posvetilo, zakaj se na kvatarno nedeljo ne hodi na lov.

"Pomagajta, Marija Devica in angel varuh!" si je dejal. "Saj to je sam peklenšček!" Bil je tako prestrašen, da ni vedel, kaj bi, ko ga je peklenšček vprašal po tobaku. "Imam ga, samo nekoliko dolga je moja pipa," je odvrnil lovec. "Pa mi ga daš malo?" je povprašal hudiček. "Z veseljem, samo dobro moraš potegniti," se je lovec opogumil, mu vtaknil obe cevi v gobec in sprožil. Zagrmelo je in pokadilo se je hudiču iz gobca, kot bi bruhal vulkan. Nekoliko presenečeno je pogledal, zagodrnjal, si odkašljaj in se čudil, kako močan tobak je pokadil. Lovec pa se je ves bled zasukal in jo pobrisal proti domu. Ko se je toliko oddaljil, da ni videl več korita in hudiča ob njem, si je olajšano oddahnil:

Od tistega dogodka naprej je bilo tudi njemu popolnoma jasno, zakaj se na kvatarno nedeljo ne jaga.

Janez Klemenc

Kronika

1899 - 1999

Pred 100 leti se je v tunjški fari rodilo 11 otrok, umrlo je 9 faranov, poročila pa sta se dva para - vsi štirje so bili Tunjičani.

1909 - 1999

Pred 90 leti je bilo rojenih 14 otrok; od katerih živi le še Holcarjeva mama, ki je letos torej dopolnila 90 let.

1919 - 1999

Pred 80 leti se je rodilo 14 otrok. Živi so še štirje, ki so letos praznovali 80-letnico: Kosirnik Ivana - Sp.Sitarjeva, por. Butalič - Petkova mama. Koželj Rozalija - Sp. Naumova, por. Štrajhar, živi v Kamniku. Sedušak Janez - Sušakov, živi na Stahovici. Zabavnik Angela - Bevšekova.

1929 - 1999

V tem letu je bilo rojenih 19 otrok, od tega jih je šest umrlo. Letos so praznovali 70-letnico: Grkman Cecilija - Vinšekova, por. Koželj Krumpetar Angela - Prajzova, por. Moljk Kosirnik Alojz - Brnusov Koželj Marija - Mevžarjeva,

por. Stele Koželj Andrej - Jerovškov Lah Angela - Zg.Kosirnikova, por. Pirnat Podjed Lucija - Žvabova, por. Jerin Remic Ana - Kaplanova, por. Smolnikar Sedušak Rudolf - Komovčev Slanovec Milan - Griljušekov Šmidovnik Martin - Vogrinov Vrhovnik Matevž - Žerjavov Vrhovnik Peter - Cirjov

V Tunjice pa se je preselila iz Zakala Čevka Pepca - Sp.Koželjeva.

1939 - 1999

Leta 1939 se je rodilo 8 otrok: Brelih Dani - Kaplanov Malež Angela - Verovškova Lanišek Pavel - Sp.Lanišekov Palčič Tone Šmidovnik Andrej - Zg. Košišev Trobevšek Peter - Bunderčov Vrhovnik Marija - Maleževa Žagar Franc - Bukovnikov

Poleg teh letos slavijo 60-letnico še: Klemenc Janez - Jogrov iz Laniš Klemenc Polde - Klemenčev Šuštar Janez - Bitenc

1949 - 1999

Letos so Abrahama srečali naslednji Tunjičani:

Čimžar Mihaela - Kuharjeva
 Gregl Marijan - Brodarjev
 Kočar Anton - Tišler iz Laniš
 Krumpestar Matevž -
 Sp.Košiša
 Lavrič-Poljanšek Rozalija - Sp.
 Naumova
 Maroh Vladimir
 Mestek Milorad - Grabnar
 Osolnik Brane - Osolnik
 Petek Alojz - Tratnik

Sedušak Danica - Sedušakova
 Vinšek Franc - Voštarski
 Vrhovnik Ana - Maleževa
 Vrhovnik Drago - Poci
 Vrhovnik Janez - Slanov
 Zabavnik Marija - Kavsljeva
 Vrhovnik Miroslav -
 Pregledov

Pred 50 leti se je poročilo 8
 Tunjičanov:

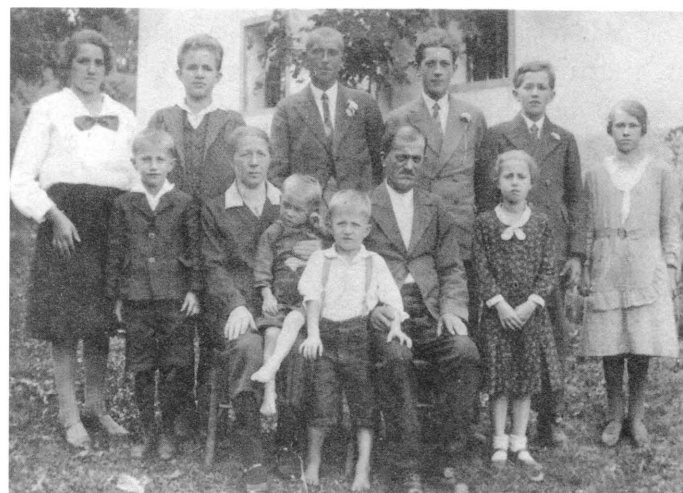
Goltz Ana - Kavsljeva in
 Zabavnik Matevž - Rezman
 Kosirnik Karel - Sp. Sitarjev in
 Zabavnik Johanca - Bevšekova
 Petek Franc - Jeršinov
 Pregled Rozika - Zg.
 Dolenčeva
 Šmidovnik Antonija - Zg.
 Košiševa
 Torkar Nikolaj - Mohtov

Pred 50 leti pa so umrli:
 Koželj Janez - Gmajnar
 Torkar Cecilija - Mohtova
 Zabavnik Valentin - Rezman
 Žagar Alojz - Odam
 Grkman Janez - Vinski
 Komovc
 Koželj Jožefa - Gmajnarjeva
 Lanišek Anton - Zg. Lanišek

Stare fotografije

Bobnarjevi pred staro hišo. Fotografija je nastala leta 1959, na njej pa prepoznamo Pavlo, Pepco, mater in očeta ter Franceta v gasilski uniformi.

Komovčeva družina s Favšnega robu, leta 1932. V zgornji vrsti so Francka, France, Gustl, Tomaž, Nande in Angela, spredaj pa Joža, mama z Rudijem, Ciril, ata in Slavka.

Komovčeva družina z Vinskega vrha leta 1954.

Tunjiški fantje na naboru - štelengi leta 1934. Žal so dandanes že vsi pokojni. V zgornji vrsti so Naumov Pavle, Jeršinov France, Voštarski Gustl, Vogrinov Tone - Pikovc, Komovčev Nande. Sedijo: Matijev Stanko, Žganov Grega, Sitarjev Korl, Dolenčev Andrej, Slanovčev Lojze in Mohtov Miklavž. Harmonikar, ki ni nabornik, pa je Bukovnik.

Nova maša v Tunjicah, leta 1904 V spomin

Pri Jerovšku sta imela tedanji gospodar Jožef Koželj, roj. 1847 in njegova žena Marija, roj. Kosirnik 1852 - Zg. Kosirnikova, 11 otrok.

Njun četrti otrok po vrsti je bil Matevž. Bil je zelo nadarjen in zato so ga dali študirat. Leta 1904 je v Tunjicah bral novo mašo.

Na fotografiji, ki jo hrani jo domači, je poleg novomašnika oče Jožef z naj-

mlajšim sinom Lojzetom v naročju. Mati Marija žal sinove nove maše ni dočakala, saj je umrla dve leti prej. Poleg očeta sedi še pet njegovih sinov: France, Janez - kasnejši gospodar, Jožef - kasnejši Mevžarjev oče, Andrej - ki se je poročil v Smlednik, Gregor - gluhonem in Anton - padel v I.svetovni vojni.

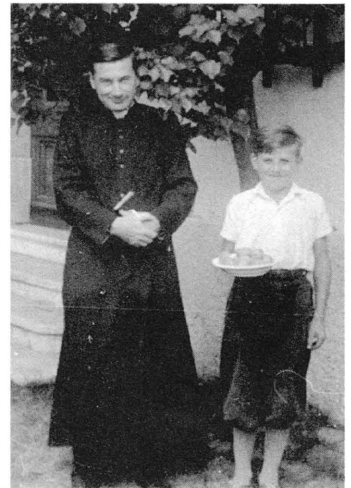
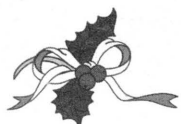
Tone Palčič

Telekom Slovenije je v septembru letošnjega leta izdal serijo 12 telefonskih kartic z najlepšimi sakralnimi motivi iz Slovenije. Med njimi je tudi naša cerkev. Na eni strani kartice je upodobljena cerkev sv.

Ane, na drugi strani pa sv. Katarina, katere slika se nahaja na severnem večjem oltarju. Sliko je ustvaril slikar Potočnik leta 1775, obnovil pa M. Koželj leta 1888.

Tone Palčič

Župnik Groznik leta 1953. Družbo mu dela Sitarjev Albin.

V začetku meseca maja je prenehalo biti srce župniku Alojzu Grozniku, ki je v naši fari služboval od 1952. do 1970. leta, torej polnih 18 let.

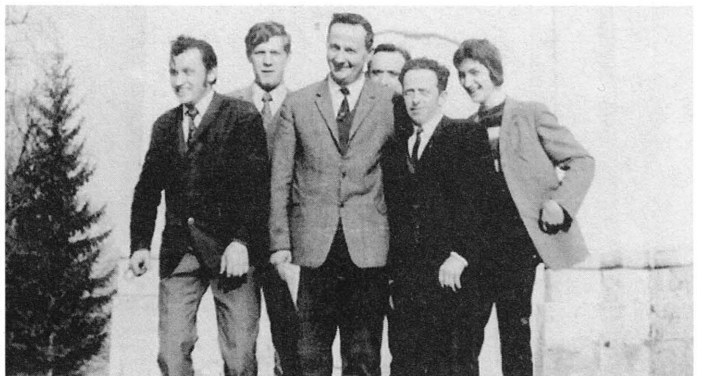
Kot mlad duhovnik nas je, posebno otroke, skušal pridobiti za dobro in učiti s svojimi pridigami, ki so bile polne slikovitih prizorov in podob iz vsakdanjega življenja, od njegove rodne Dolenjske do tunjiških gričev. Pre-prosta sporočila so bila tudi odsev njegovega življenja duhovnika in kmetovalca, saj je vseskozi trdo delal tudi na farnem posestvu. Njegov mo-gočni glas, ki je donel v cerkvi, pa je v njem skrival usodo trpečega in hkrati čutečega duhovnika, ki je z največjo skrbnostjo opravljal svojo dolžnost kot učitelj za življenje. Njegova posebna skrb je veljala pra-zniku sv.Ane, na katerega je redno vabil

kvalitetne pevce tudi od drugod. Njegovo življenjsko vodilo je bilo molitev in delo v poštenem razmerju do ljudi, zato nam bo ostal v srcu tudi sedaj, ko ga ni več. Tudi njemu so se utrnile solze, ko je odhajal iz Tunjic, kjer je v skromnosti in delavnosti preživel svoja najboljša leta.

Kdor poje, dvakrat moli, to je bilo geslo našega organista Franca Berlica, ki je služboval v Tunjicah polnih trinajst let. Posebno skrbno je pripravljaval petje za večje praznike. Izbiral je najlepše pesmi. Po vsaki slovesnosti se je zahvalil pevcem in rekel: "Plačala bo pa sveta Ana." Pevci smo ga zelo spoštovali. V njegovi družbi ni bilo prostora za kakšne kvante ali pretirano pitje. Ob njem se je le pelo. Bil je pokončen mož, mož beseda. V tistih čudnih časih, ko je bila lastnica mežnarije občina, je to

hišo, v dogovoru z župnikom, odkupil in jo po več letih dal nazaj cerkvi po isti ceni, s tem pa prihranil Tunjičanom marsikatero sitnost. Tako je tudi njegova zasluga, da imamo tako lepo mrliško vežico. Bil je mežnar in tudi zvonar. Zvonil je, sam Bog ve, kolikim Tunjičanom. Tunjičani smo mu za vse njegovo delo izredno hvaležni. Prepričani smo, da mu je plačala že sveta Ana in da že poje pri Bogu tisti lepi psalm: "V Gospodovo hišo pojdemo veselii."

Marija Stele

Organist Berlic leta 1971 pred cerkvijo. Na sliki so še Ivan Čevka, Peter Stele, Ciril Vinšek, Tone Koželj in Berličev sin Zdravko.

Čez 50 let

Ko bo proti božiču leta 2049 urednik Tunškega glasa brskal po kroniki, kaj se je zgodilo pred 50 leti, bo najbrž presenečen ugotovil, da so bili Tunjčani pokristjanjeni šele pred 50 leti, kajti v tunjiški krstni knjigi bo našel dokumentirano množično krščevanje v tunjiški cerkvi, ki ga je opravljal misijonar Pavle Juhant, tedaj star 41 let. To pa je tudi ravno toliko, kot je bil star Peter Pavel Glavar, ko je leta 1762 položil temeljni kamen za tunjiško cerkev. No en Pavel je poskrbel za stavbo, drugi Pavel iste starosti pa za duševno cerkev. Naključje pa je še eno: oba sta prišla iz komendske fare.

Ivan Nograšek

Pred 40.leti

Če se ne motim, je letos minilo natanko 40 let, odkar so prvi Tunjčani naredili šoferske izpite in kupili prve avtomobile, seveda ne novih.

20 let je, odkar imamo asfaltirano cesto do Kamnika

Kar težko verjamemo, da pred 20.leti v Tunjicah ni bilo še nobene zaplate asfalta. Proti Kamniku smo se vozili po kar dosti razriti cesti. Za vsakim avtomobilom se je dvigal oblak prahu.

Letos mineva tudi 30 let, odkar je bil znižan klanec proti Kamniku. No nekateri se še spomnite, kakšen je bil stari klanec. V pismu, ki nam ga je

pisal Dolenčev Karel iz Holandije, piše, da se spominja, kako so les vozili do pod klanca, nato pa vpregli še en par konj, da so voz s težavo privlekli čez klanec. Tudi hiše v klanecu so dobile dodatna imena, kot je "pr' Purivač", "pr' Počivač".

V letu 1979 je Tunjičanom uspelo, da smo z velikim trudom in visokimi denarnimi prispevki asfaltirali cesto od Kamnika do Holcarja. Vas Tunjice je tako dobila lepšo podobo. Če bo tempo razvoja naslednjih 20 let tudi tak, lahko vsak računa, da bo imel urejeno asfaltirano cesto do svojega praga. No, to bi moralo biti do leta 2020. Kdor bo dočakal, bo pa lahko preveril.

V zadnjih 60 letih je v Tunjicah umrlo 386 ljudi: od tega 174 žensk in 212 moških.

Povprečna starost je bila 62 let.

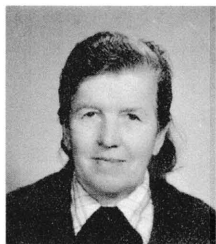
Ženske so dočakale povprečno starost 69 let.

Moški so dočakali povprečno starost 57 let.

Res je, da je moškim življenjsko dobo znižalo 37 padlih v drugi svetovni vojni, ki so živeli povprečno 27 let. Je pa tudi dejstvo, da živijo manj kot ženske.

Zamislimo se in storimo kaj zase!

Ivan Nograšek

Na prvi delovni dan po novem letu, to je 4. januarja, je po dolgotrajni boleznini umrla

Ana Pregled
Zg. Dolenčeva, iz Laniš 7.

Rojena je bila 20.6.1924 v vasi Gorenje pri Kranju, od tam pa se je poročila na Zg. Dolenčevo domačijo. Več zadnjih njenih let jo je mučila huda bolezen, kateri je letos v 75.letu življenja podlegla.

19. marca je umrla

Ivana Rems
Joškova mama iz Tunjiške Mlake 18.

V našo faro se je primožila iz Tuhinjske doline. Zadnjih 11 let, odkar ji je umrl mož, je živela sama.

Od zadnje izdaje Tunškega glasa so umrli še naslednji Tunjčani, ki pa so živeli izven naše fare.

27. 12. 1998 je umrl Justin Šmidovnik, Vogrinov. Rojen je bil leta 1926. Živel je v Komendi.

4. maja je umrl Alojz Groznik, dolgoletni župnik v Tunjicah in na Gozdu. Nazadnje je živel v Ljubljani. Pokopan je bil 6. maja v Šentvidu pri Stični, v svoji rojstni fari.

16. julija 1999 je umrl France Šmidovnik, Vogrinov. Rojen je bil 1925. Živel je v Kamniku.

14. septembra 1999 je umrla Marija Škrjanc, Kazinarjeva

mama iz Šenturške Gore. Rojena je bila pri Sp. Golobu v Tunjicah leta 1927.

21. novembra 1999 je umrl Janez Traven, Bobnarjev. Rojen je bil v letu 1936. Živel je v Košišah.

24. novembra 1999 je umrla Ana Resnik, rojena Slanovec - Komatarjeva. Rojena je bila 1933. leta. Živela je v Zgornjih Lokah pri Blagovici.

25. novembra je umrl Janez Petek - Jeršinov Johan rojen na silvestrov večer leta 1913. Živel je v Jaršah. Bil je zadnji še živeči zvonar iz časov, ko je pogorela

cerkev in je bil priča tega dogodka.

5. 12. 1999 je umrla Ana Remic, rojena Grkman - Škletova. Rojena je bila leta 1926. Živela je na Križu.

5. 12. 1999 je umrl Franc Berlic, rojen leta 1918. Bil je več let organist in mežnar v Tunjicah. Nazadnje je živel na Vrhpolju v neveljski fari.

10. 12. 1999 je umrla Marija Uršič, rojena Krumpetar - Prajzova. Rojena je bila 1925. leta. Živela je na Rovah pri Radomljah.

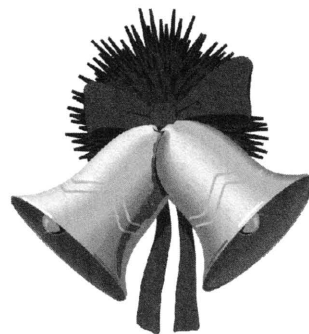
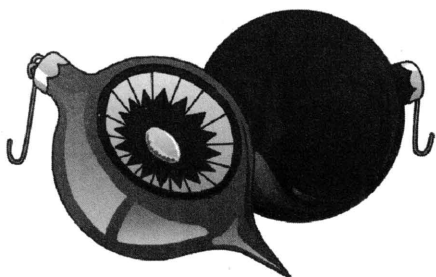
Še nekaj iz letošnje kronike

10. februarja 1999 je zapadlo izredno veliko snega. Polomilo je veliko drevja, bili pa smo tudi kar precej časa brez električnega toka.

1. julija 1999 je strela med nevihto ponoči v hlevu pri Prajzu ubila dve kravi.

11. avgusta 1999 smo z velikim medijskim pompom doživeli skoraj popolni sončni mrk v kar dosti brezoblačnem vremenu sredi dneva.

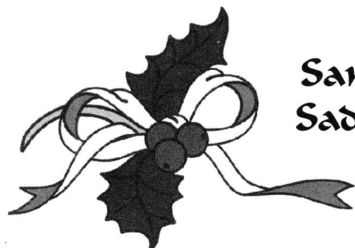
Ivan Nograšek

Vesel Božič in srečno novo leto 2000

Vam želijo tunjska društva.

Samopomoč, Gasilci, Rdeči križ, Oktet, Športno društvo,
Sadjarsko-vrtnarsko društvo ter sponzorji tega časopisa.

INSTALACIJE LEOPOLD KOPŠE s.p.
AVTOMEHANIKA JANEZ SMOLNIKAR s.p.
GOSTILNA ZA TUNCO s.p.
PAX d.o.o.

ŠIVILJSTVO ESTER s.p.

SAMSON - CHEM d.o.o.

AVTOKLEPARSTVO FRANC VINŠEK s.p.

TESARSTVO JUSTIN KLANŠEK s.p.

KROVSTVO KOSIRNIK - KOŽELJ d.n.o.

PETER ŽELEZNIKAR s.p.

CIRIL ŽAGAR - OHIO ZDA

CIRIL SEDUŠAK s.p.

KROVSTVO MILAN SEDUŠAK s.p.

GRAVERSTVO MIROSLAV VRHOVNIK s.p.

TRGOVINA POTROŠNIK s.p.

TTS ROK VRHOVNIK d.n.o.

ORKA PLAST s.p.

RELES d.o.o.

OBRAT 91 d.o.o.

CVETLIČARNA KATJA V.D. d.o.o.

LIVARSTVO MIRO KAPLJA s.p.

GOSTILNA SLANOVEC s.p.

KROVSTVO FRANC ZOBAVNIK s.p.

TESARSTVO BITENC s.p.

ŽAGARSTVO BOŠTJAN VRHOVNIK s.p.

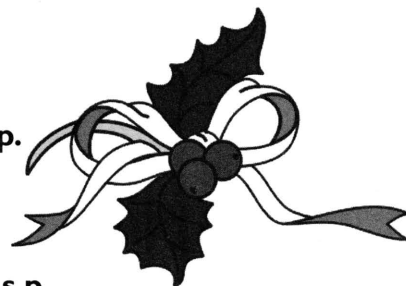
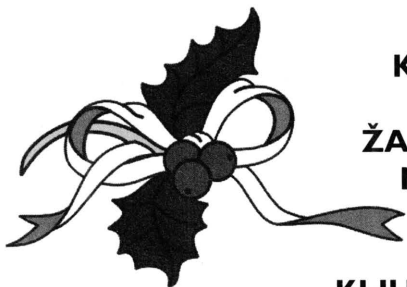
MIZARSTVO TONE VRHOVNIK s.p.

ITALCO d.o.o.

OKVIRJI JANEZ REPANŠEK s.p.

KLJUČAVNIČARSTVO EMIL GRZINČIČ s.p.

ELEKTROINSTALACIJE BRANE SEDUŠAK s.p.

ZA NAMI JE USPEŠNO LETO 1999

*Veselje je upravičeno!
Predsednik gradbenega odbora Janez Stele in Tončka Golob sta slovesno prerezala trak in predala namenu asfaltirano parkirišče, ki ga je KS uspela asfaltirati iz sredstev samoprispevka.*

Komunalno podjetje je svoje delo strokovno opravilo.

Nobeni stroji ne morejo nadomestiti dela pridnih rok.

Podjetje Žurbi team je že v začetku leta začelo z izkopavanjem za temelje prvega opornega zidu.

Dela na obeh gradbiščih intenzivno potekajo: asfaltiranje parkirišča, betoniranje opornih zidov na pokopališču.

V veselih trenutkih blagoslovitve pokopališča sta bila med nami tudi župan g.Tone Smolnikar in g.Bojan Mlakar, načelnik Oddelka za okolje in prostor. Naš župan nam je ob tej priložnosti povedal nekaj vzpodbudnih besed in izrazil svojo podporo našim prizadevanjem.

"Pokopališče brez križa je kot poroka brez neveste!" je ugotovil župnik Pavle Juhant. Ob blagoslovitvi pokopališča je podaril križ, ki stoji na novem delu pokopališča.

Nešteto prisoten na gradbišču je Ivan Nograšek ob blagoslovitvi lahko iz prve roke povedal, kako so dela izgradnje pokopališča potekala.

Pridobljena finančna sredstva za izgradnjo pokopališča, ki smo jih prejeli iz občinskega proračuna, smo krajanje oplemenitili z lastnimi denarnimi sredstvi, predvsem pa z velikim številom delovnih ur, ki smo jih pustili v bregeh okoli cerkve. Posebej pohvalno je, da tudi tukaj medsebojna solidarnost ni zatajila in so se delovnih akcij udeleževali tudi tisti, ki že imajo svoje grobove. Posebna zahvala gre traktoristom in lastnikom delovnih strojev, katere smo letos mnogokrat zaprosili za pomoč in so marsikdaj pustili svoje delo, da so pomagali na težko dostopnih terenih okoli cerkve in parkirišča.

Za letošnje leto je posebej značilno, da je bilo treba ogromno dela opraviti z rokami: grabljami, vilami, samokolnicami in drugimi stroji. Zato je bilo potrebno veliko pridnih ljudi. Organizatorje je včasih pošteno skrbelo, koga poprositi za pomoč, vendar sta bili pripravljenost ljudi in razumevanje nad pričakovanji.

Svet KS Tunjice